

ΑΚΑΝΘΙΩΤΙΚΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ
Τεύχος 14^ο Αύγουστος 2010

Διανέμεται Δωρεάν

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ
ΔΗΜΟΥ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ

Περιεχόμενα:

- **Εκδοτικά**
προλόγισμα της Συντακτικής Ομάδας
- **Για τον «κοιμηθέντα» Κονιτσιώτη λόγιο**
Γιάννη Λυμπερόπουλο
του θωμά Β. Ζιώγα
- **Ό,τι και να πούμε στους νέους**
δεν μας πιστεύουν. Παραμύθια είναι, λένε.
της Γεωργίας Σ. Σκοπούλη
- **Το ψεύτικο δάκρυ**
του Σωκράτη Οικονόμου
- **Μια ιστορία**
του κ. Βασιλείου Κίτου
- **Ο κλαρινίστας Θόδωρος**
του Νίκου Δημητρούλη
- **Στέκια ξενιτεμένων**
του Χρήστου Τσιγκούλη
- **Τσομπανόπουλο με τον Παύλο Τσιλιμίγκα**
του Γιάννη Κανναβού
- **Ιστορικά γεγονότα**
Ο λοχαγός Κωνσταντίνος Πιάς
του Νίκου Καθάριου
- **Παιδικές αναφορές**
του Αθανάσιου Δ. Ζιώγα
- **Οι Καντσιώτες παιζουν θέατρο**
της Ελευθερίας Ντάρα-Γκιόκα
- **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων**
ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε. Παρουσίαση του έργου:
"Η Κόνιτσα και τα χωριά της"
του Χαρητάκη Παπαϊωάννου
- **Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης**
(ΚΠΕ) Κόνιτσας
της Κατερίνας Τσούβαλη
- **Το Κτίριο του Δημοτικού Σχολείου,**
στο σήμερα και οι προοπτικές του αύριο
του Γιώργου Κοτολούλη
- **Φωτοθήκη**
- **Νέα για τις δραστηριότητες**
της Αδελφότητάς μας

Εικόνα εξωφύλλου: Κτητορική επιγραφή από το σπίτι του Δημητρίου Ρίζου στη Σφενδάμη Πιερίας.

Έργο Καντσιωτών μαστόρων, 1928 Ιανουάριος 21

Στο επόμενο τεύχος θα έχουμε σχετικό εκτενές κείμενο και φωτογραφικό υλικό για τα έργα των μαστόρων μας στην ίδια περιοχή.

Ανώνυμες επιστολές και κείμενα δεν δημοσιεύονται.

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν σημαίνει ότι εκφράζουν και τις απόψεις του Δ.Σ. της Αδελφότητας ή της Συντακτικής Ομάδας.

Κείμενα και υλικό που έχουν σταλεί προς δημοσίευση και δεν συμπεριλαμβάνονται στο παρόν τεύχος λόγω περιορισμού χώρου, το Δ.Σ. και η Σ.Ο. δεσμεύονται να τα δημοσιεύσουν σε ένα από τα επόμενα τεύχη μας.

Εκδοτικά

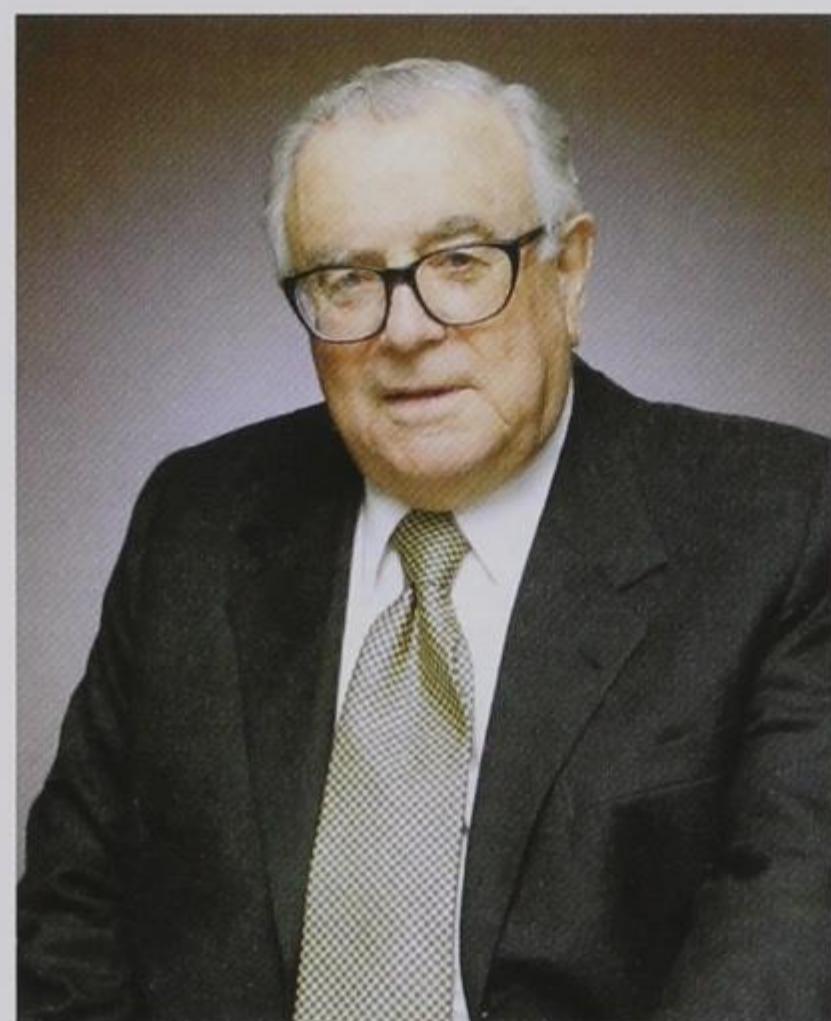
Αυτήν την εποχή, μια λέξη είναι επίκαιρη και πολυακουσμένη. Η λέξη «κρίση». Όλοι και παντού βλέπουν, γράφουν και ακούν κρίση. Πρόσφατα ο κοσμάκης άρχισε να τη βιώνει κιόλας, με αρνητικές συνέπειες στο επίπεδο ζωής του. Επειδή τον «έργο» αυτόν τον ξαναθερίσαμε και άλλοτε και τον αντέξαμε, ευχόμαστε σε όλους (χωριανούς, φίλους και αναγνώστες), να τα βγάλουν πέρα με τις λιγότερες απώλειες. Πρέπει το «Έλληνες θαρσείτε!», κατά πως έλεγαν οι αρχαίοι, να υπερισχύσει κάθε απαισιοδοξίας. Δε μας πρέπει, σε κανένα μας, η μεμψιμοιρία.

Στην κρίση το μικρό μας περιοδικό «Καντσιώτικα» αντιστέκεται. Καλά κρατεί και προοδεύει, χάρη στην αγάπη και συνδρομή όλων των παραγόντων. Πρέπει, όμως, να προσαρμόζεται στα καινούργια δεδομένα που προέκυψαν. Ο νέος αυτοδιοικητικός νόμος «Καλλικράτης» έχει εντάξει πλέον το χωριό μας (Κάντσικο) στον ευρύτερο Δήμο Κόνιτσας, στον οποίο εντάχθηκαν και όλα τα χωριά του πρώην καποδιστριακού Δήμου Μαστοροχωρίων. Αυτονότο είναι ότι, εξ αυτού του λόγου, η θεματολογία και το αντικείμενο ενδιαφέροντος του περιοδικού επεκτείνεται πλέον και σε ζητήματα που σχετίζονται με όλη την πρώην επαρχία Κόνιτσας, ενώ μέχρι τώρα αναφέρονταν μόνο σε θέματα του χωριού και των εγγύς Μαστοροχωρίων. Αν αυτό βγει σε καλό, ο χρόνος θα το δείξει. Εμείς, πάντως, το τολμούμε με δημοσιεύσεις εργασιών φίλων από την όλη επαρχία Κόνιτσας.

Ευχαριστούμε όσους μας έστειλαν άρθρα για δημοσίευση. Αν και η ευθύνη για το περιεχόμενο και το ύφος των άρθρων βαρύνει τους συντάξαντες αυτά, εμείς συνιστούμε, κατά το δυνατόν, ευπρεπή λόγο και αποφυγή ακραίων χαρακτηρισμών για πρόσωπα. Προτρέπουμε δε και πάλι όσους γνωρίζουν κάτι σπουδαίο ή και άσημο επεισόδιο να το καταγράψουν και να μας το στείλουν. Θα προσφέρουν στην ιστορία του τόπου μας, η οποία ακόμη είναι εν πολλοίς άγραφη και ελλειπής.

- Καλό καλοκαίρι και καλή αντάμωση στο Κάντσικο, τον 15αύγουστο στο πανηγύρι!

Το Δ.Σ. και η Σ.Ο.

Για τον «κοιμηθέντα» Κονιτσιώτη λόγιο Γιάννη Λυμπερόπουλο

του Θωμά Β. Ζιώγα

Ναι! Το «κοιμηθέντα» μέσα σε εισαγωγικά. Γιατί ο Λυμπερόπουλος, που έφυγε από κοντά μας την 07-10-2009 πλήρης ημερών και πνευματικής διαύγειας, δεν θα πάψει να είναι πάντα παρών και να μας εμπνέει με το φωτεινό πνευματικό έργο που άφησε πίσω του. Ένα έργο διαποτισμένο με τον προβληματισμό του για την τύχη και εξέλιξη του γνωστικού κοινωνικού ανθρώπου, δοσμένο μέσα από τα παθήματα και τις αγωνίες των κατοίκων της επαρχίας Κόνιτσας, για την οποία έτρεφε αστείρευτη αγάπη.

Οι Κονιτσιώτες, γενικά, εκτίμησαν και αποδέχτηκαν την προσφορά του και τον τίμησαν εν ζωή, όπως και όταν μπορούσαν. Κάτι τέτοιο έγινε και στα πλαίσια του «Αναπτυξιακού - Πολιτιστικού Συνεδρίου», που διοργάνωσε η «Ομοσπονδία Αδελφοτήτων Επαρχίας Κόνιτσας», από 3 έως 7 Αυγούστου 1996, σε πολλά χωριά της επαρχίας μας, όπου βράβευσε «τον καταξιωμένο πνευματικό άνθρωπο της επαρχίας μας Γιάννη Λυμπερόπουλο, για την μέχρι τότε πνευματική και πολιτιστική προσφορά του». Η βράβευση έγινε, κατά την πρωινή συνεδρία του Σαββάτου 3 Αυγούστου 1996, στο χωριό Κεράσοβο (Άγια Παρασκευή). Η παρουσίαση του τιμώμενου στους συνέδρους

έγινε από τον Θωμά Β. Ζιώγα (εμένα τον γράφοντα). Το κείμενο της παρουσίασης είναι το παρακάτω, και η δημοσίευσή του, έστω και αργά, αποτελεί τον καλύτερο επιμνημόσυνο λόγο. Οι εντός [] και με πλάγια γραφή σημειώσεις είναι τωρινές.

"Με μεγάλη χαρά, η Ομοσπονδία Αδελφοτήτων της επαρχίας Κόνιτσας και όλοι οι καταγόμενοι από αυτόν τον τόπο τιμούμε και βραβεύουμε σήμερα έναν καταξιωμένο δικό μας πνευματικό άνθρωπο· τον συμπατριώτη μας νομικό και συγγραφέα Γιάννη Λυμπερόπουλο.

Και τον τιμούμε:

- Για την πολύπλευρη πνευματική και πολιτιστική προσφορά του στην επαρχία μας.
- Για την άσβεστη αγάπη του για τον τόπο μας και τους ανθρώπους του.
- Για όσα καλά έκανε και εξακολουθεί να κάνει, για την προβολή και ανάπτυξη του ευρύτερου Κονιτσιώτικου χώρου.

Ο Γιάννης Λυμπερόπουλος, που είναι γόνος Μωραΐτη πατέρα [του συμβολαιογράφου Κονίτσης Γεωργίου Ν. Λυμπερόπουλου], γεννήθηκε στην Κόνιτσα. Εδώ πέρασε τα παιδικά του χρόνια και τελείωσε το δημοτικό σχολείο. Τότε είναι που φώλιασε στην καρδιά του η αγάπη για τον ορεινό τούτο τόπο. Μια αγάπη, η οποία, μεταμορφωμένη αργότερα σε ενδιαφέρον, ζήλο, έρευνα, μελέτη, συγγραφή, δημιουργικές ιδέες και προτάσεις, αλλά και αγωνία για την φθίνουσα πορεία της επαρχίας μας, θα είναι πάντα παρούσα σε όλα τα πνευματικά του δημιουργήματα.

Στα Γιάννινα τελειώνει το γυμνάσιο στη Ζωσιμαία Σχολή το έτος 1939.

Ακολουθούν σπουδές στη Νομική σχολή του πανεπιστημίου της Αθήνας και στη συνέχεια μεταπτυχιακές σπουδές στο πανεπιστήμιο των Παρισίων, απ' όπου και παίρνει «ντοκτορά».

Τα δύσκολα και ηρωικά χρόνια του πολέμου και της αντίστασης βρίσκουν τον νεαρό τότε Γιάννη Λυμπερόπουλο εδώ, στον τόπο μας.

Εντάσσεται στον ΕΑΜογενή χώρο της αντίστασης, και είναι από τους ιδρυτές της τοπικής ΕΠΟΝ, της οποίας ήταν και γραμματέας. Λίγο αργότερα είναι υπεύθυνος της «Γραμματείας Τύπου» στην πανηπειρωτική επιτροπή του ΕΑΜ.

Ως φοιτητής στην Αθήνα γίνεται :

- Πρόεδρος των Ηπειρωτών σπουδαστών.
- Πρόεδρος των επαρχιωτών σπουδαστών τη Αθήνας.
- Γραμματέας της «Πανσπουδαστικής Επιτροπής», που ήταν η αντίστοιχη οργάνωση προτην μεταπολιτευτική φοιτητική ΕΦΕΕ.
- Υστερότερα διατελεί γραμματέας της «Δημοκρατικής Αριστερής Νεολαίας».

Είναι φανερό ότι, με όλη αυτήν τη δράση, δεκαλοπέρασε από την τότε κρατούσα τάξη, την οποία όλοι γνωρίσαμε, άλλοι αρνητικά και άλλοι θετικά. Ενδεικτικώς και μόνον αναφέρα ότι, προς κολασμόν :

- Υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία στη Μακρόνησο.
- Αποκλείστηκε, πριν καν κριθεί, από πανεπιστημιακή έδρα, την οποία επάξια μπορούσε να καταλάβει.
- Συλλαμβάνεται, ανακρίνεται και υπέρμετρο ταλαιπωρείται από την απριλιανή χούντα των συνταγματαρχών.

Από το 1950 είναι εγκατεστημένος στην Αθήνα, όπου εργάζεται ως νομικός σύμβουλος και δικηγόρος σε διάφορες εταιρείες.

Παρόλα αυτά η έγνοια για την τύχη και την πρόοδο της πατρίδας μας, και της Κόνιτσας ειδικότερα, τον τριβελίζει πάντα και παντού. Γι' αυτό:

- Ενεργοποιείται και ανασυστήνει το 1962 την «Αδελφότητα Κονιτσιωτών -ΑΩΟΣ». Ως πρόεδρός της ξεκινάει την έκδοση στην Αθήνα του περιοδικού «Κόνιτσα», και το διευθύνει, μαζί με άλλους άξιους συντοπίτες μας, μέχρι το 1973. Τότε σταμάτησε την έκδοσή του, για να μη δημοσιεύται σ' αυτό προπαγανδιστικό υλικό της χούντα. Αργότερα, ο φωτισμένος συμπατριώτης δάσκαλος Λάμπρος Βλάχος, με τη συνεργασία και στήριξη του Γιάννη Λυμπερόπουλου και άλλων γνωστικών Κονιτσιωτών, επανεκδίδει και πάλι στην Αθήνα το περιοδικό και το κυκλοφορεί μέχρι το 1985. Τότε η έδρα του περιοδικού μεταφέρεται στην Κόνιτσα, όπου και εξακολουθεί να εκδίδεται από άξιους συνεχιστές.

- Προετοιμάζει και συνεγείρει τους Κονιτσιώτες της Αθήνας για την ίδρυση της Ομοσπο-

δίας των Αδελφοτήτων της επαρχίας μας. Ομως, τραγική σύμπτωση ματαίωσε την ίδρυσή της. Το βράδι της 21 Απριλίου 1967 είχε οριστεί συγκέντρωση στο ξενοδοχείο STANLEY της Αθήνας, για την υπογραφή του ιδρυτικού, αλλά έγινε το πραξικόπημα και ακυρώθηκαν εκ των πραγμάτων όλα. Τελικά, η Ομοσπονδία ιδρύθηκε λίγο καιρό μετά την κατάρρευση της χούντας, και ο Γιάννης Λυμπερόπουλος ήταν ο πρώτος πρόεδρός της.

- Παράλληλα, περί το 1965, συμμετέχει στον πολιτικό όμιλο «Αλέξανδρος Παπαναστασίου», μαζί με τον μετέπειτα πρωθυπουργό Κώστα Σημίτη. Στα πλαίσια της προβληματικής του ομίλου συγγράφει το βιβλίο «Βασικοί αναπτυξιακοί στόχοι στο χώρο της επαρχίας», το οποίο είναι μια εισήγηση περιφερειακής ανάπτυξης της ελληνικής υπαίθρου χώρας, με σαφή αναφορά και πρότυπο την επαρχία Κόνιτσας. Με βάση τα πορίσματα αυτής της εισήγησης, και διαβλέποντας την ερήμωση των χωριών από την αστυφιλία και τη μετανάστευση, δημοσιεύει, από το 1962 έως το 1973, σειρά άρθρων στο περιοδικό «Κόνιτσα» με ιδέες και προτάσεις για την ανάπτυξη της επαρχίας μας. Βασική ιδέα αυτών των προτάσεων ήταν η δημιουργία μιας μικρής βιοτεχνικής-βιομηχανικής ζώνης (ή πάρκου, όπως ο ίδιος το έλεγε) στον Σαραντάπορο ποταμό, στο πεδίο κάτω από το χωριό Μόλιστα. Ασφαλώς άλλη θα ήταν η εικόνα των χωριών μας, αν είχε υλοποιηθεί τότε αυτή η ιδέα.

Στο μεταξύ τα πνευματικά του ενδιαφέροντα μεστώνουν. Βαθυστόχαστα και κριτικά μελετάει την κοινωνία των χωριών και της πόλης της Κόνιτσας, και δημοσιεύει ακολουθία μονογραφιών στο περιοδικό «Κόνιτσα», τις οποίες τελικώς εκδίδει, με πολλές προσθήκες, σε ένα κύκλο βιβλίων με το γενικό επίγραμμα «Νεοελληνική πολιτιστική μαρτυρία». Στα πλαίσια αυτού του κύκλου κυκλοφορεί:

- Το 1971 το βιβλίο «Παζαριού ανατομή», όπου, με αφορμή τη σπουδή του παζαριού, περιγράφει και κρίνει τη δομή και λειτουργία της μικρής κοινωνίας της πόλης της Κόνιτσας. Είναι ένα εξαίρετο πόνημα, «είδισμα λόγου» θα το έλεγα, το οποίο έτυχε ευρείας αποδοχής, επαινέθηκε πολύ, και προτείνεται σαν πρότυπο μελέτημα από τα πανεπιστήμια Ιωαννίνων και Αθηνών στο μάθημα της λαογραφίας και κοινωνιολογίας.

- Το 1972 παρουσιάζει το βιβλίο «Ορεινοί και μεθόριοι», όπου με αφετηρία το χωριό Γαναδιό, αποτυπώνει και μελετάει την κοινωνική διάρθρωση και λειτουργία των χωριών της περιοχής μας μέχρι το 1940.

- Το 1975 εκδίδει το βιβλίο «Αναζητώντας τις καταβολές», που είναι μια μελέτη ιστορική-εθνολογική, η οποία εξετάζει τη σύσταση και την εξελικτική πορεία της κοινωνίας της επαρχίας μας, από την μακρινή αρχαιότητα μέχρι την ιστορικά γνωστή και ακμαία εποχή του Αλή Πασά.

- Εντάσσω στον ίδιο κύκλο, γιατί ταιριάζει, το βιβλίο «Η γούρνα που κόχλαζε», το οποίο τυπώνεται το 1980. Σ' αυτό, με διηγηματικό τρόπο, αναφέρεται στην ιστορία της ίδρυσης και δράσης της εθνικής αντίστασης στην επαρχία μας. Είναι ένα θαυμάσιο βιβλίο, όπου, μέσα από αληθινά γεγονότα, με ιδιαίτερη καλλιέπεια και περισσή ευαισθησία, προβάλλονται οι ανθρωπιστικές αξίες του λαού μας.

Τα ενδιαφέροντα του Γιάννη Λυμπερόπουλου δεν εστιάζονται μόνο στο χώρο της Κόνιτσας. Ελεύθερο - ή καλύτερα *libero* για να ταιριάζει με το όνομά του – πνεύμα καθώς είναι, προβληματίζεται για το «κοινωνικό γίγνεσθαι» στη μεταπολεμική ελληνική κοινωνία, η οποία προσπαθεί να αφομοιώσει, εντάσσοντας στον αστικό της ιστό, εκατομμύρια εσωτερικούς μέτοικους από την επαρχία. Σ' αυτούς ανήκουμε και οι περισσότεροι από εμάς. Έτσι, εκδίδει ένα νέο κύκλο βιβλίων υπό το γενικό επίγραμμα «Αστική Θητεία». Στη σειρά αυτού του κύκλου εκδόσεων:

- Το Νοέμβριο του 1973, λίγο πριν από τα γεγονότα του Πολυτεχνείου, κυκλοφορεί το βιβλίο «Ένταξη», το οποίο ευρύτατα λογοκρίθηκε από τις τότε Αρχές, και αναφέρεται στην προσπάθεια ενός νέου ενταχθεί να ενταχθεί στο αστικό κοινωνικό περιβάλλον.

- Το 1975, που είναι ο πρώτος χρόνος της μεταπολίτευσης με την πολιτική και ιδεολογική ρευστότητα που την χαρακτηρίζει, εκδίδει το βιβλίο «Ουρλιαχτό», στο οποίο καταπιάνεται με την αμφισβήτηση των θεσμών από τη νεολαία.

- Το 1989, μετά το καταγάλιασμα όλης της μεταπολιτευτικής έξαρσης, παρουσιάζει το βιβλίο «Τελευταίο δεκαπενθήμερο». Είναι ένα εξαίρετο μυθιστόρημα, το οποίο αναφέρεται

στη σύγκρουση ιδεών, συνειδήσεως και πραγματικότητος ενός παλιού αριστερόφρονα, που στο μεταξύ γίνεται βιομήχανος.

Παρόλες αυτές τις γενικές ενασχολήσεις, ο νους του δεν ξεφεύγει από το χώρο της γενέτειρας γης. Έτσι, τα τελευταία χρόνια, αρθρογραφεί τακτικά στο περιοδικό «Κόνιτσα» με μια σειρά δημοσιευμάτων πάνω σε καθαρά ιστορικά θέματα, όπως:

- «Αρχαιολογική ταυτότητα της Κόνιτσας»
- «Τράμπια – Βούνειμα, το αρχαίο ιερό του Οδυσσέα στην Ήπειρο»
- «Οι Μπέρκοι – Παλιά ηπειρώτικη οικογένεια τιμαριούχων»
- Και πολλά άλλα άρθρα, που δεν με παίρνει ο χρόνος να τα απαριθμήσω εδώ. [Μέχρι τον θάνατό του αρθρογραφούσε συνεχώς και ήταν από τους βασικούς συνεργάτες του περιοδικού «Κόνιτσα»]

Συγχρόνως δραστήρια συμμετέχει στην πολιτιστική ανύψωση της επαρχίας μας, με την ενεργοποίηση, οργάνωση, συγκέντρωση υλικού, λειτουργία και προβολή της «Πινακοθήκης Ζωγράφων» εκ της επαρχίας Κόνιτσας, καθώς και του «Αρχείου έντυπου λόγου» του ιδρύματος «Κλέαρχος Παπαδιαμάντης», το οποίο υπάρχει και λειτουργεί στην Κόνιτσα, και καλό θα ήταν να το επισκεπτόμαστε όλοι μας.

[Υστερότερα και μέχρι το θάνατό του ήταν πολυγραφότατος. Εκδίδει το διήγημα «Έκτακτο δρομολόγιο» με επτά αυτοτελή επεισόδια, και τις νουβέλες: «Στα τρία κυπαρίσσια», «Πράσινο πολύτιμο μετάξι», «Πουκερείμ απόψε», «Η φυλλάδα της Άννας Νικολάκαινας», «Ιππόκαμβοι καλπάζοντες», και το τελευταίο του έργο «Κι οι αργαλειοί δε δούλεψαν». Επίσης γράφει και κυκλοφορεί τις ιστοριογραφίες : «Κόνιτσα, ιστορία και πολιτισμός», «Άλή Πασάς και οι βαθύτερες πολιτιστικές καταβολές του», «Αναμνήσεις από τα χρόνια της μεγάλης πίκρας»]

Αυτός είναι, κυρίες και κύριοι, εν περιλήψει, ο συμπατριώτης μας λόγιος Γιάννης Λυμπερόπουλος, του οποίου το έργο και την προσφορά τιμούμε και βραβεύουμε σήμερα. Και λυπούμαι που το λέω, αλλά δεν έχουμε εμείς οι Κονιτσιώτες την τιμή της πρωτιάς. Γιατί, προ διετίας περίπου, τιμήθηκε από την Πολιτεία, μέσω του Υπουργείου Πολιτισμού, «ως προσενεγκών μεγάλες πνευματικές υπηρεσίες εις την

πατρίδα» και του χορηγήθηκε τιμητική σύνταξη.

Ευχόμενος στον Γιάννη Λυμπερόπουλο, εκ μέρους της Ομοσπονδίας και όλων των Κονιτσιώτων, «πάντα να είναι καλά και να μας φωτίζει με νέες δημιουργίες», τον καλώ να προσέλθει και να παραλάβει το βραβείο-μεμβράνη που του απονέμει η Ομοσπονδία.»

[Επανερχόμενος στο σήμερα και στην αδήριτη πραγματικότητα, ολόψυχα εύχομαι να είναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής γης που σκέπασε το δέμας του, γιατί η ψυχή και το πνεύμα του κάπου θα πλανάται στη γη της Κόνιτσας, την οποία τόσο αγάπησε και υπηρέτησε με τις γραφές του]

Κεράσοβο 3-8-1996
Θωμάς Β. Ζιώγας

**Ό,τι και να πούμε στους νέους δεν μας πιστεύουν.
Παραμύθια είναι, λένε.**

της Γεωργίας Σ. Σκοπούλη

Όλγα Σίμου 78 χρονών, σύζυγος Ιωάννη

Γεννήθηκα εδώ στο χωριό. Φτώχεια, κορίτσι μου. Πολύ φτώχεια. Η μάνα μου παντρεύτηκε το 1925. Έκανε τέσσερα παιδιά, ανά τρία χρόνια. Χήρεψε στα τριάντα της. Ο πατέρας ήταν χτίστης. Πήγαινε, όπως όλοι οι μαστόροι, σε άλλα μέρη. Αυτός ήταν στη Θεσσαλονίκη. Όταν δεν είχε δουλειά, πήγαινε εργάτης στα χωράφια. Του άρεσε να θερίζει. Μια φορά που αποφάσισε να φύγει, κάποιος του ζήτησε λεφτά, ο πατέρας δεν του έδωσε κι αυτός τον σκότωσε. Ήταν το 1936, στο δάσος λίγο έξω από την Θεσσαλονίκη. Τον βρήκε το σκυλί ενός χωροφύλακα που είχε πάει για κυνήγι. Εμείς το μάθαμε μετά από ένα χρόνο. Έμεινε η μάνα μόνη με τα χωράφια και να πηγαίνει κι εργάτρια στον έναν και στον άλλον. Εγώ πήγα στο σχολείο δύο τρία χρόνια μόνο. Έπρεπε να μεγαλώσω και τα μικρότερα αδέρφια μου. Πήγαινα και

α χωράφια, πίσω από τα βόδια που όργων, για να σπάζουμε το χώμα που δεν διαλύονται, και να πετάμε τις πέτρες. Πηγαίναμε και στη κλαριά και ξύλα στο δάσος. Το χειμώνα σχολιόμασταν με τα πρόβατα και τα γίδια.

Εγαλώσαμε λιγάκι. Ήρθε ο πόλεμος, ήρθαν Ιταλοί. Φοβόμασταν και κρυβόμασταν μέσα στα βουνά. Μαγειρεύαμε και ψήναμε μέσα στις πέτρες, είχαμε πάρει μαζί μας γάστρες, τσαρόλες και ταψιά. Μαζεύαμε χόρτα και τάχναμε πίτες με ζυμάρι. Ζούσαμε έτσι μέχρι να ο ελληνικός στρατός έδιωξε τους Ιταλούς, αν και πέρασαν μέσα από το χωριό, δεν ήραξαν κανέναν. Το 1941, την άνοιξη, πηγαίναμε με την μάνα μου, τον αδερφό μου και λους χωριανούς μέσα στην Αλβανία και διανεύαμε, αλεύρι, καλαμπόκι, ψωμί. Μας δίνανοι άνθρωποι, όσοι είχανε.

Στά που φύγανε και οι Γερμανοί - πέρασαν κι τοί μέσα από το χωριό και δεν μας πείραξαν ούραζε στα Γιάννενα η Ούντρα στάρι. Πήγαν από το χωριό πολλοί άντρες, γυναίκες και ιδιά. Εγώ ήμουν δεκατέσσερα. Γυρίσαμε ρτωμένοι. Τρεις μέρες να πάμε και τρεις να ρίσουμε. Κοιμηθήκαμε ένα βράδι στο «ουνέρι» και ένα βράδι στη «Γορίτσα».

Το να θερίσουμε εδώ τα δικά μας σπαρτά, για να μην πεθάνουμε από την πείνα, γιαναν οι άντρες με τα ζώα στην Ηγουμενίτσα και παίρνανε αλάτι και λάδι. Μετά πήγαν στο Τσοτύλι της Κοζάνης, όπου γίνονταν ζάρι και το αλλάζανε με στάρι και καλαμπόκι. Πήγανα κι εγώ παρέα με τον αδερφό μου την μάνα μου. Έπειτα το αλέθαμε στο όμυλο.

Χισε ο εμφύλιος. Να μην ξανάρθουν τέτοιες! Εδώ είχαμε αντάρτες. Πότε φορτωνόσταν καλαμπόκι για να τους το πάμε, από τη θέμα στο Κεράσοβο, κι από εκεί στις Πάδες, τόλυτες, γιατί τα τσαρούχια κόβονταν συνέπα από τις πέτρες. Και πότε κουβαλάγαμε, με φορείο στους ώμους μας, τραυματίες αρτες. Πηγαίναμε στη Λυκόρραχη και από είσι στην Αητομηλίτσα, όσες είχανε μωρά δεν γίνανε, και από πίσω να μας κυνηγάει ο ελληνικός στρατός... Μια φορά μας κυνήγησε μέχρι μέσα στην Αλβανία. Εκεί μείναμε τά δυο βδομάδες. Μας έδιναν σαράντα ζύμια αλεύρι ρίχναμε και λίγο νερό και φτιάχιμε πιτούλες. Τις ψήναμε κάτω στη γη, ώρα καθαρίζαμε το μέρος και μετά το καίγανε. Μας δίνανε κομμάτια από κολοκύθα, τα

βράζαμε και τα τρώγαμε. Άμα πεινάς όλα τα τρως. Εκεί ήταν και άλλοι χωριανοί. Γιατί συνέχεια μας κυνηγούσαν οι Μπουραντάδες, αλλά και γιατί τα αεροπλάνα βομβάρδιζαν συνέχεια το χωριό και τη γύρω περιοχή.

Από εκεί μας πήγαν πιο κάτω, στο Μπουρέλι, για να είμαστε πιο ασφαλείς. Εφτά μήνες μείναμε. Εφτά μήνες με ένα φόρεμα! Το Φλεβάρη μας έφεραν στην Πρέσπα. Μας γύμνασαν σαράντα μέρες στα όπλα, μας χώρισαν, και μας έριξαν στ' αντάρτικα τμήματα. Εκεί μας δώσανε και παντελόνια.

Ήταν βασίλεμα ηλίου, θυμάμαι. Μέσα σε μια χαράδρα, κι από πάνω μας τα αεροπλάνα να σφυροκοπάνε. Ξεκόψαμε από το λόχο. Σκοτώνεται ο αντάρτης διμοιρίτης που μας είχε στην ομάδα του, και μένουμε μόνες μας. Ήμασταν οχτώ-δέκα. Τί να κάναμε; Αν πηγαίναμε προς την Αλβανία, για να γλιτώσουμε, θα μας ξαναέστελναν στα βουνά. Τα είχαμε χαμένα. Τί να κάνουμε; Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα. Εγώ σκεφτόμουν και τη μάνα μόνη της, τα δυο αδέρφια τα είχαν πάρει μέσα στην Αλβανία. Η πιο μεγάλη απ' την ομάδα μας, που ήταν κι αντάρτισσα και είχε τον άντρα της στον ελληνικό στρατό, είπε: «Πού να πάμε; Τί να κάνουμε;» Κι αυτή αναρωτιόταν. Τελικά αφού πετάξαμε τα όπλα, πήγαμε προς το Γράμμο. Σηκώσαμε ένα μαντήλι και παραδοθήκαμε στο στρατό. Μόλις μας είδε ο σκοπός είπε: «Σηκώστε τα χέρια!», κι ο άλλος σκοπός του φώναξε: «Μη φοβάσαι!, αδέρφια μας είναι». Είπε και σε μας: «Μη φοβάστε!». Και πήραμε λίγο θάρρος. Ήμασταν δεκαοχτώ χρονών.

Μας πήγαν προς το Νεστόριο. Εκεί μας έδωσαν και φάγαμε μελιτζάνες ψημένες στο ταψί, τόσο μου άρεσε που το σκέφτομαι ακόμη... Από το λόχο, μας πήγαν στο τάγμα. Μας έκαναν ανάκριση. Μετά στην Κοζάνη, όπου μας έβαλαν μέσα στα συρματοπλέγματα, και από κει στη Λάρισα. Εκεί η αντάρτισσα, που ήταν μαζί μας, ζήτησε το τάγμα του άντρα της. Τι το θέλεις εσύ αυτό το τάγμα; της είπαν. Εκεί υπηρετούσε ο άντρας της. Τον φέρανε. Μόλις την είδε πιάνει τα σίδερα και τραντάζεται ολόκληρος, και άρχισε να φωνάζει: «Βγάλτε τη γυναίκα μου έξω!» Και την πήρε μαζί του. Εμάς τις υπόλοιπες δεν μας άφησαν ελεύθερες. Μας έφερε ο στρατός, όχι απ' εδώ, γιατί η περιοχή ήταν αποκλεισμένη από αντάρτες και γεμάτη νάρκες. Ήρθαμε από Κοζάνη, Τρίκαλα, Καλαμπάκα, Μέτσοβο, Γιάννενα, και μας άφησαν

όλες στο Κεράσοβο. Και η κάθε μια πήγε στο χωριό της.

Ήρθα εδώ στις δεκαπέντε Αυγούστου του 1949. Γνώρισα τον άντρα μου, τον ερωτεύτηκα. Αρραβωνιάστηκα το 1951 και το 1952 παντρεύτηκα. Πάλι στα χωράφια, και λίγο με τα ζώα. Ο άντρας στο μεροκάματο. Χτίστης, εργάτης στην αρχή. Βοηθιόταν ένας με τον άλλον, και αν σου έκοβε και μάθαινες γρήγορα, σε ένα χρόνο γινόσουν μάστορας. Κομοτηνή, Νιγρίτα, και όπου είχε μεροκάματο. Από τότε πέρασα πιο καλά και με μεγαλύτερη ευκολία μεγάλωσα τα δυο μου παιδιά.

Πήγαμε στη Γερμανία το 1965 και γυρίσαμε το 1992. Πιο καλά ήταν για όλους μας. Τα παιδιά πήγανε στο σχολείο, σπουδάσανε. Καλύτερη ζωή. Δεν πήγαινα στα χωράφια, ξυπόλυτη, και να γυρίσω να αρμέξω τα γίδια και να μαγειρέψω και να πλύνω και να ζυμώσω και να ξυπνήσω μέσα στη νύχτα να πάω για ξύλα κι άντε πάλι από την αρχή. Στη Γερμανία δούλευα στην αρχή σε εργοστάσιο που έφτιαχνε λάστιχα, και μετά σε ξενοδοχείο. Η γλώσσα με δυσκόλεψε λίγο, αλλά με βοηθούσανε στη δουλειά, πώς λεν ετούτο πώς λένε τ' άλλο. Και στο χωριό που μέναμε οι κάτοικοι μας εξυπηρετούσαν. Νομίζω ότι εμείς δεν είμαστε έτσι, δεν βοηθάμε τους ξένους. Αυτοί το ψέμα δεν το ξέρουν. Αν τους πεις κάτι θα σε πιστέψουν, κι ας είναι ψέμα. Αν και τώρα τελευταία ανακατεύτηκαν κι αυτοί...

Σύνταξη δεν πήρα γιατί δεν ήμουν οργανωμένη ούτε στον ΕΛΑΣ ούτε στον ελληνικό στρατό.

Όταν πάω για ύπνο συνέχεια σκέφτομαι εκείνες τις στιγμές... Να πέφτουν οι οβίδες και να με πλακώνουν τα χώματα...

'Ο, τι και να πούμε στους νέους απ' αυτά που ζήσαμε δεν μας πιστεύουν. Παραμύθια είναι, λένε.

Κάντσκο Κόνιτσας, 5 Ιούλη 2006

Αναδημοσίευση από το βιβλίο της Γεωργίας Σκοπούλη, "Αυτές που γίναν ένα με τη γη" εκδόσεις ΔΩΔΩΝΗ - Αθήνα 2007, με την άδεια της συγγραφέως.

Το ψεύτικο δάκρυ του Σωκράτη Οικονόμου

Κατάγομαι από το χωριό Αληζώτ Τσιοφλίκι, σημερινό Γεροπλάτανο Κόνιτσας.

Παλαιότερα το χωριό μας ήταν κτήμα του φοβερού Αληζώτ - Αγά και οι κάτοικοι του δουλοπάροικοι. Δούλευαν για ένα κομμάτι ψωμί.

Ο Αληζώτ - Αγάς ήταν πολύ σκληρός, πιο σκληρός και από τον Αλή πασά. Φτώχεια και τρόμος στο χωριό.

Ο Αληζώτ - Αγάς είχε πολλά παιδιά. Τα δύο μεγαλύτερα ήταν ο Σαλής και ο Αλής. Πολύ σκληροί και αυτοί. Κάποτε όμως αρρώστησε ο Σαλής και παρά τους γιατρούς, τα φάρμακα και τα γιατροσόφια, πέθανε. Όλο το χωριό για μήνες τον θρηνούσε. Μπορούσαν να κάνουν και διαφορετικά;

Σαν πέρασαν μερικοί μήνες, ο Αλής βγήκε για επιθεώρηση των κτημάτων, καβάλα στο μπινέκι του. Μια βάβω γύρναε στο σπίτι της ζαλωμένη με τσάκ(ι)να για προσάναμα. Σαν είδε τον Τούρκο φοβήθηκε, τα 'χασε. Τότε βγάζει κρυφά από το ζωνάρι της, ένα ξερό κρομμύδι, το φέρνει στα μάτια της και τσ' άρχισαν σιουρνάρα τα δάκρυά της κι άρχισε να μοιρολογάει. Τότε ο Αγάς μόλις την πλησίασε τη ρωτάει : «Τ' έχεις μο μπάμπω;» Κι αυτή μουτσιοκλαίοντας τ' απολογιέται : «Μόλις σ' είδα αφέτη μου, αγά μου, θυμήθηκα το σχωρεμένο τον αδελφό σου το Σαλή κι άρχισα το μοιρολόγι».

Φχαριστήθηκε ο Αγάς, βγάζει και της ρίχνει ένα γρόσι, για να κλάψει περισσότερο για τον πεθαμένο αδελφό του. Κι αυτή, άμα ξεκίνησε ο αγάς άρχισε το κιντόι «όπως το 'παθε ο Σαλής, να το πάθει κι ο Αλής» και συνέχισε «αδέλφια και ξαδέλφια κι όλο το σόι σας, ποδάρι να μη μείνει». Κι όλο χτυπιόταν. Ακούστηκαν οι φωνές μέχρι το χωριό. Κι όταν έφτασε στο χωριό, όλο καμάρι και χασκογελώντας, έδειχνε το γρόσι.

Τότε οι γυναίκες τη ρώτησαν «και τι μοιρολόι έλεγες γιαγιά - Βασίλω;» Κι αυτή όλο πονηριά και χαμογελαστά έλεγε : «Όπως το 'παθε ο Σαλής να το πάρει κι ο Αλής και αδέλφια και ξαδέλφια απ' το σόι σας ποδάρι να μη μείνει».

Κι ο μπουνταλάς ο Αγάς δεν κατάλαβε ίτσου, που η γιαγιά Βασίλω - η πονηρή - τον κορόιδεψε και το γέλιο πάει γόνατο.

«γκαβαγγέλω σέρνεται». Δικαιολογημένα νόμισε, ότι πρόσεξε το κουσούρι της και την κορόδεψε αποκαλώντας την "η γκαβή Αγγέλω". Χωρίς να πει τίποτε άφησε το φαγητό κάτω και κλαίγοντας έτρεξε στον πατέρα της.

- Πατέρα οι μαστόροι με κορόδεψαν, με είπαν Γκαβαγγέλω.

Βρίζοντας ο καραγκούνης αρπάζει το φουρκέλι. Τους κερατάδες τώρα θα δουν...

- Ποιος κορόδεψε το κορίτσι μου; Οι μαστόροι τα 'χασαν, σταμάτησαν τη δουλειά. Ο πρωτομάστορας κατέβηκε από τη σκαλωσιά.

- Για στάσου αφεντικό, τα παιδιά ξέρουν να σέβονται την οικογένεια του άλλου, τι συμβαίνει; Τι της είπαν;

- Να, την είπαν "η Γκαβαγγέλω σέρνεται" και τόνισε τις λέξεις δίνοντας την κακή σημασία του σέρνεται.

Γέλασε ο πρωτομάστορας.

- Αυτό είπαν αφεντικό; Άκου να σου πω, εμείς οι μαστόροι έχουμε δική μας γλώσσα (τα κουδαρίτικα), γκαβαγγέλω λέμε το κλωτσούρι και ξεσέρνεται σημαίνει έρχεται!

- Δε με γελάς εμένα, ποιος κιαρατάς την έβρισε; Να φύγει από το σπίτι μου!

- Στάσου αφεντικό, σου λέω την αλήθεια. Αν δεν με πιστεύεις να πάμε πέρα εκεί που εργάζονται και άλλοι μαστόροι να ρωτήσουμε.

- Να πάμε, λέει ο φουρκισμένος καραγκούνης. Ευτυχώς που πιο πέρα εργάζονταν ένα άλλο μπουλούκι συγχωριανών μαστόρων.

Πήγαν ρώτησαν και έτσι βεβαιώθηκε ότι δεν έβρισαν τη θυγατέρα του και λύθηκε η παρεξήγηση.

Δεν ξέρω μα πιστεύω ότι αυτό θα έγινε αιτία να αλλάξει το διαιτολόγιο των μαστόρων. Που πιστεύω θα οφείλονταν σε δυο λόγους ή στη φτώχεια του νοικούρη ή στην τεμπελιά της νοικοκυράς που το εύρισκε εύκολο και γρήγορο.

Μια ιστορία από τους μαστόρους της Δρακότρυπας Καρδίτσας, του κ. Βασιλείου Κίτου, συνταξιούχου δασκάλου.

Μια ιστορία

του κ. Βασιλείου Κίτου

Η παρακάτω ιστορία αφορά τους μαστόρους (χτίστες) από το χωριό Σκλάταινα, σημερινή Δρακότρυπα Μουζακίου. Πρόκειται για αληθινή ιστορία και τη γράφω όπως την άκουσα :

Στα δύσκολα χρόνια της φτώχειας προπολεμικά, ένα μπουλούκι (παρέα) μαστόρων βρέθηκε να εργάζεται σε ένα από τα καραγκουνοχώρια του Θεσσαλικού κάμπου. Φτιάχνανε ένα σπίτι, όπως συνήθως με πλιθιά. Το αφεντικό, ένας χαρακτηριστικός τύπος καραγκούνη, είχε αναλάβει και την υποχρέωση της τροφοδοσίας της παρέας. Δεν υπήρχε τότε ταβέρνα ή ψησταριά σε κανένα χωριό, ακόμη και στο πιο μεγάλο. Και ούτε πρατήρια ψωμιού όπως σήμερα. Και δυστυχώς πολλές νοικοκυρές ήταν τόσο ανοικούρευτες που δεν ήξεραν ούτε να ζυμώσουν. Η τροφοδοσία ήταν δύσκολη και δαπανηρή. Το πρωινό ήταν συνήθως γάλα από τα πρόβατα ή τις αγελάδες ή ψωμοτύρι. Το γεύμα και το δείπνο ήταν πονοκέφαλος για τη νοικοκυρά και μάλιστα όταν η οικογένεια ήταν φτωχή.

Φαίνεται ότι στην περίπτωσή μας συνέβαιναν και τα δύο, και φτωχή ήταν η οικογένεια και ανοικούρευτη η νοικοκυρά. Έτσι το γεύμα την πρώτη μέρα ήταν ξινοτύρι τηγανισμένο με βούτυρο και το δείπνο μπατσίνα με τα ίδια υλικά. Τη δεύτερη μέρα το ίδιο. Την τρίτη πάλι το ίδιο.

Το σπίτι χτιζόταν λίγο πιο πέρα από το καλύβι του αφεντικού και το γεύμα και το δείπνο το έφερνε η κόρη του αφεντικού ηλικίας 18 ετών. Μεστωμένη κοπέλα, δυστυχώς όμως είχε ένα ελάττωμα, έπασχε από στραβισμό.

Όταν ο λασπάς (μαστορούλι) είδε το ταψί με το ξινοτύρι και για τρίτη μέρα, γεμάτος αγανάκτηση φώναξε δυνατά στον μάστορα :

- Πάλι γκαβαγγέλω ξεσέρνεται μάστορα! Χωρίς να γνωρίζει ότι το κορίτσι το λένε Αγγέλω.

Το κορίτσι άκουσε το μαστορούλι που φώναξε στο μάστορα τα παραπάνω και κατάλαβε ότι η

Ο κλαρινίστας Θόδωρος

του Νίκου Δημητρούλη

Μια πασίγνωστη φυσιογνωμία, που έμεινε ανεξίτηλα χαραγμένη στη μνήμη του Καντιώτικου κοινού, ήταν ο μεγαλύτερος εκ των τριών Σαμαραϊκων αδελφών, ο προ πολλού αποδημήσας εις Κύριον ΘΟΔΩΡΟΣ.

Ο αριστοτέχνης σαγματοποιός Βασίλειος Τσιγκούλης (Σαμαράς), πατέρας των παραπάνω τέκνων, κατασκεύαζε σαμάρια για όλα τα είδη ζώων, από μικρόσωμα μέχρι φορτηγά μεγάλης ολκής, με μεγάλη φροντίδα και με ειδικά ντόπια ξύλινα υλικά, τα οποία μόνος του ανακάλυπτε στα γύρω δασωμένα βουνά μας, κόβοντάς τα, όταν με το έμπειρο μάτι του διέκρινε εκ του μακρόθεν τους γυριστούς λοξούς κορμούς ή κλώνους δέντρων, κυρίως οξιάς, κατάλληλους για «κουτσάκια», δηλ. τα δύο ξύλινα άγκιστρα εφαρμοσμένα στο «πιστάρι», με φυσικές κυρτές ίνες (νερά) που τα καθιστούν ανθεκτικά. Εξίσου, βέβαια, ανθεκτικά ήταν και τα γεφυροειδή «πιστάρια», οι καμπυλωτές «παιδες» και τα ελαφρώς γερτά «μπροστάρια», που αποτελούσαν όλα μαζί τον σκελετό του σαμαριού, τον οποίο ο Βασίλης εφάρμοζε επιδέξια πάνω στην - από δέρμα, σαμαροσκούτι και βριζάχυρο - στρωματιά, χρησιμοποιώντας ειδικό ράμμα, το λεγόμενο «σιτζίμ(ι)», με μαστοριά και μεράκι. Με την πάροδο του χρόνου, η συνεχής χρήση του επαγγελματικού ονόματος αντικατέστησε σχεδόν το επώνυμο Τσιγκούλης με το Σαμαράς. Έκτοτε, εκόντες-άκοντες, έλαβαν το βάπτισμα όλοι οι απόγονοι, ως Σαμαράδες γνωστοί στο χωριό. Τούτο το χωριό που λάτρεψαν, μεγάλωσαν και ανδρώθηκαν, εδώ στον τόπο όπου μένουν νωπά στη μνήμη τους τα παιδικά βιώματα και όλα τα σοκάκια έχουν τα αποτυπώματα της πατημασιάς τους.

Ένας, λοιπόν, εξ αυτών ήταν και ο αείμνηστος και πάλαι ποτέ φίλος Θόδωρος, για τον οποίο, λόγω σιναφικής συνεργασίας, έχω το θάρρος να μιλώ στον ενικό, μια και ήταν συνάδελφος που άφησε εποχή. Καθώς περπατάει κανείς στα σκαλοπάτια του παρελθόντος προβάλλουν

μπροστά του σημαντικές φυσιογνωμίες. Στα πεταχτά ξεσκόνισα τα ράφια της μνήμης μου, σεργιανίζοντας στις περασμένες δύσκολες εκείνες μέρες. Και νάσου! Προβάλλει εμπρός μου τη μορφή του Θόδωρου, ο οποίος, ως λεύτερο παιδί συνταξίδευε, ως συνήθως, με μαστορικές παρέες προς Θεσσαλία και αλλαχού, τότε που από τη μια μεριά επισκίαζε τα πάντα το μαύρο νέφος της ανέχειας και η νοσούσα οικονομία έπνεε τα λοίσθια, ξεπερνώντας τα όρια της υπερβολής, και από την άλλη η προσπάθεια των εργαζομένων να την αντιμετωπίσουν κονταροχτυπιούνταν ωσάν δυο αντίπαλοι μαχητές. Παρόλα αυτά δεν απουσίαζε και ήταν ανελλιπώς παρών στις πατροπαράδοτες εκδηλώσεις του χωριού, κυριευμένος από σφοδρή επιθυμία για τη δημοτική μουσική, αλλά και φιλία για το ωραίο φύλο.

Επειδή, λοιπόν, ο έρωτας δεν είναι παιδί της λογικής, αλλά η μουσική είναι τέκνο του έρωτα, χτύπησε με τα βέλη του και έμπλεξε στα δίχτυα του και τον εκ Σαμαραϊκης καταγωγής κλαρινίστα. Και όπως οι αρχαίοι πρόγονοί μας έλεγαν «εκ του οράν το εράν», ρητό που επαληθεύεται και σήμερα, όταν τα δυο γλυκά μάτια της Σεβαστής σαγήνεψαν τον νεαρό τότε Θόδωρο, επιλέγοντάς την ως εκλεκτή της καρδιάς του, αρραβωνιάστηκαν, δίνοντας αμοιβαία υπόσχεση γάμου, πράγμα που δεν άργησε να οδηγήσει αμφοτέρους στην είσοδο της πετρόκτιστης εκκλησίας μας, εντός της οποίας έσυραν τον χορό του Ησαΐα.

Στους κατοπινούς χρόνους, ως ζωέμπορος, κρεοπώλης, άμα και κλαρινοπαίκτης, παρόλο το δυσβάστακτο φορτίο των υποχρεώσεων, κατόρθωσε να αναθρέψει και να αναδείξει μια εξαιρετή οικογένεια, αντάμα πάντοτε με την αγαπημένη του σύντροφο, η οποία, αν θα ρωτούσε κανείς σήμερα, θα επαναλάμβανε τους στίχους του άσματος «Αυτός ο άνθρωπος αυτός / ήταν ο άλλος μου εαυτός /». Τα ποικίλα ψυχικά χαρίσματα αιχμαλώτισαν την καρδιά της. Γελαστός, εύθυμος, και σε τυχόν αντίξιες στιγμές ανακτούσε κουράγιο παίρνοντας με το αγαπημένο του όργανο κάνα ντόπιο «χαβά», με αμείωτο κέφι, πατώντας συνεχώς το γκάζι της αισιοδοξίας, τιθασεύοντας έτσι το άγχος, που δυστυχώς, και στην εποχή μας, ο απατεώνας αυτός, ταλανίζει το είναι μας, και η ανάγκη των περιστάσεων σπρώχνει τα παλληκάρια μας να τραπούν σε φυγή, ταξιδεύοντας μακριά προς άγρα εργασίας και καλύτερης τύχης. Το άξιο θαυμασμού είναι ότι ο Θόδωρος,

προϊκισμένος με επιχειρηματική ιδιοφυΐα, ταλαντούχος, με σπάνιες αρετές, αυτοδημιουργήθηκε οικονομικά και εξελίχθηκε, αυτοδίδακτα, σε μερακλή κλαρινίστα, με επιτυχημένες «δαχλίες» (δαχτυλιές), δηλ. το δια των δακτύλων ανοιγοκλείσιμο των οπών και το άγγιγμα των μεταλλικών κλειδιών του κλαρίνου, ή του ποιμαντικού αυλού, ήτοι η αυτοσχέδια φλογέρα, παίζοντάς την με ξεχωριστή μαεστρία.

Το φιλόμουσο φυσικό χάρισμα του Θόδωρου καρποφόρησε και απόκτησε μιμητές, πράγμα που διαπιστώνεται στους νεότερους Σαμαραίους, που είναι μουσικά ευαισθητοποιημένοι, εκδηλώνουν με άσβεστο πόθο και πάθος το μουσικό ταλέντο στα πνευστά και κρουστά. Σε κάθε μάζωξη της παρέας κρατούσε ζωντανή τη φλόγα του κεφιού, με τραγούδια και κλαρινοσκοπούς που καθρεφτίζουν την παραδοσιακή μας κληρονομιά.

Ήταν, πράγματι, δώρο Θεού η υποδειγματική αφοσίωση στην οικογένεια και ο υψηλός δείκτης νοημοσύνης που χαρακτήριζε τον Θόδωρο. Ήταν εύκολο να συμπεράνει κανείς ότι το κουράγιο του απορρέει από τους κλαυθμηρούς ήχους που εξέπεμπε το θαυματουργό του κλαρίνο, αφήνοντας έντονα σημάδια ευχαρίστησης. Και ήταν σωστή απόλαυση να τον αφου-

γκράζεται κανείς, καθώς ξεδίπλωνε το ταλέντο του, γιατί θύμιζε τον απαράμιλλο δεξιοτέχνη, πρύτανη του Ηπειρώτικου κλαρίνου, Φίλιππα Φιλιππίδη, από τον οποίο, ως εκκολαπτόμενος καλλιτέχνης, πολλά αφομοίωσε από το έμπειρο παιξιμό του δημοφιλούς εκείνου μουσικού.

Το μπότζι και το σκαμπανέβασμα στο διάβα της ζωής του δεν πτόησε ποτέ τον αγέρωχο Θόδωρο, γιατί έβλεπε το μισογεμισμένο ποτήρι πάντα γεμάτο. Μπορώ, ακόμα, να προσθέσω ότι συνέβαλε τα μέγιστα να ξεφύγουν πολλοί απογοητευμένοι από την τύρβη της καθημερινότητας, λέγοντας ότι μπόρα είναι θα περάσει και γρήγορα θα φανεί κάποια φωτεινή ακτίνα στην άλλη άκρη της σήραγγας. Ήταν η ψυχή της συντροφιάς και με τους αστεϊσμούς του επιχειρούσε να φαιδρύνει την ατμόσφαιρα, δημιουργώντας κλίμα που ανάγκαζε να ζωγραφιστεί το χαμόγελο ακόμη και στο πρόσωπο του κατσούφη καφενόβιου θαμώνα.

Η μνησικακία ουδέποτε βρήκε θέση στην ψυχή του. Ένα κρασάκι απαραίτητος συνοδός του μεζέ και της διασκέδασης, ένα ρακί που παραγεται με παραδοσιακή διαδικασία και καταπλήσσει με τη γεύση, η νόστιμη πίττα στη γάστρα, η πατροπαράδοτη αχνιστή φασολάδα, το ζυμωτό γλυκό ψωμί στο φούρνο της αυλής

Στο κέντρο ο Θόδωρος Τσιγκούλης με την τραγιάσκα του, μαζί με τον λαϊκό μουσικό Φίλιππα Φιλιππίδη, πλαισιωμένοι αριστερά από τον Καρανικούλη Γεώργιο (Τζιώρη) και από δεξιά τον γράφοντα Ν. Δημητρούλη. Πιθανή χρονολογία 1972.

ψημένο, το γευστικό κουρκούτι, τα λαχανικά του κήπου, το μαναρίσιο κρέας, το τυρί της στρούγκας μεγάλης διατροφικής αξίας, καθώς και τα χοντρά μακαρόνια με σάλτσα, κεφαλοτύρι και κιμά, ήταν ιδιαίτερα αρεστά στον Θόδωρο. Όλα αυτά, με στόχο την οπτική και γευστική απόλαυση, ικανοποιούν τις γαστρονομικές απαιτήσεις που ευφραίνουν και χορταίνουν, αποτελούσαν αναπόσπαστα κομμάτια της ζωής των ανθρώπων του χωριού, που σμίλεψαν την ψυχή τους εκεί ψηλά στις απείρου φυσικού κάλλους κορφές των βουνών, και εκεί, όπου αισθάνεται κανείς ότι αιωρείται μεταξύ ουρανού και γης, επέλεξαν τόπο διαμονής.

Η επιστροφή στις ρίζες είναι ο μύχιος πόθος όλων, άσχετα αν άλλοι λόγοι έρχονται αντιμέτωποι στην επιθυμία αυτή. Εκεί τα λογής-λογής αγριολούλουδα συναρπάζουν, μαγεύουν και αιχμαλωτίζουν το νου και την καρδιά. Τα γύρω υψώματα, ντυμένα με την απεραντοσύνη του πέπλου της τοπικής χλωρίδας, το κελάιδισμα των πουλιών, το κελάρυσμα των νερών, ο βουνίσιος αέρας που χαρίζει γενναιόδωρα το οξυγόνο του και γοητεύει τις αισθήσεις μας, είναι πράγματι ένας επίγειος παράδεισος, ένας παρθένος τόπος, απρόσβλητο από κάθε ρύπο της σύγχρονης βιομηχανίας. Η ατμόσφαιρα των πόλεων είναι απειλητικά επιβαρυμένη και εγκυμονεί κινδύνους κατά της υγείας. Τα δε κατά καιρούς άρθρα αποκέντρωσης προσέκρουσαν σε «ώτα μη ακουόντων».

Με το γνωστό χιούμορ που διακρίνει όλους τους Σαμαραίους, τους οποίους και εκτιμώ, ο Θόδωρος μου ομολόγησε το παρακάτω περιστατικό.

Κάποτε, σε μια δίκη που έλαβε χώρα στην Κόνιτσα, χρειάστηκε ένα μάρτυρα. Πριν, όμως, ξεκινήσει το δικαστήριο συνάντησε τον πάππο Γιώργο Δημητρούλη και του ζήτησε τη γνώμη του λέγοντάς του:

«Επέλεξα, πάππου, για μάρτυρα τον ΤΑΔΕ, εσύ τι λές;».

Εκείνος που γνώριζε από την «καλή» το μάρτυρα ΤΑΔΕ, αφού κοίταξε κατάματα τον Θόδωρο, του λέει :

«Καλός είναι, αλλά μην ακουμπάς πολύ», σαν προμήνυμα ότι μη στηρίζεσαι απόλυτα στο άτομο αυτό.

Όταν παρουσιάστηκαν στο δικαστήριο, ο δήθεν μάρτυρας υπερασπίσεως μετατράπηκε ανερυ-

θρίαστα σε μάρτυρα κατηγορίας με απειλητικές διαθέσεις, με αποτέλεσμα να πληρώσει ακριβά τη «νύφη» ο καψο-Θόδωρος, εμπιστεύθηκε δηλ. τον άνθρωπο του οποίου η μπέσα αποδείχτηκε μπαμπέσα. Κατειλημμένος από αίσθημα απογοήτευσης για την έκβαση της δίκης, απομακρύνθηκε αθέατος από τα μάτια των άλλων και εκ βάθους ψυχής αναφώνησε τρις : «Πάππο – Πάππο – Πάππο», παρόμοιο με εκείνο το πασίγνωστο του Κροίσου «Σόλων – Σόλων – Σόλων». Τα λόγια του πάππου αντηχούσαν φαρδιά πλατιά στην καρδιά του Θόδωρου. Όταν την επομένη επέστρεψε στο χωριό, αδιαφόρησε την κούραση, την ταλαιπωρία της πορείας, το «κουστούμι» του δικαστηρίου, και τράβηξε ντουγρού να συναντήσει τον πάππο. Εκείνος, αφού τον καλωσόρισε, ρώτησε τι έγινε. Ο Θόδωρος εξιστόρησε το απροσδόκητο συμβάν και ότι από το πάθημά του αυτό διδάχτηκε ένα τρανό μάθημα, λέγοντας ότι πρέπει να ζήσουμε δυο ζωές για να καταλάβουμε τις διαθέσεις των ανθρώπων.

Υπήρξε κοινωνικός, απλός και ευχάριστος, αποκτούσε συμπάθεια και φήμη χωρίς να προβάλλεται, πράγμα που τον κατέστησε δημοφιλή, γι' αυτό και έγινε αισθητή η άνευ επιστροφής φυγή του.

Αγαπητέ Θόδωρε, πάντα θυμόμαστε κάτι από τα αστεία σου, κάτι από τα πειράγματά σου που μας αγγίζουν, κάτι από τη δεξιότητα του παιξιματός σου που ερέθιζε τις τεντωμένες κεραίες της ακοής μας, και στα αυτιά μας αντιλαλεί ακόμη ένας μακρινός απόχος του κλαρίνου σου, ερμηνεύοντας μελωδικά το «Κάτω στα έξι μάρμαρα / », αφήνοντάς μας έντονα σημάδια ευχαρίστησης που θέλγουν και τέρπουν.

Απρίλης 2010, Καναδάς

Στέκια Ξενιτεμένων του Χρήστου Τσιγκούλη

Αρκεί μια τυχαία συνάντηση, ένα τηλεφώνημα όπως αυτό του Γιώργου Κοτολούλη για να επιστρέψεις στο παρελθόν και να ξαναμετρήσεις την ξοδεμένη ζωή σε μικρές ή μεγάλες χρονικές διάρκειες και να κάνεις ταμείο σε κέρδη και ζημίες.

Κάθεσαι και αγναντεύεις νοερά τη σαγηνιστική

καθημερινότητα που άφησες πίσω και έρχονται κύματα όσες λεπτομέρειες έχουν γλιτώσει από τη σκόνη του χρόνου, να ταρακουνήσουν την ψυχή και τις αισθήσεις μας για τις χαμένες εικόνες που δεν θα ξαναδούμε ποτέ.

Το πρόσφατο τηλεφώνημα από το Γιώργο ήταν κυριαρχούμενο απ' την ερώτηση «Θυμάσαι τότε στο Πατάρι;»

Το Πατάρι υπήρξε τόπος συνάντησης των ξενιτεμένων Καντιώτων της Αθήνας για περισσότερα από είκοσι πέντε χρόνια. Την ίδια ερώτηση πιστεύω θα έχουν κάνει με άλλο τρόπο όλοι οι ξενιτεμένοι συγχωριανοί, για άλλα στέκια στους ξένους τόπους όπου κι αν βρέθηκαν απ' τις αρχές του περασμένου αιώνα και ίσως μέχρι σήμερα.

Τα παλιά στέκια των ξενιτεμένων είχαν άμεση σχέση με την προκαταναλωτική εποχή, με τις στερήσεις, τις ταραγμένες καταστάσεις, τη μετανάστευση και την εργένικη ηλικία.

Το καφενείο Πατάρι στην Αθήνα λειτούργησε στα χρονικά όρια ανάμεσα στην παλιά εποχή και την καινούρια, για να φιλοξενεί τους ξενιτεμένους, κυρίως Ηπειρώτες, οικοδόμους και φοιτητές, λαχειοπάλες και μικρεμπόρους, περαστικούς που βίωναν το στάδιο από την πείνα στη χόρταση, από τα εντελώς στοιχειώδη σε πιο ανθρώπινα μέτρα επιβίωσης.

Το Πατάρι ήταν ένας χώρος 60 ή 80 τετραγωνικά μέτρα στον ημιόροφο του οκταόροφου κτιρίου ανάμεσα στην οδό Πατησίων και την πλατεία Ομονοίας. Σ' αυτόν το χώρο με θέα την πολύβουη πλατεία, απ' τους κάθε λογής λαθρόβιους μικροπωλητές, τους πολύχρωμους περαστικούς, τα όμορφα νιάτα και τις συχνές παρουσίες των αστυνομικών εξαιτίας των διαδηλώσεων, οι αδελφοί Μακάτη από το Γκρίμπο Ιωαννίνων, ο Γιώργος, ο Σάββας και ο Δημήτρης (Μήτσος) δημιούργησαν το καφενείο που στην αρχή εξυπηρετούσε το προσωπικό των δεκάδων γραφείων του κτιρίου και στη συνέχεια έγινε στέκι, πέρασμα και τόπος ζωής και δράσης των ξενιτεμένων προλεταρίων της Ηπείρου κι ανάμεσά τους οι κοντινοί μας απ' τα Μαστοροχώρια και οι δικοί μας απ' το Κάντσικο.

«Θυμάσαι το Πατάρι;»

...μα ξεχνιούνται αυτά τα στέκια, που είχαν σχέση με τα νιάτα μας, το κυνήγι του μεροκάματου, τη δίψα για μάθηση, την αναζήτηση της

καλύτερης μελλοντικής συνέχειας με σχέδια και οράματα...

Η εποχή του Παταριού φαντάζει τώρα και ίσως να ήταν, μια θητεία όλων μας σε σταθερά θεμέλια. Στην από εκεί πλευρά της καθημερινής ηθικής, όπου δεν αντεχόταν η μοναξιά και η στενή εγωιστική ατομικότητα, ήταν η εποχή της αυθόρμητης αλληλεγγύης από όλους για όλους.

«Θυμάσαι το Πατάρι και που βρισκόμαστε σήμερα;»

Αλλαργινές εικόνες ενός κοινωνικού έργου με πρωταγωνιστές ανθρώπους της ανάγκης για την ομαδική ψυχολογία, σαν οξυγόνο για μια κουβέντα ή ένα χαιρετισμό χωρίς σκηνοθεσίες και υποκριτικά φτιασιδώματα. Ένα κέρασμα να ξεμουδιάσει η μέσα μας κούραση και μια σύντομη ευγνωμοσύνη με ένα «γειά μας» στο διπλανό, στο φίλο, στο συγχωριανό, στο συνεργάτη στη σκληρή δουλειά της οικοδομής.

Εκεί σ'ένα απ' τα τραπεζάκια του καφενείου συναντάς ξαφνικά κάποιο γνωστό από το χωριό, την περιοχή, αγγελιοφόρο καλών ή κακών ειδήσεων για γνωστά πρόσωπα.

Εκεί με διαιτητή έναν απ' τους αδερφούς Μακάτη να φωνάζει «Ησυχία!.. Εεεε!..» να προσπαθεί να καταπραύνει τις έντονες συζητήσεις για τις εθνικοτοπικές διαφορές, τα ποδοσφαιρικά, ή τις κομματικές ιδεολογικές θέσεις και αντιπαλότητες. Και την άλλη μέρα όλα ήταν ξεχασμένα μπροστά στο καθήκον της δουλειάς και της επιβίωσης.

Θυμάσαι με τι ρυθμό ανέβαινες τα σκαλιά... και μες στην κούραση έκρυβες πάντα τη λαχτάρα για μια συνάντηση με τους γνωστούς για να ζήσεις την αναγκαία σύγκριση μαζί τους.

Αν ήταν πολύ πρωί σε υποδέχονταν ο Μήτσος ή ο Σάββας πίσω απ' τον πάγκο του καφενείου κι ώσπου να 'ρθει ο καφές σου θύμιζε ο Μήτσος ποιος σε ζήτησε εχθές, και σε ποιον πρέπει να τηλεφωνήσεις στον αριθμό αυτό. Παρατεταμένες μέρες ανεργίας, βάσανο οι ώρες στο καφενείο χωρίς κόσμο, με μια εσωτερική ενοχή που εσύ κάθεσαι ενώ οι άλλοι δουλεύουν, ήταν μια ιδιόμορφη προσβολή και ειδικά για τους Καντιώτες, θανάσιμο αμάρτημα. Ίδια μοίρα κοινή με τους Κερασοβίτες, Ζερματινούς, τους Λαγγαδιώτες, άλλους απ' τα Τζουμέρκα, τους Πωγωνίσιους και κάποιους απ' τα χωριά των Γρεβενών. Τέτοιες ώρες

προσέφευγες σε νοσταλγίες που είχαν σχέση με τις ομορφιές του τόπου, τα τραγούδια, την ομορφιά των γυναικών, τα ξεχωριστά γνωρίσματα που για τους Καντσιώτες άκουγες τον Κερασοβίτη να λέει «όταν ο Θεός μοίραζε δώρα οι Καντσιώτες χάλεψαν (ζήτησαν) έναν κασμά, ένα σφυρί και κάμποσα καρπολάχανα».

Τα στέκια των ξενιτεμένων Καντσιωτών ήταν από παλιά σαν τα νησιά για τους ναυαγισμένους στον ωκεανό του άγνωστου και αγριεμένου πλήθους των πόλεων. Ήταν χώροι αντίστασης στο χωνευτήρι της ανωνυμίας.

Πρίν από το Πατάρι στις αρχές του περασμένου αιώνα, υπήρχε το καφενεδάκι στην οδό Βύσσης. Έπειτα το καφενείο του Μουρούζη στην οδό Αθηνάς. Ανάλογοι χώροι υπήρξαν στη Θεσσαλονίκη, στο Βόλο, στα Γιάννινα, στην Καστοριά, στην Αμερική, στη Γερμανία και αλλού. Ήταν εκτός από καφενεία και κάποια πανδοχεία κέντρα διερχομένων των συμπατριωτών μας, όπως «Χάνι της Κορυτσάς» στη Θεσσαλονίκη, «Μανέκας» στα Γιάννινα.

Σ' αυτά τα στέκια πέρασε κόσμος πολύς. Εκτός από τους μόνιμα εργαζόμενους, πέρασαν εκείνοι που έφευγαν μετανάστες στην Αμερική, την Αυστραλία, τη Γερμανία. Ανδρόγυνα που έπρεπε να εισαχθούν σε κάποιο νοσοκομείο ή να επισκεφθούν τους γιατρούς. Στρατιώτες που υπηρετούσαν σε κοντινή μονάδα και ξεχνούσαν το βάρος της πειθαρχίας, του καφονιού και τη χακένια στολή, γονείς που έρχονταν να δουν τα παιδιά τους στα σχολεία, οργανοπαίχτες να κλείσουν κάποιο πανηγύρι στο χωριό, στέκια υποδοχής για τους επιστρέψαντες πολιτικούς πρόσφυγες από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και ειδικά την εποχή του Παταριού προέκυψαν κόσμημα τοπικής περηφάνειας η επίσκεψη των φοιτητών συγχωριανών μας.

Θυμάσαι τότε στο Πατάρι... πως καμαρώναμε όλοι για τα παιδιά που σπούδαζαν, τα παιδιά του τόπου μας, τα παιδιά των άλλοτε καταρρονεμένων. Τιμή και περηφάνεια, οικόσημο στη μικρή μας ξεχωριστή ανθρωπογεωγραφία του λεγόταν Κοινότης Δροσοπηγής.

Θυμάσαι όπου κι αν βρίσκεσαι τώρα με τι προθυμία αξιοποιούσαμε τον ελεύθερο χρόνο μας, φεύγοντας απ' το καφενείο είτε για μια πίσκεψη ονομαστικής γιορτής, για επίσκεψη σε ένα νοσοκομείο που ήταν δικός μας ασθενής, για κηδείες, βαφτίσια και γάμους και

χορούς. Την άλλη μέρα στο καφενείο σε περισυλλογή αναρρωτιόσουν για τα χθεσινά και τη δική σου πορεία ανάμεσα σε τόσες κοινωνικές στιγμές που σε περιμένουν.

Αν θυμάσαι σ' αυτόν το χώρο υλοποιήθηκε το όραμα για την ίδρυση της Αδελφότητας με πολλά σχέδια για το μέλλον της μικρής μας κοινωνικής μοναδικότητας. Παλιά στέκια ξενιτεμένων Καντσιωτών, φροντιστήρια κοινωνικής προσαρμογής, λυτρωτικές οάσεις καταγωγής.

Με ρωτάς αν θυμάμαι...

Σίγουρα ξεφεύγουν αμέτρητες λεπτομέρειες, όμως ακόμα και τώρα ακούς τη φράση του καφετζή «Ε, εσείς απ' το Κάντσικο, τι παραγγείλατε;» Και μες στην οχλαγωγία και τη θολούρα του μυαλού νόμιζες πως δεν θα 'ρθει ποτέ το πλήρωμα του χρόνου να διαλύσει αυτή η κυψέλη ζωής και να σκορπίσουν οι πρωταγωνιστές σ' άλλα κυκλώματα, αγώνες, τόπους και ανθρωποσύνολα.

Αναρρωτιέσαι πως ξοδεύεται η ζωή και θυμώνεις για την ανελέητη κυριαρχία του χρόνου που μας ταξιδεύει στο φθορά. Υπολογίζεις εξ ιδίων τώρα πια τον άλλον που γνώρισες σ' αυτά τα κέντρα συνάντησης, σίγουρα κάποιοι δεν ζουν, άλλοι σέρνονται στο ρυθμό του καταπονημένου συνταξιούχου σε κάποιο χωριό τα καλοκαίρια, αγνώριστοι και λιγόλογα φιλοσοφημένοι. Κάποιοι περιορίστικαν στα οικογενειακά τους όρια, μετρούν νέες δυσκολίες, χαρές κι αγωνίες, λιγότερο ελεύθεροι απ' την εποχή της εργένικης βιοπάλης στα στέκια τα παλιά. Και σχεδόν όλοι, ο καθένας συν τω χρόνω, περιχαρακώνονται στην εσωτερική τους μοναξιά, την ανείπωτη εξορία.

Τα παλιά στέκια των ξενιτεμένων ή διερχόμενων Καντσιωτών δεν υπάρχουν πια, ή αν κάποια διασώζονται σαν κτίρια ερειπωμένα ή ανακαινισμένα για άλλη χρήση, είναι για όλους εμάς ένα παρελθόν με όνειρα που αλλιώς μας ξεκίνησαν και άλλη κατάληξη είχαν.

Νέοι χώροι επικοινωνίας, άλλης μορφής και περιεχομένου κυριαρχούν. Το διαδίκτυο, η κινητή τηλεφωνία, σε άλλους καιρούς, με άλλη ήθη.

Τσομπανόπουλο με τον Παύλο Τσιλιμίγκα

του Γιάννη Κανναβού

1946! Είχαν κλείσει τα σχολεία. Είχαν τρανέψει τα αρνιά και τα κατσίκια, που μαζευόμασταν γειτονόπουλα, συχνά ανακατεμένα αγόρια και κορίτσια, και τα βοσκούσαμε σε κοντινές αποστάσεις. Μόλις μεγαλώνανε κι αυτά, όλοι τα ρίχνανε στα κοπάδια, χωριστά απ' τις μάνες τους για να τα «αποκόψουν» απ' το βύζαγμα, αφού μπορούσαν πια να γεμίσουν τα στομαχάκια τους με χορταράκια ή φυλλαράκια κλαδιών, αφού το γάλα ήταν πιο πολύτιμο να θρέψει εμάς τους ανθρώπους. Αν κάποια οικογένεια κρατούσε μανάρι για τραπέζι γιορτής ή «παστριμά», το έπαιρνε μαζί της, σε όποια δουλειά πήγαινε, που εύπειθα, υποταχτικά, ακολουθούσε και πάντα με κάποια σπυριά καλαμπόκι το γλυκαίνανε και το ξεγελούσανε. Αυτό πάντα «ψτόβλιακο» σε κάθε μαύλισμά τους έτρεχε από κοντά, γλείφοντας το χέρι, που οσμίζονταν ζαϊρέ, ν' ανοίξει και κάτι να φάει. Συνήθως τα μανάρια ήταν αρσενικά, που πάχαιναν γρηγορότερα και ένα κυπρί ή κουδουνάκι, σαν θυμιατό εκκλησίας, θα στόλιζε το λαιμό τους. Το κουδουνάκι ή το τσιοκάνι τους αποτελούσε και σήμα επισήμανσής τους αν ξέφευγε του οπτικού σου πεδίου, συντελούσε και σα νότα μουσικής στην ομορφιά της φύσης. Το Πάσχα που βάφανε αυγά, κοκκίνιζαν στα αρνιά, μια τούφα μαλλί στο κεφαλάκι τους κι όταν λουλούδιζαν τα τσιρλόειδα ή οι μαργαρίτες, τα πλέκανε γκιορτάνια, που σα να γνωρίζανε κι αυτά απ' τη χάρη του στολισμού, καμάρων και χαίρονταν με χοροπηδήματα. Ήταν αγαπητησιάρικα κι όλοι φρόντιζαν την περιποίησή τους. Άλλωστε απ' την περιποίησή τους εξαρτιόταν πόσο κρέας θα τους πρόσφερνε που νοιάζονταν περισσότερο. Όταν αποκόβανε αρνιά και κατσίκια απ' το γάλα των μανάδων τους, στις στρούγκες γίνονταν το γαλομέτρημα για να ξέρει τι δικαιούται σε γάλα η κάθε οικογένεια και τα κοπάδια τους, τα βοσκούσαν συνήθως τα παιδιά των τσομπάνηδων ή κι άλλοι, σε τρίμηνη εποχιακή βάση, που θα στέρευε το γάλα και θα άνοιγαν τα σχολεία. Τότε καλλιεργούνταν, σπέρ-

νονταν όλα τα χωράφια και λίγα ξαπόσταιναν σα μπαϊρια που γέμιζαν σβωλιάντζες, λιγκαβέτσια, τρικουκιές και αγριάδα και τρόμαζες μετά να τα ξεχερσώσεις! Ήταν καθορισμένη η περίοδος βοσκής, ανάλογα με το είδος σποράς που κάνανε εναλλάξ κατ' έτος. Όταν σ' ένα χωράφι τη μια χρονιά σπέρνανε σιτάρι την επόμενη θα σπέρνανε καλαμπόκι και τ' ανάπαλιν, από καλαμπόκι σε σιτάρι. Εύκολη έμοιαζε η βοσκή των κοπαδιών αρνιών και κατσικιών, παρά τη λαιμαργία τους να σε βάλουν σε μπελάδες έτσι και χαζοχάζευες. Δεν συγκρίνονταν με υποχρεώσεις σε κοπάδια γιδοπροβάτων που θέλανε άρμεγμα κι ένα σωρό άλλες σκοτούρες με πλύσιμο καρδαριών, βοσκή σε αλαργινές αποστάσεις, ξενύχτισμα σε γρέκιασμα και σκάρισμα. Τέτοιες περιόδους καλοκαιριού και σοδειάς ενισχύονταν κι ο ντραγάτης (αγροφύλακας) του χωριού με έναν ή δύο επικουρικούς που πληρώνονταν απ' την κοινότητα με επιμερισμό σ' όλες τις οικογένειες κι απ' τα έσοδα της βακούφικης περιουσίας που διαχειρίζονταν η εκκλησιαστική επιτροπή. Στα βακούφικα απαγορεύονταν αυστηρά να βοσκήσεις, να μαζέψεις χορτάρι ή να κλαδέψεις δέντρο έστω για «κλέτσιο». Στην εποχή των ένστολων ντραγαταραίων του δημοσίου Στέργιου Κουτρουμπίνα (Αναγνώστη) και Κωνσταντίνου Μουκούλη – που τα χρόνια υπηρεσίας του καθιέρωσαν και το παρατσούκλι του Ντραγάτης – βοηθητικοί αγροφύλακες ήταν ο Θόδωρος Κοτσίνας (Δασκαλάκης) και ο Θύμιος Μακρής της Νάτσαινας, που κρατούσαν μόνο σφυρίχτρα και ήταν ήπιοι, χωρίς αγριάδες και απειλές. Πιάνανε ράχες και καραούλια και με μάτια αετών και γαρίδας «φύλαγαν τα έρμα» και ιδιοκτησιακά των χωριανών. Αυτό έπρεπε να προσέχεις στην όποια βοσκή ζωντανών, να μη σου ξεφύγουν και μπούνε σε σπαρμένα χωράφια, σε αμπέλια και φυτεμένους κήπους. Για την όποια ζημιά προκαλούσες ή έτσι υπέθεταν, πέρα απ' την αποζημίωση, θα έτρωγες και καμιά κλωτσιά, κανένα χαστούκι που θα έβλεπες τον ουρανό σφοντύλι, θα σε κλείνανε για φοβέρα και στα κρατητήρια στ' Αμπελιακό, που ανάλογα θα σε περιποιούνταν κι οι χωροφύλακες του Χρονόπουλου, του Βλαδίκα και αργότερα του Κωτσιονίκου, του Κονταξάκη, του Καρδάμη κ.α.

Το 1946 ήμουν 12 χρονών. Ένας απ' τους μεγάλους τσομπάνηδες, μπακαταραίους ήταν ο Σταύρος Σπέλλας (Ζούρας) κι ακολουθούσαν ο αδελφός του Βασίλης, ο Στέργιος Κοτσίνας (Τσάφης), ο Βαγγέλης Κουτρουμπίνας (Σιαφακέλης). Οι άλλοι τσομπάνηδες Λάμπρος, Βασί-

λης, Περικλής Ζώτος, Αντρέας Σίμος πιο παλιά Μακραίοι, Ζιώγηδες, Σπύρος (Πύλος) Κουτρουμπίνας κι Αντώνης Τσιλιμίγκας (Μασιαής) λογαριάζονταν τσελιγκάδες, που αργότερα προστέθηκαν κι άλλοι και ως τσελιγκάδες και ως μπακαταραίοι σε σημείο όταν δεν κάλυπτε τις ανάγκες κι ο Γιώργης Τσάγκας να φέρουν το Βασίλη απ' το Κεράσοβο μέχρι που τα «ξεκάνανε» και ησύχασαν από μια μόνιμη τυράννια τους. Μπακαταραίους λέγαμε τους τσομπάνηδες που πέρα απ' όσα δικά τους γιδοπρόβατα που είχαν, μάζευαν και βοσκούσαν επί πληρωμή ή «ρόγας» κι άλλων συγχωριανών. Γίνονταν ένα είδος, σα δημοπρασία, νομίζω του Αγίου Δημητρίου, κάθε χρόνο που συμφωνούνταν η χαμηλότερη τιμή ανά κεφαλή κι ανάλογα με τη συγγένεια ή τη συμπάθεια, προτιμούσες και τον τσοπάνο να του αναθέσεις «το βιος σου». Βιος σου ήταν κάθε ζωντανό σου, γιδοπρόβατο, βόδι, μουλάρι ή γαϊδούρι. Η ρόγα ήταν η αμοιβή που καθορίζονταν σε χρήμα ή σε είδος σε σιτάρι ή καλαμπόκι και ίσως να προέρχονταν απ' την ονομασία που είχε ο μισθός των στρατιωτικών στο Βυζάντιο. Χωρίς ρόγα και τζάμπα, τσοπάνος δεν θα έπαιρνε μήτε μια γίδα ή προβατίνα αν είχες κι ας ήσουν και αδελφός του. Έπρεπε κι αυτός να ζήσει και την οικογένειά του να θρέψει. Έκανε βιοποριστικό επάγγελμα.

Νωρίτερα απ' τη λήξη του σχολείου ο μπάρμπα-Σταύρος (Ζούρας) είχε πει στη μάνα μου αν θέλω να πάω να βοσκήσουμε με τα παιδιά του Γιάννη και Κύρκα, τα αρνιά και τα κατσίκια κι ο κόπος μου να επιμεριστεί στη ρόγα που του οφείλαμε. Το κουβεντιάσαμε σπίτι και δέχθηκα. Η μάνα, μου 'ραψε κι ένα ταλαγάνι στο Μπρόλουκα, ράφτη απ' τη Φούρκα, που τότε έραβε σπούνες και φλοκάτες σε κάποια που θα παντρεύονταν. Το ταλαγάνι με την κατσιούλα με σκέπαζε ολόκληρο κι ίσως να ήταν και βαρύτερο απ' όσο ζύγιαζα, για να το 'χω κι όταν μεγαλώσω κι άλλο και να μην κριώνω και βρέχομαι. Το να πάω βοσκόπουλο ήταν και μια καλή βοήθεια στο σπίτι μας απ' το να «κοπροσκυλιάζω», να παίζω τζιούχνα στον πλάτανο, τα σκλαβάκια, την καμήλα ή να χτυπιόμαστε σαν Έλληνες και Τούρκοι. Σαν ήρθε η ώρα, η μάνα, μου έβαλε ψωμί και τυρί στον τρουβά και «πριν σκάσει μύτη ο ήλιος» βρισκόμουν στην καλύβα τους στην Γκριτσιάρη, να βγάλουμε τα αρνιά και τα κατσίκια για βοσκή με τους γιους του Γιάννη και Κύρκα.

Έκανα ότι μου λέγανε αυτοί κι έπιανα θέση φύλαξης όπου με ορίζανε. Είχα μάθει να σφυρίζω με τα δάχτυλα στο στόμα, να πετάω τις

πέτρες τσομπανέικα, να φτιάχνω από φράξο στεφάνια για κυπριά και κουδούνια, να πλέκω καλάθια από βέργες ιτιάς που είχαμε μάθει απ' τους Ιταλούς αιχμαλώτους στο χωριό μας, και όταν τα κλείναμε στην καλύβα για ύπνο, διάβαζα πότε-πότε ένα πολύ παλιό αναγνωστικό της Στ' τάξης Δημοτικού, που μου είχε δώσει ο θείος μου Κώστας Τζιμούλης (Βλαχογιάννης), που το είχε σαν πήγαινε αυτός σχολείο κι ακόμη θυμάμαι «το Γιούσουρι» που έγραφε και είχε πλοκή φαντασίας και ωραίου παραμυθιού. Με είχαν συμπαθήσει και τα λυκόσκυλα, σα να επιδίωκαν και την προστασία μου. Δεν υπήρχε ανάγκη να μένουμε πάντα και οι τρεις τις νύχτες στην καλύβα κι όποιος γύριζε στο χωριό να λουστεί και ν' αλλάξει έφερνε την άλλη μέρα ψωμί, μπατσιούρι, κάποιο φαγητό σε πνάκι ή καραβάνα, συχνά και κανένα «φελί» πίτα, ότι ετοίμαζαν και δίνανε οι μάνες μας, αλλά απαραίτητα «σκυλοψώμι» για τα σκυλιά απ' τη θεία Σταύραινα. Αυτή έκανε δυο ζυμωσιές ψωμιού, για τη φαμίλια της και για τα σκυλιά τους. Το ταλαγάνι πολλαπλώς χρήσιμο και για στρώμα πάνω σ' αποξηραμένες φτέρες στο χώμα και για πάπλωμα απ' το φύστιμα του αέρα και τη βραδινή υγρασία. Κουρνιάζαμε χειρότερα απ' τις κότες στα κοτέτσια κι όμως συνηθίζαμε, τίποτα να μην μας ενοχλεί και να ονειρευόμαστε τσουκάλια με λίρες που γίνονταν κάρβουνα και στάχτη, αν μαρτυρούσαμε το μέρος κρυψώνας τους. Στο λίγο, λειψό μας ύπνο, όνειρα μεγάλα της φτώχειας και της κακοτυχίας μας. Μας είχαν παλαβώσει με φήμες για κρυμμένα τσουκάλια με λίρες κι εμείς ως «ο πεινασμένος που ονειρεύεται καρβέλια» κι ανάμεσα στα αφοδεύματα αρνιών και κατσικιών που σε πνίγει η μπόχα τους και κάθε πρωί χρειάζονται σκούπισμα και στο μικρότερο πέφτει ο κλήρος. Πότε στην Κολομπίνα, πότε στο Κρυοπήγαδο, στα λακκώματα στο Παλιοχώρι, της Γκριτσιάρης ή τ' Αϊ-Νικόλα, τα ποτίζαμε, ανάλογα που και εκ περιτροπής τα πηγαίναμε για βοσκή για να ξεπετιέται καινούριο χορτάρι και φύλλωμα στα κλαριά. Είχαμε ζωσμένο ένα τσεκουράκι κι όπου βρίσκαμε γραβιά ή καραγάτσια τα κλαρνούσαμε και τα τραπεζώναμε πλουσιοπάροχα. Απορούσες και τα χαιρόσουν που καταβρόχθιζαν με βουλιμία τα φύλλα, πως αναδιπλώνανε τα βλαστάρια πριν τα καταπιούν αμάσητα και ζήλευες την αφθονία τους, που φούσκωναν οι κοιλίτσες τους και δεν χόρταινε η δική σου να μην μουγκρίζει. Είχαν διαίσθηση σε όλα και πότε τα χούγιαζες και τα μάλωνες, πότε τα καλούσες ν' αλλάξουν πορεία, τη φοβέρα της πέτρας και πότε χτυπούσε και κλάδευε το τσεκούρι που

τσακίζονταν να τρέχουν και να σπρώχνονται, ποιο θα προλάβει πρώτο και το περισσότερο. Αργότερα μεταφερθήκαμε στο Λιασιώτικο κι εμένα με πήρε στο μεγάλο κοπάδι προκειμένου ο Σπύρος (Πύλος) να πάει με το Γιάννη να βάζουν κλαδαριές για το ξεχειμώνιασμα των δικών τους γιδοπροβάτων, να κάνουν αναγκαίες δουλειές στα σπίτια τους, στα χωράφια και στα αλωνίσματα. Στα κατσίκια κι αρνιά βοηθούσε κι ο Σιώμος (Θωμάς) όταν φούντωναν οι υποχρεώσεις των άλλων αδελφών τους κι ας ήταν ίσως εννέα χρονών παιδάκι.

Μεγάλο διάστημα τις νύχτες, στο τρανό πλέον κοπάδι, ήμουν με τον Παύλο Τσιλιμίγκα (Μασιάη) που έμοιαζε πιο λύκος απ' τους λύκους. Άφοβος κι η ματιά του σε έσφαζε και σε πάγωνε. Ήμερότερα τα τσακάλια απ' αυτόν και πανούργος σαν αλεπού. Στους λόγγους και στα βοσκοτόπια είχε μεγαλώσει και στο σχολείο δεν είχε πλησιάσει, αλλά το μυαλό του ξυράφι, μονίμως ακονισμένο. Φόβιο ήταν κι όλο το σουλούπι του, με τη μελαμψότητα του προσώπου και τα μεγάλα αινιγματικά του μάτια κι όχι τυχαία στους μπαμπαλιούρηδες που γίνονταν, αυτός έπαιζε τον αράπη και ρήμαζε με τη χαντζάρα τα λουκάνικα που έβρισκαν κρεμασμένα στα κατώγια και μοσχοτρώγανε στο γλέντι που κάνανε με το τέλος του καρναβαλιού. Λέγανε πως στα Τέρνια, στην καλύβα τους είχε γεννηθεί, κι εκεί μικρός ορφάνεψε από πατέρα, στη σκληρή εκείνη παγωνιά του καταραμένου χειμώνα, που τον φέρανε νεκρό σε ξυλοκρέβατο να τον θάψουν στο χωριό. Θυμάμαι την τραγική σκηνή, που αποσταμένοι, ξεπαγιασμένοι όσοι κουβαλούσαν το νεκρό πατέρα του, που είχαν κάνει στάση έξω απ' του Πατσιωτού το μαγαζί, να πιάσουν μετά την ανηφόρα για το σπίτι του. Η καμπάνα χτυπούσε πένθιμα κι ένα απρόσμενο δράμα άρχιζε. Η τραγικότητα του θανάτου είχε αποτυπωθεί ανεξίτηλα μέσα του και τον σημάδευε με τρόμο. Ίσως σε εκείνον τον τρόμο της παιδικής του ψυχής, που είδε τον πατέρα του να σβήνει, να τον χάνει, που τον χάιδευε και του φώναζε, που έκλαιγε όλη τη νύχτα και κανείς δεν το άκουγε, να οφείλονταν κι η περίεργη διαστολή των ματιών του. Κι όσο φόβιος φαίνονταν και με τα ακούρευτα, πυκνά, κατσαρά κι αχτένιστα μαλλιά του, σαν αφάνα και ξεσταχυασμένη τουρτούρα, τόσο πιο καλόκαρδος διαπίστωνες πως ήταν και πλούσιος σε χαρίσματα. Κι αυτό το ξαναεπιβεβαίωσα κι αργότερα, μετά από 10 χρόνια, το 1956, που ανταμώσαμε δουλεύοντας στο Βόλο μαζί και με τον Παύλο Καθάριο και μοιραζόμα-

σταν και τη μπουκιά ψωμιού και την κουταλιά φαγητού μας.

Σπάνια έμεινε και κυκλοφορούσε στο χωριό. Η ζωή του στα κοπάδια γιδοπροβάτων και σαν αρνί ή κατσίκι βύζαινε κι αυτός να δέσουν τα κόκαλα και ν' ανδρωθεί. Έπιανε όποια γίδα ή προβατίνα θεωρούσε γαλατερή, ξάπλωνε ανάσκελα κάτω απ' τα μαστάρια της κι άρμεγε στο στόμα του το γάλα της και ποτέ και τίποτα δεν τον είχε πονέσει. Με το γάλα έθρεφε και τη φτώχεια και την πείνα που περνούσαμε. Τα μπράτσα του τανάλιες κι η δύναμή του ταύρος. Ερωτευμένος με τη ζούγκλα των αγριόβουνων και τον καθαρό τους αέρα. Γνώριζε όλα τα πουλιά απ' το τιτίβισμα, το τραγούδι τους και διέκρινε τίνος ήταν τα κοπάδια γυρώθε μας απ' το κουδούνισμα των κυπριών τους. Σ' εκκλησιά πέρα απ' τη βάπτισή του είχε πάει στον ψαλμό του «δεύτε τελευταίον ασπασμό» του πατέρα του. Ακόμη και στο γάμο του αδελφού του Γιώργου, αυτός βοσκούσε γίδια και πρόβατα, που πάντα σε θέλουν κοντά τους και σε γάμους, σε γιορτές και σε πανηγύρια. Στον πλάτανο σε χορό είχε μπει μόνο σα μπαμπαλιούρης, με προσωπίδα καλυμμένος αράπης και ζωσμένος κουδούνες και βαριά κυπριά γκεσεμιών και αστραφτερή χασάπικη χαντζάρα κι όμως ήξερε όλα τα τραγούδια που τα σφύριζε με καημό και με σεβντά τα τραγουδούσε. Απόκοσμος σα σε σφαίρα πίσω κόσμου αλλά φίλος, προσιτός, περίχαρος στον γνώριμο κόσμο των βουνών που περιχαράκωνταν το χωριό μας, στην άπλα του ουρανού που το σκεπάζει. Ως τσοπανόπουλο και με τον Παύλο απέβαλα φόβους και προκαταλήψεις που κουβαλάνε οι νύχτες στα σκοτάδια και στη βουβαμάρα τους. Φόβους για διαβόλους και τριβόλους, για ξωτικά και φαντάσματα, που τάχα θρόνιαζαν στις χαράδρες και στις βίρες των βαθιών λακκωμάτων, του Κουσαρτσιώτικου και του Βαθύλακκου. Ένοιωσα ν' αναπροσαρμόζεται το φως των ματιών στις νύχτες σαν αναμμένους φακούς και συνηθίζεις να περπατάς στη λάμψη του φεγγαριού, των μυρίων αστεριών του ουρανού ακόμη κι όταν φράζονταν από σύννεφα βροχής.

Με τον Παύλο πέρασα νύχτες χαρισάμενες. Ήξερε όλα τα κατατόπια και κακοτόπια, που βγαίνανε οι λύκοι κι έπρεπε να φυλαγόμαστε, να προσέχουμε περισσότερο, που ήταν οι δύσβατες πλαγιές και οι κακοτράχαλες ρεματιές, που υπήρχαν βρύσες και πηγάδια, που υπήρχαν κήποι καρπεροί, αμπέλια καλοστάφυλα, δέντρα

με «φτασμένα» (ώριμα) φρούτα, και καλαμπόκια γινωμένα «για ψήσιμο» ή σελιά με ρεβίθια.

Μανούλα κατακαημένη στο κλέψιμο κι όπου έμπαινε γύριζε με τίγκα τον ντορβά και το απολαμβάναμε γιορταστικά, χωρίς να αφήνουμε ίχνη. Άλλου η φωτιά στο ψήσιμο καλαμποκιών κι αλλού τα φώκια πεταμένα. Σα φτάναμε στον Τζιάμο και πιώνονταν σα φάντασμα κι έφτανε στ' ζ Μυλ'ζ, στους Μπιζικάδικους κήπους και «ξάφριζε» καστραβέτσια, ντομάτες και ρόκες ποτιστικών καλαμποκιών που «θαραπευόμασταν» νοστιμίες σα γύριζε. Ομολογούσε πως «η κλεψιά είναι η μεγάλη τέχνη, αδυναμία κι αμαρτία του» και με αναμάρτη τους όλα τα μοιράζονταν. Ήταν πολύ ανθρώπινος και αλληλέγγυος. Αν είχε κάποιον παρέα, ποτέ δεν έκρυψε και δεν έτρωγε μόνος του ότι έκλεβε.

Το μοίραζε με αγίου δικαιοσύνη και σα να το απολάμβανε και να το χαιρότανε περισσότερο.

Όσο κι αν υπήρχε φτώχεια και πείνα, με πείραζε το κλέψιμο, όποιας μορφής, χωρίς αυτό να σημαίνει πως αποφεύγαμε και τον όποιο πειρασμό, τσιολνώντας μήλα, αχλάδια, αρπάζοντας μια κληματσίδα σταφύλι, ένα γκησόμηλο ή ξεσπειρίζοντας στάχυα και ρεβίθια. Κοτζάμ Εύα και στον παράδεισο μάλιστα, «έκλεψε κι έφαγε τον απαγορευμένο καρπό» που δάκρυζαν οι δάσκαλοι σα μας το λέγανε, για να μας θυμίζουν πως εξαιτίας αυτού του γεγονότος «μας κατάραστηκε ο Θεός, για να ζούμε υποφέροντας, σκληρά μοχθούντες και χάσαμε τον παράδεισο για να τον βρούμε μετά θάνατον...» κι εμείς στην τύφλα μας, σαν κουτορνίθια τα χάφταμε ως απόλυτα αληθινά και σοφά..! Ανίκητη η πείνα και χειρότερη όταν είσαι νέος που μεγαλώνει το μπόι σου, αυξάνεται και το στομάχι σου. Η πείνα κατάντησε ανθρώπους ν' αποκτηνωθούν, να φάνε ανθρώπους που κινδύνευαν να πεθάνουν νωρίτερα από αυτούς. Η πείνα ως λοιμός και συμφορά....ποιος τη δοκίμασε και δεν την ξέρει, που είχαμε φτάσει να τρώμε βελανίδια, ρόβι, ν' αλέθουμε σιούμκες από καλαμπόκια, να φτάνουμε να ζητιανεύοντας στην Αλβανία για ένα κομμάτι μπομπότα, για κάποιες ανταλλαγές για αλάτι ή λάδι στην Τσαμουριά, στα Καιλάρια ή στη Χρούψτα, ζαλιγκωμένες μάνες, πατεράδες ή αδελφές! Και ποιος δεν θυμάται, πως αν δεν υπήρχαν τα λάπατα, οι αγριολουβουδιές, τα ξυνόχορτα και τα τσουκνίδια μες τους λόγγους, στα βαρκά και στα σμάρια, που στεγνώναμε κι αποθηκεύαμε στα κατώγια για το χειμώνα, δεκάδες ακόμη, από τότε, «θα βλέπανε ανάποδα τα

ραδίκια» απ' το λεπίδι του χάρου! Ποιος δεν θυμάται τις αρρώστιες και το θανατικό που είχε πέσει και ρούχωνε το γλωσσίδι της καμπάνας να χτυπάει πένθιμα; Πώς να μη θυμάμαι τον Παύλο Μασιάζ, έτσι του άρεσε και τον φωνάζανε, σαν το Τσιλιμίγκας ν' αποτελούσε παρατσούκλι του κι όχι το επίθετό του, που του έλεγα και με κάποιο αίσθημα ντροπής «πάλι έκλεψες» κι εκείνος μου απαντούσε «εσύ τρώγε κι όταν μεγαλώσεις κρίνε με, κλέβω απ' αυτούς που έχουν κι αν δεν πεινούσα δεν θα μ' έμελλε για τίποις...» «Μα... καταριούνται και θα μας πιάσουν οι κατάρες» του έλεγα με την αθωότητα και τη θρησκοληψία μου. «Αν είναι γεμάτο το στομάχι δεν χωράνε οι κατάρες. Σταματάνε στο στομάχι όταν έχει αέρα γι' αυτό και γουργουρίζει! Στα σπάργανα κλαίγαμε σαν πεινούσαμε και δαγκώναμε τα βυζιά για γάλα. Τώρα το κλάμα δεν ταιριάζει και δεν μας σώζει! Πρέπει να έχει ο ντορβάς κι ας είναι και κλεμμένο για να μην έχουμε άδειο στομάχι. Δεν φτωχαίνουν απ' ότι τους παίρνω κι αγρόσκλιο να πάει περισσότερο θα τους φάει! Εγώ ότι παίρνω, κορφολογώ και ευλογώ! Προσεύχομαι σαν απλώνω το χέρι, να 'χουν καλύτερη παραγωγή για να περισσεύει και για μένα. Βλέπεις άλλοι είναι πλούσιοι κι άλλοι πεινάμε από την φτώχεια Κι αυτό είναι πιο κακό απ' το τι κλέβω εγώ! Κάτι και κάποιος φταίει! Αν έφταιξε ο Θεός ας το διορθώσει για όλους, για να μην πεινάει κανείς! Τον χιλιοπαρακαλώ, μα την πίστη μου σε Αυτόν!»

Έτσι απλά, με τη δική του οπτική εξήγηση των πραγμάτων, με τη δική του επαναστατική, χριστιανική φιλοσοφία, τις δικές τους εμπειρίες και διδάγματα της πικρής ζωής, της καταφρόνιας, των στερήσεων και της φτώχειας. Τον άκουγα, απορούσα, παραξενεύομουν, σώπαινα, έτρωγα απ' τα καλούδια που έφερνε και φρόνιμα σκεφτόμουν σα μαθητούδι καλού δασκάλου. «Κλέβω να ζήσω κι όλοι ξέρουν πως καλύτερα να μου κόψουν τα χέρια παρά αυτό το χούι που απ' αυτό ζω! Αν είχα και χόρταινα τίποις δεν θα θελα, δεν θα πείραζα κι ούτε θα ζήλευα!» μου λεγε με παράπονο και ειλικρίνεια αναντίρρητης πειστικότητας. Αιωρούνταν σαν φήμη φόβου, πως είχε μακρύ χέρι. «Βάρδα να μην περάσει ο Π. Μασιάζ» ή «καλύτερα αρκούδα να μπει παρά ο Π. Μασιάζ». Έτσι κακολογούσαν κάποιοι σαν τράνευαν και σπόριαζαν τα αγγούρια τους κι αν είχαν βγάλει φούντες και ψωμώσει τα καλαμποκιά τους σε κηπάρια και σελιά αφύλαχτα. Ακόμη κι αν άλλοι αητονύχηδες «χτυπούσαν» και πιο χοντρά και άτσαλα, αυτόν θα υπο-

ψιαζόταν και σ' αυτόν θα φόρτωναν τη ζημιά κι ας ήταν πάντα ολιγαρκής, επιλεκτικός και της μιας «κατσιάς». Θαύμαζες στοιχεία ευρηματικότητας, σαϊνιού και σχεδιασμών του. Μια βραδιά είχε βρέξει και φτάνοντας στο στόχο, που είχε βάλει, έβγαλε τα καλτσούκια του και μπήκε στον κήπο με τις πατούνες. Τα καλτσούκια στη σόλα τους είχαν τη στάμπα φίρμας τους, που αν δεν φθείρονταν και δεν τρυπούσαν, σε βρεγμένο χώμα άφηναν αποτυπώματα και οι ντραγαταραίοι σου τα παίρνανε για σύγκριση και αναγνώριση. Στον πρώτο λάκκο που θα βρίσκαμε τις έπλυνε, τις άπλωνε στο γρέκιασμα για στέγνωμα κι ούτε γάτα, ούτε ζημιά! Δεν κιότευε να τον ελέγξει ντραγάτης. Με ένα ασεβώς «άντε τράβα αγ. εδώ και ξεφορτώσου με» τον απόπαιρνε και τον ρωτούσε «Μ' είδες;» κι άλλαζε δρόμο ο ντραγάτης γνωρίζοντας πως ήταν αντιμέτωπος μ' ένα πρόσθετο αγρίμι των βουνών μας. Ζιούρκο τον αποκαλούσαν προσομοιάζοντας τον με ένα μεγαλόσωμο, άγριο, μαύρο σκυλί των Σιμαίων που σ' έλιωνε αν σε έπιανε στα δόντια κι απ' το γαύγισμά του κατουριόσουν πάνω σου. Ζιούρκος κι ο Παύλος μετατρέπονταν αν του «πολύ κολλούσες» και του 'κανες το ζόρικο. Κι εγώ τάφος σιωπής και εμπιστοσύνης, φρουρός κοντά του. «Δεν έφυγε! Δεν πήγε πουθενά! Όλη νύχτα αντάμα ήμασταν» απαντούσα δασκαλεμένος στον ντραγάτη, όταν θαρρούσε πως κάτι θα μάθαινε. Στα παιδαρούλια σήκωναν κλείτσα και φοβέρες. Τους μεγάλους τους απέφευγαν, σαν η ίσκα την τσακμακόπετρα που αν τη χτυπήσεις ανάβει. Κι αυτό το άναμμα των νεύρων και του εγωισμού, του νταηλικιού της νιότης, του γοήτρου και του φιλότιμου, δεν ξέρεις που θα σε οδηγήσει και βγάλει και το «στρίβειν» ενδείκνυται περισσότερο. Ήξερε ο ντραγάτης πως δεν γελιέται, αλλά στο «με είδες;» του Παύλου δεν είχε απάντηση και μεταξύ τους παίζονταν τακτική «σαν τη γάτα με το ποντίκι» και το «φοβάται ο Γιάννος το θεριό και το θεριό το Γιάννο».

Ένοχοι και αθώοι και οι δυο τους. Ατίθασος στη λευτεριά του ο Παύλος, που ούτε το αντάρτικο τον κράτησε, όταν επιστρατεύτηκε κι αυτομόλησε ριψοκίνδυνα, για να ακολουθήσει το συμπέθερό του, Κώστα Μακρή, στην Κατερίνη, να μείνει μόνιμα εκεί και να ζήσει φιλήσυχα με την οικογένειά του.

Οκτώβρης 2009

Ιστορικά γεγονότα

Ο λοχαγός Κωνσταντίνος Πιάς του Νίκου Δ. Καθάριου

Προλογικό σημείωμα του Θωμά Αθ. Μουκούλη

Με αφορμή το άρθρο του κ. Νίκου Δ. Καθάριου που αναφέρεται στο λοχαγό Κ. Πιά και σε γεγονότα της περιοχής του χωριού μας, θα ήθελα να κάνω κάποια πρόσθετα σχόλια στο πρώτο «Εισαγωγικό σημείωμα της Συντακτικής Ομάδας» [Σ.Ο.], (τ.9/2009, σ.13), Επειδή τα γεγονότα του Εμφυλίου πολέμου κάθε φορά που αναμοχλεύονται, πάντα πληγώνουν αυτούς που μετον έναν ή τον άλλο τρόπο αδικήθηκαν από την «αντίπερα» μεριά»· και παίρνω αμέσως τα πράγματα από την αρχή:

Από το τεύχος 9/2009 του περιοδικού της Αδελφότητας «Τα Καντιώτικα» καθιερώθηκε και μία στήλη με το γενικό τίτλο: «Ιστορικά γεγονότα»

«Σκοπός της στήλης» -σημειώνει η Συντακτική Ομάδα (Σ.Ο.)- «είναι η καταγραφή πολεμικών γεγονότων, (που συνέβησαν στην ευρύτερη περιοχή του χωριού, τα οποία έζησαν, θυμούνται ή άκουσαν οι χωριανοί μας), για νερμηνευτούν και ενταχθούν αυτές οι προσωπικές μνήμες στο γενικό πλαίσιο δράσης αυτών που σχεδίασαν και εκτέλεσαν όσα διαδραμάτισαν στηκαν τότε. Έτσι επιτάσσει η ιστορική έρευνα». (Δική μου η υπογράμμιση).

Παρατήρηση πρώτη. Κατά τη γνώμη μου, απλή και μόνο καταγραφή ενός ιστορικού γεγονότος δεν είναι αρκετή, για να αξιολογηθεί καθερμηνευτεί σωστά από έναν ερευνητή. Χρειάζονται περισσότερα. Τρεις είναι οι τρόποι – σύμφωνα με την άποψη του αρχαίου φιλοσόφου Πύρρωνα από την Ηλεία- κατά τους οποίους οφείλουμε να εξετάζουμε ένα πράγμα: [α]. Ως προς την γένεσή του (**οποία πέφυκε τα πράγματα**). [β]. Ως προς την διάθεσή μας απέναντι σ' αυτό το ίδιο το πράγμα (**τίνα χρή τρόπο ημάς προς αυτά διακείσθαι**) και [γ]. Όσο

αφορά στο συμπέρασμα και το όφελος που θα προκύψουν από την θεώρηση αυτή του πράγματος (**τι περιέσται τοις ούτως έχουσιν**). Χωρίς τα στοιχεία αυτά, φοβάμαι πως ισχύει αυτό που έλεγε ο Σωκράτης ότι: «Τα χαρτιά είναι τιμιότερα από τα γραφόμενα». (**«ορώ τα χαρτία πολ? των γραφησομένων τιμιότερα»**).

Παρατήρηση δεύτερη: Μια τόσο σοβαρή προσπάθεια «ένταξης των γεγονότων στο γενικό πλαίσιο δράσης αυτών που τα σχεδίασαν και τα εκτέλεσαν», δεν είναι εύκολο να ευοδοθεί, με τις πολύ περιορισμένες δυνατότητές του περιοδικού μας.

Ένα τρίτο σημείο, στο οποίο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή, είναι η θέση της Σ.Ο. ότι: «επιδιώκει την ανάδειξη του ιστορικού γεγονότος και μόνο». Η θέση αυτή δεν έχει σταθερά ερείσματα, διότι, όπως λέει ο Επίκτητος: «Κάθε πράγμα και κάθε γεγονός έχει δυο όψεις («δύο έχει λαβάς»)· και στον καθένα χωριστά, από τη μια όψη είναι ανεκτή και από την άλλη δεν είναι. Αν σε αδικεί ο αδελφός σου, να μην το πάρεις από την όψη ότι σε αδικεί, διότι τότε δεν θα υποφέρεται αυτή η όψη, αλλά μάλλον από την άλλη ότι είναι αδελφός σου, κι' έτσι θα πάρεις το πράγμα από το μέρος που είναι υποφερτό».

Κάθε πράγμα, λοιπόν, και κάθε γεγονός, έχει δύο όψεις· το θέμα είναι ποια διαλέγεις να φυτέψεις στο μυαλό σου! Κι εδώ βρίσκεται το κομβικό σημείο και χρειάζεται πολλή-πολλή προσοχή στην «παρουσίαση» των ιστορικών γεγονότων. Διότι, όπως λέει ο ψαλμωδός, «ιοί ανθρώπων βαρυκάρδιοι», όταν είναι στρατευμένοι σε μια ιδεολογία, και «μια παραπανήσια κουβέντα που λέγεται σε ακατάλληλη στιγμή, («ρήμα παράκαιρον»), μπορεί να αναστάτωσει όλη τη ζωή», προσθέτει ο Μένανδρος.

Αλλά, επειδή, «είναι ευτυχής όποιος γνωρίζει ιστορία» (**«Όλβιος όστις ιστορίης έσχε μάθησιν»**), όπως μας λέει ο Ευριπίδης, και παρά τις όποιες επί μέρους επιφυλάξεις έχουμε, θετικό είναι να δημοσιεύονται τέτοια βιωμένα γεγονότα, ώστε «μέσω των άρθρων αυτών, να προσπαθούμε να καταλάβουμε πώς και γιατί εξελίχθηκαν τόσο βίαια αυτά τα γεγονότα», αρκεί - σε κάθε περίπτωση - να θυμόμαστε όλοι ότι και «**εκείθεν αδελφός!**».

Στην εν λόγω στήλη του περιοδικού μας δημοσιεύτηκαν μέχρι τώρα, αρκετά άρθρα με ιστορίες, βιώματα και μαρτυρίες, που έχουν άμεση σχέση με τον εμφύλιο πόλεμο 1946-1947. Στα

κείμενα αυτά, με τρόπο άμεσο ή έμμεσο μνημονεύεται με θετικές κρίσεις και σχόλια και το όνομα του Κωνσταντίνου Πιά, λοχαγού (τότε) του τακτικού στρατού, διοικητή ενός λόχου που ξεχειμώνιασε στην άκρη του χωριό μας το 1946 και ωφέλησε με πολλούς τρόπους τους χωρινούς μας.

Ο Πιάς ήταν ανώτερος άνθρωπος και σπουδαίος αξιωματικός. Και: «στους σπουδαίους ανθρώπους στον τομέα τους δεν πρέπει να παραλείπουμε να αποδίδουμε την τιμή που τους πρέπει· και η μνήμη είναι τιμή», μας λέει σε άρθρο του ο κ. Γιάννης Κανναβός. Ο ίδιος αρθρογράφος στο μακροσκελέστατο (και σκληρότατο - «λογοτεχνική αδεία(;)»)- άρθρο του για τον Κούρκουλα, μιλάει για τον Πιά, αν και με υπονοούμενα, με θετικά λόγια: «... Έλεγαν πολλά γι' αυτόν τον κοντόσωμο αξιωματικό... Γεγονός ήταν πως σε κανέναν απ' τους ελασίτες του χωριού μας δεν είχε αρνηθεί να δώσει άδεια να φύγουν από το χωριό μας». (Η υπογράμμιση δική μου).

Το ποιος πραγματικά ήταν ο Πιάς, ο αξιωματικός με τον αδαμάντινο χαρακτήρα, την αγαθή ψυχή και την πίστη του στο καθήκον έναντι της πατρίδας και την αναγνώριση των υποχρεώσεών του προς τους Καντσιώτες, θα το καταλάβει καλύτερα ο αναγνώστης, όταν τελειώσει την ανάγνωση του άρθρου του κ. Νίκου Δ. Καθάρηου που ακολουθεί.

Θ.Α.Μ.

Επιχείρηση Ρούπα- Τριανταφυλλιά

Ο εμφύλιος αρχίζει

Είναι Νοέμβριος του 1946. Ο εμφύλιος είχε αρχίσει. Ακούγαμε και μαθαίναμε ότι κάπου γίνονταν μάχες ανάμεσα στον κυβερνητικό στρατό και τους αντάρτες. Στο χωριό μας επικρατούσε κάποια ανησυχία και αόριστος φόβος για το «τι μέλει γενέσθαι!». Οι χωριανοί σχολίαζαν ο καθένας με τον τρόπο του ό,τι μαθαίνανε. Ο σταθμός χωροφυλακής είχε φύγει από μέρες και το σχολείο είχε κλείσει.

Κάποιο απόγευμα ακούσαμε ότι από το Προστήλιο ανέβαινε προς το χωριό αντάρτικο απόστασμα. Εμείς τα παιδιά, που ήμασταν στην πλατεία και παίζαμε, στο άκουσμα αυτό τρέξαμε να δούμε τι είδους στρατός ήταν, τι οπλι-

σμό, τι ρουχισμό και γενικά τι είναι οι αντάρτες. Τους προλάβαμε στο ύψος του νεκροταφείου, πριν μπούνε μέσα στο χωριό μάλιστα τα μεγαλύτερα παιδιά προθυμοποιηθήκαμε να τους ξεκουράσουμε παίρνοντας τα óπλα τους. Επικεφαλής του αποστάσματος ήταν κάποιος Χαρίστης Σδράβος από την Κόνιτσα. Λέγανε ότι ο Σδράβος στον πόλεμο με τους Ιταλούς και Γερμανούς πήρε μέρος σε πολλές επιχειρήσεις και με την τόλμη και την αποφασιστικότητά του έφερνε καλά αποτελέσματα[1]. Τώρα βρίσκονταν στο χωριό με καμιά πενηνταριά συντρόφους του. Έφτασαν στο Μεσοχώρι την ώρα που γύριζαν τα μπακάτια[2] και καθίσανε στο πεζούλι της πλατείας κάτω από τον πλάτανο. Είναι πως θα διανυκτέρευαν στο χωριό και ο πρόεδρος επιφορτίστηκε να βρει τα καταλύματα και να φροντίσει να συγκεντρώσει τρόφιμα και κρέας. Ο πρόεδρος έστελνε σε κάθε σπίτι από τρία έως τέσσερα άτομα, ανάλογα με την ευρυχωρία, που νόμιζε ότι είχε το κάθε σπίτι. Όσοι από τους αντάρτες δεν μπόρεσαν να τακτοποιηθούν σε κατάλυμα σε σπίτια πήγαν στο σχολείο. Από κοντά τους και κάμποσα περίεργα παιδιά, που το στήσαμε στο κουβεντολό.

Στο δικό μας το σπίτι ήρθε ο ίδιος ο Σδράβος μαζί με δυο άλλα άτομα· ίσως να μην τον έστειλε ο πρόεδρος αλλά να τον έφερε ο ίδιος ο πατέρας μου στου παππά και στου προέδρου το σπίτι φιλοξενούνταν ο κάθε ξένος και προπαντός άνθρωποι ανώτερης τάξης. Ο πατέρας μου είπε στη μάνα μου να ετοιμάσει για κολατσιό κάτι πρόχειρο και να βάλει και κανένα τσίπουρο. Ήμουνα κι εγώ εκεί και κοίταζα με περιέργεια πότε τον ένα και πότε τον άλλο και προπαντός τα óπλα τους. Και οι τρεις είχανε αυτόματα. Και πάνω που η κουβέντα είχε ανάφει για καλά ακούγεται ριπή αυτόματου óπλου. Βλέπω και τους τρεις αντάρτες να πετάγονται επάνω σαν ελατήρια, να ανοίγουν βιαστικά την πόρτα και να γίνονται áφαντοι. Το γιατί το μάθαμε αργότερα:

Ένας λόχος του κυβερνητικού στρατού είχε έρθει – από αντίθετη κατεύθυνση (από το Ταμπούρι) – ταυτόχρονα με τους αντάρτες και έπιασε την κορυφογραμμή πάνω από το χωριό μέχρι τα πρώτα σπίτια με σκοπό να παρακολουθήσουν το τι γινόταν μέσα στο χωριό. Είδαν το αντάρτικο σώμα να μπαίνει στο χωριό και ακροβολίστηκαν σε θέσεις μάχης περιμένοντας διαταγές από το λοχαγό και τους αξιωματικούς τους. Ο λόχος διοικούνταν από το λοχαγό Πιά και τρεις διμοιρίτες: Το Χατζηγιαννάκη, το Θωμαΐδη και έναν ακόμα, που δεν θυμάμαι το όνομά του.

Το επεισόδιο ξεκίνησε ως εξής: Από το σπίτι του Μπάρμπα Αντώνη του Κουτρουμπίνα ανέβαινε ένας αντάρτης και πήγαινε για παρατηρητής στο Σταυρό προς τη Γκουλομπίνα. Είχε ριγμένη τη στρατιωτική χλαίνη στους ώμους και κάτω από τη χλαίνη είχε κρυμμένο το óπλο του. Αμέριμνος ανέβαινε προς το Σταυρό, όταν άκουσε από πάνω κάποιον να τον φωνάζει: «Παππούλη; Παππούλη!» Τον φώναζε έτσι, γιατί ίσως τον νόμιζε για τον παπά. Στο άκουσμα της φωνής αυτής ο αντάρτης στηκώνει τα μάτια και βλέπει απέναντι σε πενήντα, περίπου, μέτρα απόσταση στρατιώτες. Γύρισε απότομα προς τα πίσω και το έβαλε στα πόδια ενώ ο φαντάρος έριξε μια ριπή στον αέρα. Αμέσως μετά ακούστηκαν και άλλοι πυροβολισμοί από το μέρος του στρατού. Ανταλλαγή πυρών δεν έγινε σε μεγάλη έκταση, εκτός από λίγους πυροβολισμούς που έριξε ο Σδράβος από την αχυρώνα του Λύτρα. Εμείς παρακολουθούσαμε από το παράθυρο τις κινήσεις τους. Εμένα μου έκανε εντύπωση η ψυχραιμία ενός αντάρτη, που μπαινοβγαίνοντας αργά στο δρόμο στ' Σιούτ' ν' αχυρώνα με σηκωμένο το χέρι χαιρετούσε τους στρατιώτες! Φαίνεται πως ήταν ψημένος σε τέτοιου είδους αψιμαχίες.

Ήταν «θαύμα» ή καθαρή σύμπτωση;

Την ημέρα εκείνη συνέβηκε και κάτι παράξενο και απίστευτο, το οποίο διηγιόταν ο ίδιος ο στρατιώτης και το οποίο πολλοί άλλοι της ηλικίας μου, που το έζησαν, θα το θυμούνται: Ο στρατιώτης ήταν οπλοπολυβολητής και είχε στήσει το οπλοπολυβόλο του κάτω από το καμπαναριό της εκκλησίας του Αγίου Αθανασίου με κατεύθυνση την αυλή του σχολείου, (σαν πιάτο μπροστά του η αυλή του σχολείου) όπου βρίσκονταν αντάρτες και ξεψειρίζονταν. Ο πυροβολητής μόλις άκουσε τον πρώτο πυροβολισμό, έβαλε το δάχτυλο στη σκανδάλη και προσπάθη-

[1] Αργότερα, βέβαια, όταν τον γνώρισαν από την «καλή», άλλα, όχι και τόσο κολακευτικά, λέγανε για τη δράση του Σδράβου κατά τον εμφύλιο. (Σημείωση Θ.Μ.).

[2] Μπακάτια λέγανε τα γίδια και τα πρόβατα που δεν τα πήγαιναν στα χειμάδια τα κρατούσαν το χειμώνα στο χωριό. Τις καλές μέρες για να βοσκάνε τα μπακάτια, τα έδιναν στον τζιομπάνο και πληρώναν ανάλογα με το πόσα γιδοπρόβατα είχε κάθε οικογένεια.

σε να πυροβολήσει. Δεν τα κατάφερε γιατί το οπλοπολυβόλο έπαθε εμπλοκή. Ο φαντάρος έκαμε τις απαραίτητες σε αυτές τις περιπτώσεις ενέργειες, αλλά και πάλι το πολυβόλο δεν εκπυρσοκρότησε. Άλλαξ μια-δυο γεμιστήρες αλλά το αποτέλεσμα ήταν το ίδιο. Το πολυβόλο πάθαινε κάθε φορά αφλογιστία. Τότε σαν αστραπή πέρασε μια ιδέα από το μυαλό του: «Μήπως», είπε μέσα του, «το πολυβόλο του πάθαινε εμπλοκή γιατί βρισκόταν στο χώρο της εκκλησίας»; Αμέσως παίρνει το πολυβόλο του και μαζί με τον προμηθευτή του ανεβαίνει λίγο ψηλότερα- έξω από τον περίβολο της εκκλησίας- στου αλών' τσ' Μαλαμαί, στήνει το πολυβόλο του με τα ίδια πυρομαχικά πατάει τη σκανδάλη... Το πολυβόλο άρχισε να ... κελαηδάει! «Έκανα το σταυρό μου κοιτάζοντας προς την εκκλησία», λέει ο φαντάρος. Εν τω μεταξύ στο χρονικό αυτό διάστημα που μεσολάβησε μέχρι να ξαναστήσουν το πολυβόλο, οι αντάρτες σκόρπισαν στα γύρω περιβόλια και χάθηκαν προς τη μεριά της Τζιόκας. Αργότερα ο στρατιώτης αυτός δώρισε στην εκκλησία μια πολύ ωραία καντήλα, η οποία έκαιγε μπροστά στην εικόνα του Αγίου Αθανασίου για πολλά χρόνια. Το περιστατικό αυτό το θυμάμαι τόσο καλά σαν να το ξαναζώ ακόμα και δεν το κρύβω πως ένα ρίγος διαπερνά το σώμα μου κάθε φορά που το θυμάμαι[3]...

Μόνιμη εγκατάσταση του στρατού στο χωριό

Από την ημέρα εκείνη ο λόχος έμεινε μόνιμα στο χωριό. Αρχικά εγκαταστάθηκε έξω από αυτό στην αρκετά οχυρή θέση «Τριανταφυλλιά», τοποθεσία πάνω από την «Γκουλουμπίνα» και «Γκουντρουβίλη», η οποία βρίσκεται κοντά στην εκκλησία της Παναγίας και δεσπόζει όλης της περιοχής. Αργότερα όμως, όταν ο χειμώνας άρχισε να γίνεται βαρύς και πιο δύσκολος, θεώρησαν καλό να κατέβουν λίγο πιο χαμηλά και να εγκατασταθούν στα πιο κοντινά στο δάσος (το Κουρή) σπίτια, βγάζοντας τη νύχτα περιπολίες και φυλάκια γύρω από το χωριό. Ο ίδιος ο λοχαγός, ο Πιάς, έμενε στο σπίτι του Γιώργο του Σπέλλα (Τζιάλα), κάπου εκεί κοντά

έμενε και ο Χατζηγιαννάκης - σβέλτο και ζωηρό παιδί-, ενώ ο Θωμαΐδης έμενε στο σπίτι της κάκος μου (θείας) της Πολυξένης. Το Θωμαΐδη τον συνάντησα αργότερα στα Γιάννινα με το βαθμό του ταξιάρχου· ήταν διοικητής μου στα ΛΥΒ, όταν υπηρετούσα τη θητεία μου. Ντράπηκα να του δώσω γνωριμία ακόμα και όταν με τιμώρησε με τέσσερις μέρες κράτηση· ακόμη και σήμερα αναρωτιέμαι γιατί δεν το έκαμα!

Ο λόχος έμεινε στο χωριό όλο το χειμώνα. Με τα παιδιά του λόχου, δηλαδή τους φαντάρους, είχαμε γνωριστεί τόσο καλά σαν να ήταν χωριανοί μας. Ο καλύτερος δικός μας φίλος ήταν ο Αντρέας Μήτσης από τα Τζουμέρκα. Στους τρεις αυτούς μήνες το χωριό είχε ζωντανέψει οικονομικά: Τα καφενεία του χωριού ήταν γεμάτα. Όσοι είχαν ζώα για σφάξιμο τα χρυσοπουλούσαν. Γάλα, τυρί και βούτυρο, που είχαν οι κτηνοτρόφοι μας, αγοράζονταν από την επιμελητεία του στρατού. Κότες και αυγά ήταν δυσεύρετα. Οι φαντάροι έδιναν στις γυναίκες του χωριού να τους πλύνουν τα ρούχα και εκείνοι εκτός από την πληρωμή τους άφηναν και το σαπούνι. Ίσως σήμερα να μην έχει τόση σημασία το γεγονός αυτό, αλλά για την εποχή εκείνη, που οι γυναίκες έπλεναν τα ρούχα μόνο με «καταστάλα» (αλισίβα), το σαπούνι, που σχεδόν δεν το ξέραμε, ήταν πανάκριβο δώρο.

Αρχή του δράματος με ένα χαριτωμένο περιστατικό.

Το περιστατικό:

Από τα μέσα Φεβρουαρίου, όταν ο καιρός άρχισε να γίνεται όλο και πιο καλός και τα χιόνια περιορίστηκαν πάνω από το Σιαπωτό, ο λοχαγός ανησύχησε από κάτι πληροφορίες που πήρε και τράβηξε βιαστικά το λόχο του πιο ψηλά, στο ύψωμα Τριανταφυλλιά (Ρούπα) και άφησε χαμηλότερα μια ομάδα για παρατηρητές στη θέση «Σταυρός» και άλλη μία μεγαλύτερη, η οποία κατασκήνωσε σ' πέτρα στ' «Γκουτρουβίλ» ως εμπροσθοφυλακή, ενώ τις νύχτες, όπως μαθαίναμε, έβγαζε περιπολίες και έστηνε ενέδρες γύρω και έξω από το χωριό.

Μετά την απόσυρση του στρατού στην Τριανταφυλλιά, άρχισε να παρατηρείται τις νυχτερινές ώρες μια ασυνήθιστη κίνηση στους δρόμους και σε ορισμένα σπίτια του χωριού μπαινόβγαιναν τη νύχτα άγνωστα άτομα και από κάτι αόριστα μισόλογα που ακούγονταν, ότι δηλαδή κάποια άτομα φίλοι των ανταρτών, συγκέντρωναν πλη-

[3] (Σημείωση Θ.Μ.): Επιβεβαιώνεται και από μέρους μου αυτή η πληροφορία για το περιστατικό εγώ μάλιστα είχα ακούσει ότι ο πολυβολητής είχε αλλάξει οκτώ(8) γεμιστήρες και έπαθαν όλες αφλογιστία! Όσο για το αν ήταν θαύμα!... Δεν ξέρω τούτο λέω μόνο με τα λόγια του Σεφέρη: «Όσο και να αντιστέκεσαι δεν μπορείς να μην νιώσεις μια παρυφή ιεροσύνης γύρω από αυτά τα πράγματα. Τούτο τουλάχιστον ας μην ψευτίζουμε τον εαυτό μας».

Ο λοχαγός Κωνσταντίνος Πιάς σε υστερότερη φωτογραφία. Στο πίσω μέρος αναγράφει: από αγάπη εις τον φίλο μου Σταύρο Σπέλλα και εις ανάμνησιν των υπηρεσιών μου.

K. Πιάς ταγματάρχης.

ροφορίες για τη δύναμη του λόχου, τις κινήσεις και την κατάστασή του και τις μετέφεραν μαζί με τρόφιμα, κρεατικά και ρουχισμό στους αντάρτες. Όλα αυτά έφταναν στα αυτιά του λοχαγού και έβαλαν σε ανησυχία τον Πιά και όλους τους κατοίκους του χωριού. Όταν οι ψίθυροι και τα υπονοούμενα πολλαπλασιάστηκαν, ο λοχαγός πήρε αυστηρότερα μέτρα: Στην αρχή διπλασίασε τις σκοπιές και τις περιπολίες και όταν οι ... «μουσαφιράιοι»-αντάρτες έρχονταν όλο και πιο συχνά τη νύχτα, για να πάρουν τρόφιμα και σφαχτά, τότε απαγόρεψε κάθε είδους κυκλοφορία μετά το σούρουπο μέσα και γύρω από το χωριό. Η διαταγή ήταν αυστηρή: ούτε ... γάτα δεν έπρεπε να κυκλοφορεί...

Αυτή ήταν η γενική κατάσταση τις ημέρες εκείνες, όταν έλαβε χώρα ένα ευτράπελο περιστατικό:

Κάποιο απόγευμα και πριν ακόμα σουρουπώσει για καλά ανασταθήκαμε από μια ριπή αυτόματου όπλου. Τι είχε συμβεί; Οι άνδρες μιας ενέδρας, που ήταν στην αχυρώνα[4] του Λύτρα απέναντι από την αχυρώνα του Καρα-

μπέρη, άκουσαν θόρυβο και βήματα. Δεν κρατήθηκε ο φαντάρος-σκοπός –πρώτη γραμμή ήταν, οι καιροί πονηροί ήταν, απαγορευτικό ήταν, αφέγγαρη νύχτα...–: «Άλτ», φώναξε... Καμιά απόκριση και επειδή ο θόρυβος και τα βήματα δεν σταμάτησαν, φώναξε για δεύτερη φορά: «Άλτ, γιατί πυροβολώ...». Πέρασαν δευτέρολεπτα αγωνίας, που του φάνηκαν αιώνες, και επειδή τα βήματα συνεχίζονταν, χωρίς καθυστέρηση τράβηξε μια ριπή με το αυτόματό του και οι άνδρες της ενέδρας οπισθοχώρησαν! Έπεσαν και από τη μεριά του λόχου κάποιοι πυροβολισμοί και επειδή δεν δέχτηκαν ανταποδοτικά πυρά σταμάτησαν. Όμως όλη τη νύχτα οι άνδρες του λόχου έμειναν άγρυπνοι στις θέσεις τους με το δάχτυλο στη σκανδάλη. Το πρωί, σαν άπλωσε για καλά ο Θεός τη μέρα, οι άνδρες της ενέδρας, που έφαγε το σαματά, από περιέργεια πήγαν να δουν τι είχε συμβεί. Ζυγώνουν στην αχυρώνα του Λύτρα και βλέπουν ένα γάιδαρο! Τα γέλια που κάνανε δεν περιγράφονται. (Ο γάιδαρος είχε μείνει έξω το βράδυ. Θες γιατί οι νοικοκυραίοι περίμεναν να γυρίσει, θες γιατί ο γάιδαρος βρήκε χλωρασιά να βοσκήσει, δεν είχε σκοπό να φύγει από εκεί. Δεν βγήκαν και νοικοκυραίοι να τον συμμαζέψουν γιατί υπήρχε απαγορευτικό και έγινε ό,τι έγινε. Αν θυμάμαι καλά ο γάιδαρος ήταν της Γιάνναινας της Μουκάδες).

Τα κακά σημάδια

Τι ήταν αυτά που έμαθε ο Πιάς και τραβήχτηκε βιαστικά στο ύψωμα Ρούπα-Τριανταφυλλιά και από τότε είχε χάσει τον ύπνο του;

Νομίζω, πως ήταν τα εξής δύο και όχι μόνον περιστατικά, που τον ανησυχούσαν:

Οι Φουρκιώτες

α) Οι Φουρκιώτες, (οι κάτοικοι του διπλανού χωριού), έστειλαν μήνυμα στο λοχαγό και του ζήτησαν μια δύναμη από φαντάρους για να επιβάλουν την τάξη σε κάτι μικροεπεισόδια και συμπλοκές που γίνονταν μεταξύ τους, μια και ο στρατός την περίοδο εκείνη εκτελούσε και χρέη αστυνομίας. Η απόσπαση όμως δύναμης από το λόχο εγκυμονούσε πολλούς κινδύνους γιατί αδυνάτιζε την άμυνά του. Παρ' όλα αυτά ο λοχαγός έστειλε το πρωί στη Φούρκα μια διμοιρία με επικεφαλής το Χατζηγιαννάκη και με βαρύ οπλισμό, γιατί η περιοχή εκείνη είχε κηρυχθεί «νεκρή ζώνη».

[4] Στο χωριό χρησιμοποιούσαμε το θηλυκό και λέγαμε «η αχυρώνα» και όχι ο αχυρώνας.

Η ενέδρα

β) Το βράδυ της ίδιας μέρας (05-03-1947) ο λοχαγός έστησε ενέδρα κοντά στο νεκροταφείο και είπε στους άντρες του να είναι πολύ προσεκτικοί, γιατί είχε ένα κακό προαίσθημα, «μυριζόταν», ότι κάτι κακό εις βάρος του λόχου σχεδιαζόταν στη γύρω περιοχή και, ίσως, και με τη συμμετοχή κάποιων χωριανών μας! Έτσι οι άνδρες της ενέδρας καμουφλαρισμένοι, άγρυπνοι και ανήσυχοι περίμεναν με αγωνία μέσα στο σκοτάδι και αναλογίζονταν το τί θα μπορούσε να τους συμβεί την επόμενη στιγμή.

Και να! Μέσα στην ησυχία της άναστρης νύχτας ακούνε βήματα στο δρόμο, που περνούσε κάτω από το νεκροταφείο. Τέσσερις σκιές, σαν φαντάσματα, με πολλές προφυλάξεις έρχονταν από το χωριό και κατευθύνονταν προς την Παναγία. Όταν πλησίασαν αρκετά στο μέρος της ενέδρας, ένα:

«Άλτ!..., ακίνητοι..., ψηλά τα χέρια ...», ακούστηκε από τον επικεφαλής της ενέδρας και δυο φαντάροι πετάχτηκαν μπροστά τους. Άλλοι δυο φαντάροι με το δάχτυλο στη σκανδάλη βρέθηκαν πίσω τους. Οι τέσσερις άντρες –άγνωστοι μέχρι τη στιγμή εκείνη– δεν έφεραν αντίσταση. Σήκωσαν τα χέρια ψηλά και παραδόθηκαν. Ήταν τέσσερα άτομα, «... καλοθελητές», κοντοχωριανοί μας, αλλά έρχονταν και διανυκτέρευαν τόσο συχνά στο χωριό μας, που ήταν «σαν χωριανοί» μας. Τα άτομα αυτά συγκέντρωναν πληροφορίες για τη δύναμη του λόχου του Πιά, τις κινήσεις και την κατάστασή του και τις μετέφεραν στους αντάρτες. (Κατασκοπία ονομάζεται η πράξη αυτή και εν καιρώ πολέμου συνεπάγεται βαρύτατες κυρώσεις). Οι φαντάροι τους έδεσαν τα χέρια, τους έψαξαν, πήραν όλα τα έγγραφα που βρήκαν επάνω τους (ανάμεσα στα έγγραφα αυτά και σημείωμα με την πληροφορία ότι μια διμοιρία του λόχου έλειπε σε μακρινή αποστολή), τους οδήγησαν στο ύψωμα Ρούπα, όπου ήταν το διοικητήριο και τους παρέδωσαν στο λοχαγό. Ο λοχαγός μαζί με τους δυο ανθυπολοχαγούς εξέτασαν τα έγγραφα που είχαν επάνω τους οι συλληφθέντες και στη συνέχεια –χωρίς απειλές, χωρίς βία– τους ανέκριναν με σχολαστικότητα. Μετά την ανάκριση τους οδήγησαν στην αποθήκη επισιτισμού με ισχυρή φρουρά απ' έξω.

Οι πληροφορίες που περιείχαν τα έγγραφα, ήταν πολύ σοβαρές και έδειχνα ότι από στιγμή σε στιγμή ο λόχος επρόκειτο να δεχθεί επίθε-

ση από τους αντάρτες! Γι' αυτό και ήταν δικαιολογημένη η ανησυχία του Πιά.

Η τύχη των κατασκόπων

Ο λοχαγός με τους επιτελείς του συζητούσαν επί πολλές ώρες για να βρουν την καλύτερη για την περίπτωση λύση. Γιατί ο κατάσκοπος, που αιχμαλωτίζεται εν καιρώ πολέμου, στήνεται στα πέντε μέτρα και ντουφεκίζεται χωρίς περισσότερες διαδικασίες. Η θέση όμως του λοχαγού εδώ ήταν διαφορετική. Πρώτα γιατί ήταν άνθρωπος με καλή ψυχή. Ύστερα σκέφθηκε πως είχε περάσει τρεις ολόκληρους μήνες στο Κάντσικο. Είχε γνωριστεί αυτός και οι στρατιώτες του με όλους τους χωριανούς και δεν είχε παράπονο γιατί οι περισσότεροι από αυτούς φέρθηκαν σ' αυτόν και τους άντρες του με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ύστερα, αν εκτελούσε αυτούς τους ανθρώπους θα βύθιζε όλο το χωριό σε πένθος και ας ήταν ο νόμος και τα χίλια δίκια με το μέρος του και από φίλος που είχε γίνει του χωριού θα καταντούσε στα μάτια τους ο χειρότερος εχθρός τους. Όμως το παράπτωμα των ανθρώπων αυτών ήταν πολύ σοβαρό και δεν έπρεπε να μείνουν ατιμώρητοι. Κάτι έπρεπε να γίνει. Ύστερα από πολλή σκέψη πήρε την εξής απόφαση, που τη θεώρησε και πιο αποτελεσματική:

«Θα καλέσω», είπε στους συνεργάτες του, «τις Αρχές του χωριού, για να αποφασίσουν εκείνοι για την τύχη των κοντοχωριανών τους!».

Αυτό και έκαμε: Ήταν Τετάρτη πέντε του Μάρτη χίλια εννιακόσια σαράντα επτά (1947). Με εντολή του λοχαγού ένας λοχίας κατέβηκε στο χωριό και αντάμωσε τον πρόεδρο, τον παπά και δυο ακόμα άτομα και τους είπε πως τους θέλει ο λοχαγός γιατί είναι μεγάλη ανάγκη να παρουσιαστούν στη σκηνή του... Πράγματι τα τέσσερα αυτά άτομα πήγαν στη σκηνή του λοχαγού. Εκείνος με πολλή συγκίνηση και πίκρα τους εξήγησε με κάθε λεπτομέρεια τι είχε συμβεί και πόσο σκληρός για τους κατασκόπους για αυτές τις περιστάσεις ήταν ο νόμος προβλέπει εκτέλεση χωρίς δίκη!

Μια φράση αγανάκτησης ξέφυγε από το στόμα του μπάρμπα Γιώργου την ώρα που ο λοχαγός οδήγησε τους υπεύθυνους του χωριού στην αποθήκη και τους έφερε αντιμέτωπους με τους συλληφθέντες. Κοιτάχτηκαν στα μάτια και χωρίς να ανταλλάξουν καμιά κουβέντα βγήκαν έξω. Τραβήχτηκαν στη σκηνή του λοχαγού κι εκεί έγινε μεγάλη συζήτηση:

—«Δικάστε τους εσείς», τους λέει ο Πιάς, «εγώ και οι στρατιώτες μου περάσαμε ήσυχα και καλά όλο το χειμώνα εδώ και γι αυτό θέλω να αποφύγω τη βουή του χωριού...». Ο παπάς πήρε το λόγο:

—«Λοχαγέ», του λέει, «ούτε εμείς θέλουμε να πάρουμε απόφαση για τους κοντοχωριανούς μας... Να τους στείλεις προς τα κάτω και ας τους κάνουν εκείνοι, ό,τι τους φωτίσει ο Θεός!».

Όλοι συμφώνησαν με την πρόταση του παπά και οι Αρχές ξαναγύρισαν πολύ σκεπτικοί και στενοχωρημένοι στα σπίτια τους.

Αφού έφυγαν οι πολίτες, ο λοχαγός πήγε στην αποθήκη- κρατητήριο που ήταν οι κρατούμενοι και τους ανακοίνωσε την απόφαση: «Αύριο θα σας στείλω στην Κόνιτσα για τα περαιτέρω», τους είπε και πρόσθεσε: «Άλλα», αν απόψε, έρθουν οι αντάρτες και με χτυπήσουν, να ξέρετε, η πρώτη σφαίρα θα είναι επάνω σας...».

Η βραδιά πέρασε ήσυχη και το πρωί οι συλληφθέντες οδηγήθηκαν με συνοδεία στη Λαγκάδα και από εκεί με άλλη συνοδεία στην Κόνιτσα...

Η κρίσιμη μέρα

Η δύσκολη μέρα για το λοχαγό Πιά δεν άργησε να έρθει.. Αυτό που δεν έγινε εκείνο το βράδυ έγινε την επομένη. Ήταν ημέρα Παρασκευή εφτά του Μάρτη (7-3-1947). Περασμένα μεσάνυχτα· εκεί γύρω στις τρεις η ώρα το πρωί ακούστηκαν πυροβολισμοί. Συνηθισμένοι πια από τέτοιες καταστάσεις είπαμε πως είναι μια ακόμα παρεξήγηση, όπως εκείνη με το γάιδαρο, και κανένας δεν κουνήθηκε από το κρεβάτι ή από το μιντέρι, όπου εγώ κοιμόμουνα στρωματσάδα με τη Μανίτσα μου. Όμως γελαστήκαμε αυτή τη φορά, γιατί η μια ριπή διαδέχταν την άλλη χωρίς διακοπή. Η επίθεση των ανταρτών κατά του λόχου του στρατού είχε αρχίσει. Η εξέλιξη του δράματος προχωρούσε προς την κορύφωσή του...

Σαν έφεξε η μάχη γινόταν όλο και πιο σφοδρή· εμείς τρέχαμε στα παράθυρα και παρακολουθούσαμε τις κινήσεις των πολεμιστών-ανταρτών χωρίς να ξέρουμε ότι αυτό που κάναμε ήταν πολύ επικίνδυνο για τη ζωή μας, γιατί μπορούσε καμιά αδέσποτη σφαίρα να έρθει επάνω μας. Ο πατέρας μάς μάλωνε γι αυτό αλλά τέτοιες ώρες ποιος έδινε σημασία σε μαλώματα και συμβουλές!...

Οι κινήσεις των ανταρτών γίνονταν μέσα από τα σοκάκια του χωριού. Δυο όμως μυδράλια (βαριά αυτόματα όπλα μακράς εμβέλειας) ήταν που σκορπούσαν τον πανικό. Το ένα ήταν τοποθετημένο στον Κάμπο (τοπωνύμιο του χωριού) και είχε απέναντί του την Γκουτρουβίλη. Είχε τέτοια θέση και κάλυψη που όσα βλήματα όλμου και ανέριξε ο ολμιστής του στρατού δεν κατάφερε να το εξουδετερώσει. Το άλλο μυδράλιο ήταν τοποθετημένο στην Αλατσιά στο μύλο του Ζήση Βραζιώτη. Η ομάδα του στρατού που ήταν κατασκηνωμένη στη Γκουτρουβίλη διαλύθηκε και οι άντρες της –μαζί με εκείνους που βρίσκονταν αμέσως παραπάνω στο Σταυρό– συμπήχθηκαν στο ύψωμα της Τριανταφυλλιάς, όπου είχε και την έδρα του ο Πιάς, ο διοικητής του λόχου. Έμειναν οι σκηνές των στρατιωτών άδειες από φαντάρους, σαν ρημαγμένες χελιδονοφωλιές, αλλά με όλα τα τρόφιμα των στρατιωτών. Εκείνη φεύγοντας είχαν πάρει μόνο τα όπλα και τα πολεμοφόδια! Οι αντάρτες κατέλαβαν την Γκουτρουβίλη και την κατασκήνωση. Ένας αντάρτης –που φαίνεται πως ταλαιπωρούνταν πολύ από την πείνα– μπήκε μέσα στη σκηνή, ψάχνοντας να βρει κάτι να βάλει στο στόμα του και να ξεγελάσει το στομάχι του. Βρήκε ανάμεσα στις κονσέρβες γαλέτες, μπισκότα, σοκολάτες και σταφίδες· γέμισε το στόμα και τις χούφτες του με σταφίδες και καθώς πρόβαλε το κεφάλι του έξω από τη σκηνή δέχτηκε μια ριπή πολυβόλου και έμεινε στον τόπο... Σκηνή φοβερή, βγαλμένη, νομίζεις, από ταινία φρίκης και τρόμου. Θεέ μου πόσο φτηνά και άσκοπα ξοδευόταν η ικμάδα, ο ανθός και η ελπίδα του Έθνους μας!

Το μυδράλιο από την Αλατσιά σταμάτησε να ακούγεται και ο χειριστής του πήρε διαταγή να μετακινηθεί μπροστά, πιο κοντά στις θέσεις του στρατού. Πράγματι μετακινήθηκε και έφτασε στην πρώτη γραμμή, λίγα μέτρα πιο μακριά από τα πολυβόλα του στρατού. Δεν πρόλαβε όμως να κάνει τίποτα γιατί χειριστής και βοηθός του μυδραλίου έγιναν αντιληπτοί από το στρατό και δεν άργησε ο χάρος να κόψη το νήμα της ζωής τους! Αμέσως δυο στρατιώτες καλυπτόμενοι από τα «φίλια πυρά» πλησίασαν τους χτυπημένους και κατάφεραν να πάρουν στα χέρια τους το μυδράλιο και αρκετές γεμιστήρες γεμάτες σφαίρες. Το παρέδωσαν στο λοχαγό. Το όπλο αυτό ήταν άγνωστο στο διοικητή και τους στρατιώτες και αν και πολύτιμο τούτη την κρίσιμη στιγμή κανείς δεν ήξερε να το χειριστεί. Κάποιος φαντάρος θυμήθηκε ότι ανάμεσα στους συναδέλφους του ήταν και κάποιος, που είχε

επιστρατευθεί παλαιότερα σε μικρότερη ηλικία από αντάρτες και είχε αυτομολήσει. Όταν κλήθηκε η κλάση του στο στρατό κατατάχτηκε και αυτός και τώρα για μεγάλη τύχη του λοχαγού βρισκόταν εδώ στο λόχο του. Αμέσως ο λοχαγός τον κάλεσε μπροστά του και τον ρώτησε:

-«Ξέρεις να χειριστείς αυτό το μυδράλιο;».

-«Ξέρω και πολύ καλά», απάντησε ο στρατιώτης. Ο στρατιώτης αυτός ήταν από το κοντινό χωριό την Καστάννιανη μπροστά από κάμποσα χρόνια ήξερα και το ονοματεπώνυμό του, αλλά τώρα δεν το θυμάμαι πια.

Η μάχη συνεχίζόταν όλο και πιο σφοδρή, όλο και πιο σκληρή. Η κατάσταση του λόχου γινόταν όλο και πιο δύσκολη, όλο και πιο επικίνδυνη. Οι θέσεις τους αδυνάτιζαν, τα πολεμοφόδια λιγόστευαν, η αρχή του τέλους για την παράδοση του λόχου όλο και πλησίαζε... Ο λοχαγός γύριζε από πολυβολείο σε πολυβολείο και προσπαθούσε να εμψυχώσει τους άντρες του: «Κουράγιο παιδιά και έφτασε ο δεύτερος λόχος Κερασόβου!». Παράλληλα έστελνε παντού μηνύματα και ζητούσε βοήθεια. Ο λόχος ήταν περικυκλωμένος και οι αντάρτες έφθασαν σε απόσταση αναπνοής. Σε κάποια στιγμή κινδύνεψε να πιαστεί αιχμάλωτος και ο ίδιος: Από το πίσω μέρος, από τη μεριά της Γκουλουμπίνας, οι επιτιθέμενοι είχαν μεγαλύτερες επιτυχίες γιατί τους βοήθουσε και το έδαφος. Έτσι ένας αντάρτης χωρίς να γίνει αντιληπτός από κανέναν, έφτασε στο πίσω μέρος της παράγκας, που είχε για διοικητήριο ο Πιάς, είχε ζυγώσει πάρα πολύ και ήταν έτοιμος να ορμήσει επάνω στο λοχαγό. Την τελευταία κυριολεκτική στιγμή είδε την κίνηση ένας φαντάρος, που βρισκόταν λίγο πιο ψηλά και έβαλε τις φωνές -τί φωνές δηλαδή, ουρλιαχτά αγωνίας και τρόμου ήταν!...: «Κύριε Λοχαγέεεε... πρόσεχε πίσω από την παράγκα... σε πιάσανε!». Ο λοχαγός δεν έχασε την ψυχραιμία του: γύρισε προς το μέρος του αντάρτη και έριξε μια χειροβομβίδα. Ο αντάρτης έκανε ένα τεράστιο άλμα προς τα πίσω και το έβαλε στα πόδια, προτού σκάσει η χειροβομβίδα και έτσι γλίτωσε.

Ο ήλιος άρχισε σιγά-σιγά να γέρνει προς τη Δύση. Τα πυρά και από τις δυο μεριές αραιώσαν και πριν πέσει το σκοτάδι σταμάτησαν τελείως. Μόνο η αντάρα του καπνού της μάχης σκέπαζε την Καντσιώτικη γη. Η νύχτα έπεσει σκοτεινή και ασέληνη. Και όλοι στο χωριό αναρωτιόνταν: «Αύριο τί άλλο μας περιμένει;».

Ο «από μηχανής θεός»

Μιλήσαμε παραπάνω για κορύφωση δράματος. Σε κάθε δράμα, όμως, υπάρχει και ο «από μηχανής θεός». Και αυτός ο από μηχανής θεός δεν ήταν για το λοχαγό άλλος από τη διμοιρία του, που είχε στείλει την προηγούμενη μέρα στη Φούρκα. Τη συνέχεια των γεγονότων μας τη διηγήθηκε αργότερα με κάθε λεπτομέρεια ένας από τους φαντάρους της διμοιρίας της Φούρκας:

«Ήμουν σκοπός τη νύχτα αυτή», μας είπε, «και άκουσα να πέφτουν όλμοι κατά τη μεριά του λόχου. Ο λόχος κινδυνεύει, είπα μέσα μου, και αμέσως πήγα και ξύπνησα τον ανθυπολοχαγό. Βάλαμε αυτί και βεβαιώθηκε κι αυτός ότι τα πράγματα για το λόχο μας ήταν δύσκολα: «Ξύπνησε», μου είπε, «χωρίς θόρυβο και τα άλλα παιδιά και ετοιμαστείτε να φύγουμε!». Ετοιμαστήκαμε σε χρόνο μηδέν. Δεν ξεκινήσαμε, όμως, αμέσως γιατί ήταν νύχτα και φοβηθήκαμε μήπως πέσουμε σε καμιά ενέδρα του εχθρού. Μείναμε έτσι μέχρι να χαράξει κάνοντας μικρά επιτόπια άλματα για να κρατηθούμε ζεστοί, γιατί στη Φούρκα το κρύο και ο αέρας ήταν τσουχτερός. Μόλις άρχισε να χαράζει και μπορούσαμε να δούμε λίγο πιο μακριά ξεκινήσαμε. Περπατούσαμε γρήγορα και σε απόσταση ο ένας από τον άλλο (σύντονη πορεία τη λένε στο στρατό). Ευτυχώς που εκείνη τη βραδιά δεν είχε χιονίσει αλλά ο αέρας στον Αηλιά είχε δημιουργήσει «ανεμοσούρια», που μας είχαν κλείσει το δρόμο. Η μετακίνησή μας γινόταν με μεγάλη δυσκολία. Πότε ο ένας και πότε ο άλλος μπαίναμε μπροστά και ανοίγαμε το δρόμο. Σαν πήραμε τον κατήφορο, βιαστικοί, ακροβολισμένοι και με πολλές προφυλάξεις φτάσαμε «στα Τρανά τα Σιάδια». Από εκεί είχαμε καλή ορατότητα και τον εχθρό από κάτω. Γύρω μας νεκρική σιγή. Δεν ακούγαμε πυρά ούτε από τη μεριά του λόχου, ούτε από τον εχθρό... Τι είχε γίνει; Σίγουρα, είπαμε, ότι ο λόχος πιάστηκε αιχμάλωτος... Μείναμε βουβοί και ακίνητοι στις θέσεις μας για κάμποσα δευτερόλεπτα που μας φάνηκαν αιώνες. Ο ανθυπολοχαγός συνήλθε πρώτος. Βγάζει το πιστόλι των φωτοβολίδων, οπλίζει και πυροδοτεί την πράσινη φωτοβολίδα. Περιμένουμε. Δεν παίρνουμε απάντηση από τη μεριά του λόχου! Περιμένει λίγο και ξανά πυροδοτεί δεύτερη πράσινη φωτοβολίδα. Η αγωνία στο κατάκρυφο είχε παγώσει τον ανθυπολοχαγό μαζί και τα άλλα παιδιά. Δεν πέρασε πολλή ώρα και βλέπουμε να σηκώνεται από μέρους του λοχαγού κόκκινη φωτοβολίδα. Η χαρά μας, λέει ο

φίλος μας ο Αντρέας, που βλέπαμε το λόχο να κρατάει τις θέσεις του μας γέμισε θάρρος και ενθουσιασμό. Αμέσως σε έξαλλη κατάσταση αρχίσαμε να φωνάζουμε όσο πιο δυνατά μπορούσαμε: «Θάρρος κυρ Λοχαγέ, έρχεται ο λόχος Κερασσόβου», ενώ παράλληλα αρχίσαμε να πυροβολούμε ασταμάτητα. Προχωρώντας όλο και πιο μπροστά, αψηφώντας κάθε ενδεχόμενο κίνδυνο, πλησιάζαμε προς το λόχο μας.

Από την άλλη μεριά οι αντάρτες αιφνιδιάστηκαν, όταν άκουσαν ότι έρχεται ο λόχος από το Κεράσσοβο· ένιωσαν ξαφνικά ότι τώρα θα δέχονται πυρά και από τα νώτα τους και από εκεί που είχαν το λόχο κυκλωμένο, βρέθηκαν κυκλωμένοι οι ίδιοι και αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την προσπάθεια να καταλάβουν τη Ρούπα-Τριανταφυλλιά και τη διοίκηση του λόχου και οπισθοχώρησαν. Εμείς προχωρώντας με κάθε προφύλαξη φθάσαμε στην Τριανταφυλλιά, ανταμωθήκαμε με τα παιδιά· αγκαλιές, φιλιά. Η χαρά και η συγκίνηση δεν περιγράφονται. Όμως η χαρά μας κόπηκε απότομα και το γέλιο πάγωσε στα χείλη μας, όταν πληροφορηθήκαμε ότι κατά τη διάρκεια της μάχης τέσσερα παιδιά πλήρωσαν με τη ζωή τους την υπεράσπιση της πατρίδας. Όσο για τραυματίες δεν θυμάμαι πόσοι ήταν. Θυμάμαι μόνο έναν, τον λοχία Δημήτρη Μπότσαρη, ο οποίος έχασε το ένα του μάτι από βλήμα χειροβομβίδας!».

Κατά την οπισθοχώρηση των ανταρτών και όταν πλέον τα πυρά άρχισαν να αραιώνουν, ένα βλήμα όλμου έρχεται και πέφτει επάνω στη σκεπή του σπιτιού μας και συγκεκριμένα επάνω στη «μαχιά» (μαχιά = το κεντρικό ξύλο της στέγης). Ευτυχώς που έπεσαι επάνω στη μαχιά γιατί στο μέρος εκείνο της σκεπής ο μάστορας βάζει τις πιο χοντρές πλάκες που δεν του ταιριάζουν σε άλλα σημεία της σκεπής. Μέσα στο δωμάτιο την ώρα εκείνη βρισκόμασταν δέκα άτομα χωρίς, ευτυχώς, να πάθει κανείς τίποτα. Το έμαθε αυτό ο λοχαγός και ζήτησε συγγνώμη για την κακή εκτίμηση του ολμιστή.

Την άλλη μέρα άρχισε σιγά-σιγά να επανέρχεται η κανονική ζωή στο χωριό. Ο Μιλτιάδης ο Ζώτος έμασε εμάς τα παιδιά και πήραμε παγανιά τον τόπο γύρω από το χωριό μήπως και βρούμε νεκρούς αντάρτες ή ό,τι άλλο. Από τη μεριά μας βρήκαμε έναν σκοτωμένο, ένα όπλο και ένα παγούρι γεμάτο με κουρκούτι. Συνολικά βρέθηκαν τέσσερις νεκροί αντάρτες, οι οποίοι ενταφιάστηκαν κανονικά στο νεκροταφείο του χωριού μας.

Γιατί δεν κλήθηκε η αεροπορία

Μετά από τρεις τέσσερεις ημέρες τα παιδιά, δηλαδή οι στρατιώτες, άρχισαν να κατεβαίνουν στο χωριό, όπως και πρώτα. Το αισθάνονταν και αυτοί σαν υποχρέωση να ειδωθούμε για μια ακόμα φορά πριν φύγουν. Στο χωριό κατέβηκε και ο Πιάς. Όταν τον ρώτησαν γιατί, ενώ κινδύνεψε να πιαστεί και ο ίδιος αιχμάλωτος, δεν κάλεσε σε βοήθεια την αεροπορία, τους απάντησε: «Οι κινήσεις και οι επιθέσεις των ανταρτών γίνονταν μέσα από το χωριό. Αν καλούσα την αεροπορία, οι πιλότοι μας θα ήταν αναγκασμένοι να βομβαρδίσουν το χωριό και τα σπίτια και τότε θα είχαμε πολλά θύματα από τον άμαχο πληθυσμό!». Όσο για το λόχο του Κερασσόβου, όταν ειδοποιήθηκε, ήρθε μέχρι τη θέση «Λιανούρα», αλλά λόγω του ύψους του χιονιού δεν μπόρεσε να προχωρήσει παρακάτω. Στάθηκε εκεί στη ράχη κι έριχνε βλήματα με τον όλμο, τα οποία πήγαιναν στα Παλιάμπελα, δηλαδή στο γάμο του Καραγκιόζη... Τις σχετικές πληροφορίες για το λόχο του Κερασσόβου μου τις έδωσε αργότερα ο διευθυντής του δημοτικού σχολείου Αλέξανδρος Παγούνης, όταν ήμουν τρόφιμος στο ορφανοτροφείο της Πωγωνιανής.

Ο λόχος και ο λοχαγός Πιάς έφυγαν... Στο ύψωμα στήθηκε αργότερα ένα μνημείο, για να θυμίζει σε μας που ζήσαμε τα γεγονότα αλλά και στις νεότερες γενιές, το μεγαλείο της ψυχής και το ανώτερο ήθος του λαμπρού αυτού αξιωματικού, που αγαπούσε και διευκόλυνε –όσο και όπου μπορούσε–, όλους τους ανθρώπους του χωριού, ακόμα κι εκείνους που από ιδεολογικό φανατισμό τον πολεμούσαν! Έφυγε, λοιπόν, ο Πιάς από το ύψωμα αλλά έμεινε εκεί η καλή του φήμη, όπως έμεινε και στη μνήμη μας...

Καστοριά 1-10-2009

Νικόλαος Δ. Καθάριος

Μία διόρθωση - διευκρίνηση:

Στο προηγούμενο 13ο τεύχος, σελ. 28, στη λεζάντα της φωτογραφίας αναφέρουμε ότι πρόκειται για το στρατόπεδο του λοχαγού «Πιά» στη θέση Ρούπα - Τριανταφυλλιά. Η φωτογραφία αυτή του Δ. Χαρισιάδη είναι υστερότερη το 1948, ενώ η στρατόπεδευση του λοχαγού «Πιά» στην ίδια τοποθεσία έλαβε χώρα στις αρχές του εμφυλίου 1946 - '47. Άρα πρόκειται για την ίδια θέση του στρατόπεδου μεν με άλλη διοίκηση δε.

Παιδικές αναφορές

του Αθανάσιου Δ. Ζιώγα

Όλοι εμείς, που γεννηθήκαμε και μεγαλώσαμε στο χωριό μας, έχουμε στη μνήμη πολλές και διαφορετικές ιστορίες. Ευχάριστα και δυσάρεστα περιστατικά, δυσκολίες στην καθημερινή μας ζωή και πολλά ερωτήματα που, από έλλειψη εμπειριών και γνώσεων της εποχής και της ηλικίας, δεν είχαν απαντήσεις.

Τη δεκαετία του 1950 στο χωριό, όπως και σε όλη τη χώρα, τα πράγματα ήταν ιδιαίτερα δύσκολα. Φτώχεια, ταλαιπωρημένοι άνθρωποι που δεν τα έβγαζαν πέρα οικονομικά, δουλειά από τα χαράματα έως τη νύχτα, απομόνωση από τον άλλο κόσμο. Δεν ξέραμε πως ζούνε στα άλλα μέρη, δεν υπήρχε επικοινωνία και ενημέρωση, δεν είχαμε δει αυτοκίνητο, δεν είχαμε ακούσει ραδιόφωνο. Το 1958, όταν ήμουν τρίτη τάξη δημοτικού, είχα την ευκαιρία να φύγω για πρώτη φορά από το χωριό. Τη χρονιά εκείνη το «αμερικάνικο κολέγιο Αθηνών» έκανε μία σημαντική προσφορά στα παιδιά της επαρχίας Κόνιτσας. Από τη φτωχιά ακριτική περιοχή μας θα επέλεγε με γραπτό διαγωνισμό τους τρεις καλύτερους μαθητές, μεταξύ των πρώτων μαθητών της τρίτης τάξης των δημοτικών σχολείων όλης της επαρχίας. Οι τρεις επιτυχόντες θα συνέχιζαν δωρεάν - με υποτροφία - τις σπουδές δημοτικό, γυμνάσιο στο κολέγιο Αθηνών και θα πήγαιναν μετά σε αμερικάνικα πανεπιστήμια. Η προσφορά ήταν γενναιόδωρη και τιμητική. Η οικονομική ανακούφιση των γονιών μεγάλη και το μέλλον των παιδιών λαμπρό.

Την τρίτη τάξη του δικού μας σχολείου θα εκπροσωπούσα εγώ στο διαγωνισμό. Η ευθύνη μεγάλη. Ο δάσκαλος μου, αν θυμάμαι καλά, ήταν ο κος Τσάβαλος. Με το που ήρθε η απόφαση και με επέλεξε, μου έκανε κάθε μέρα φροντιστήριο για να με προετοιμάσει να ανταποκριθώ στο καλύτερα μπορούσα και να εκπροσωπήσω με τον καλύτερο τρόπο το σχολείο μας. Η αγωνία και το φόρος μεγάλο. Έπρεπε να λιθούν και τα πρακτικά προβλήμα-

τα της μετακίνησης μου στην Κόνιτσα, της διαμονής, της αμφίστης. Η μάννα μου έστειλε γράμμα στον πατέρα και αρχές Ιουλίου ήρθε στο χωριό από το Μουζάκι Τρικάλων, όπου δουλευει τον μπάρμπα Βασιλή Ζιώγα.

Ξεκινήσαμε στις 4.00 τα ξημερώματα, εγώ και ο πατέρας μου με τα πόδια για το Κεράσοβο, από όπου θα παίρναμε το λεωφορείο για την Κόνιτσα. Στον ποδαρόδρομο δεν είχα κανένα πρόβλημα. Ακολουθούσα τον πατέρα μου κουβεντιάζοντας για τις περιοχές που περνούσαμε, πόση ώρα θα κάνουμε, αν θα βρούμε άγρια ζώα στο δάσος και αφού περάσαμε ξημερώματα από τον «Τσιρίβραχο» πήραμε την κατηφόρα για το Κεράσοβο. Μου είχε πει ότι θα περπατούσαμε περίπου τρεις ώρες για να φτάσουμε. Η απορία μου, δύναται, ήταν τι και πως είναι αυτό το αυτοκίνητο-λεωφορείο που θα μας πάει στην Κόνιτσα, πως θα μπούμε μέσα, πως θα καθόμαστε, αν θα ζαλιζόμαστε που θα τρέχει τόσο πολύ σχετικά με τα μουλάρια και γενικά κάθε ερώτηση για ένα αγνωστό μέσο μεταφοράς. Θυμάμαι πολύ καθαρά την απάντηση του πατέρα. «Μην φοβάσαι! Άμα δεις ένα μεγάλο κουτί με τέσσερες ρόδες να περπατάει είναι το αυτοκίνητο». Πρωί-πρωί φτάσαμε στο Κεράσοβο. Πολύς κόσμος ήταν μαζεμένος και περίμενε να έρθει το λεωφορείο. Σε λίγη ώρα άρχισε να ακούγεται ένας δυνατός θόρυβος και εμφανίστηκε το μεγάλο κουτί με τις ρόδες. Στα μάτια μου έμοιαζε με θηρίο και μαζεύτηκα κοντά στον πατέρα μου, κρατώντας τον από το χέρι. Ήταν εκείνα τα παλιά λεωφορεία με τη μεγάλη μούρη, τη σχάρα με τις αποσκευές στην οροφή, τον εισπράκτορα στην πίσω πόρτα να κόβει τα εισιτήρια των επιβατών. Έμοιαζε για μένα σαν κάτι το υπερφυσικό. Ο κόσμος, για τη χωρητικότητα του, ήταν πάρα πολύς. Καθιστοί και όρθιοι στριμωγμένοι μεταξύ τους σε βαθμό να μην μπορείς να κουνηθείς. Περιεργαζόμουν για αρκετή ώρα το εσωτερικό του λεωφορείου, κοιτούσα τα δέντρα έξω πόσο γρήγορα κινούνταν προς τα πίσω και κρατούσα σφιχτά τη λαβή για να κρατηθώ. Δύο ερωτήσεις μου γεννήθηκαν χωρίς να μπορώ να τις απαντήσω. Απορούσα πως είναι δυνατόν οι μύγες που αιωρούνται στο εσωτερικό του λεωφορείου, και ήταν πολλές, να μην προσκρούουν στο πίσω τζάμι, αφού το λεωφορείο κινείται με ταχύτητα προς τα μπροστά. Επίστης πως ο εισπράκτορας μπορεί να κινείται μπροστά και πίσω μέσα στον κόσμο, ενώ επίστης το λεωφο-

ρείο έτρεχε με ταχύτητα. Μερικοί τώρα μπορεί να θεωρούν αφελείς τις ερωτήσεις μου, αλλά για μένα εκείνη την εποχή ήταν αναπάντητες, και ντρεπόμουν να ρωτήσω τον πατέρα μου. Όταν στο γυμνάσιο στο μάθημα της φυσικής μάθαμε για τις κινήσεις των σωμάτων, κατάφερα να δώσω απαντήσεις. Συμπτωματικά δε στις εξετάσεις φυσικής για το πανεπιστήμιο, μία από τις ασκήσεις είχε θέμα σχετικό με τα ερωτήματά μου.

Οικογένεια Δημητρίου Ζιώγα. Δημήτριος (Τάκης) και Κυράτσω Ζιώγα και τα παιδιά τους Μόρφω, Θανάσης, Λεύκω.

Μετά από δύο ώρες διαδρομή με το λεωφορείο, φθάσαμε στην Κόνιτσα. Είδα μπροστά μου κάτι το διαφορετικό. Μεγάλα σπίτια, δρόμους φαρδείς, πολλά αυτοκίνητα, αλλιώτικα ντυμένους ανθρώπους. Την άλλη μέρα το πρωί μαζευτήκαμε όλοι οι μαθητές με τους συνοδούς στην αυλή του 2ου δημοτικού σχολείου Κόνιτσας. Οι εκπρόσωποι του κολεγίου μας καλωσόρισαν και μας είπαν ότι όποιος ακούει το όνομα του θα έρχεται στην είσοδο του σχολείου, θα λέει «παρών!» και θα μπαίνει μέσα

για να πάρει τη θέση του σε θρανίο για τις εξετάσεις. Τα παιδιά που άκουγαν το όνομά τους, είτε λόγω του νεαρού της ηλικίας είτε λόγω του πολυπληθούς ακροατηρίου, ήταν συνεσταλμένα και δεν ακούγονταν όταν λέγανε «παρών!». Ο πατέρας μου, για να μην είμαι και εγώ μαζεμένος, μου λέει: «Κοίτα, μόλις ακούσεις το όνομά σου θα πας μπροστά και θα φωνάξεις δυνατά να σε ακούσουν όλοι!». Για να τον ικανοποιήσω, με το που με φώναξαν τρέχω μπροστά και φωνάζω ένα βροντερό «παρωω...ωών!». Το γέλιο που ακούστηκε δεν λέγετε. Εγώ νόμισα ότι γέλασαν με τη δυνατή φωνή μου. Μετά έμαθα ότι το ντύσιμό μου ήταν εκείνο που τους παραξένεψε. Η μάννα μου είχε βάλει να φορέσω ότι καλύτερο είχε. Μάλλινη μπλούζα μέχρι το λαιμό που μου είχε πλέξει εκείνη, παντελόνι μέχρι το γόνατο, μάλλινες κάλτσες με σχοινί και λαστιχένιες μπότες. Το κεφάλι μου, βέβαια, ήταν κουρεμένο με την ψιλή μηχανή. Ήταν ότι καλύτερο είχαμε, εμένα δεν με απασχολούσε καθόλου, μόνο που για Ιούλιο μήνα ζεσταινόμουν πολύ. Για τους υπόλοιπους, όμως, ήταν θέαμα που προκαλούσε γέλιο. Οι γραπτές εξετάσεις κράτησαν μέχρι αργά το απόγευμα. Τους τρεις επιτυχόντες στο διαγωνισμό, τους έμαθα πολύ αργά. Από αυτούς οι δύο είναι καθηγητές σε αμερικάνικα πανεπιστήμια και ο τρίτος είναι πολύ γνωστός δημοσιογράφος, που είχε διατελέσει εκπρόσωπος τύπου του αείμνηστου πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου. Με αρκετές εμπειρίες από το πρώτο μου ταξίδι επέστρεψα στο χωριό.

Με την ευκαιρία, θα ήθελα να εξάρω την ανιδιοτελή προσφορά του τότε δασκάλου μου, που για αρκετές ημέρες μετά το τέλος των μαθημάτων με προετοίμαζε για τις εξετάσεις και να υπενθυμίσω σε πολλούς ότι πάντα υπάρχουν άνθρωποι που έχουν αρκετά ανεπτυγμένη την αίσθηση της αποστολής τους. Τον ευχαριστώ.

Αθήνα, Οκτώβριος 2009

Οι Καντσιώτες παιζουν θέατρο της Ελευθερίας Ντάρα-Γκιόκα

Ξεφυλλίζοντας το φετινό ημερολόγιο της Αδελφότητας, στάθηκα ιδιαίτερα στη φωτογραφία του Αυγούστου, που με έφερε πολλά χρόνια πίσω και με γέμισε αναμνήσεις, αλλά και νοσταλγία για τα ωραία χρόνια που πέρασα στη Δροσοπηγή (δύσκολα μεν, ωραία δε).

Ήταν Μάρτιος του 1971. Στο σχολείο ετοιμάζαμε την εθνική γιορτή της 25ης Μαρτίου. Κάναμε ολόκληρο αγώνα για να στήσουμε τη σκηνή και να πραγματοποιήσουμε τη γιορτή. Καρφώναμε θρανία και σανίδια, κρεμούσαμε σεντόνια για αυλαία, στρώναμε κουρελούδες...

Τον αγώνα μας αυτόν έτυχε να παρακολουθήσει ο Νίκος ο Δημητρούλης και έριξε την ιδέα να κάνουμε μια μόνιμη σκηνή.

Η ιδέα ήταν πολύ ωραία και άρεσε σε όλους. Φαινόταν όμως πολύ δύσκολη και σχεδόν μη πραγματοποιήσιμη. Το άλλο πρωί, πηγαίνοντας στο σχολείο, στην αυλή συναντήσαμε το Νίκο. Είχε τυλιγμένο μ' ένα πανί κάτι. Το ξετυλίγει με καμάρι και μας δείχνει τη μακέτα της σκηνής. Είχε ξενυχτήσει δουλεύοντας για να τη φτιάξει. Όμως ακόμη διστάζαμε να ξεκινήσουμε, γιατί τα προβλήματα ήταν πολλά (οικονομικά, τεχνικά κ.ά.). Τέλος τολμήσαμε και ξεκινήσαμε την υλοποίηση της ιδέας.

Με το πενιχρό ταμείο του σχολείου και με διάφορες εισφορές αγοράστηκαν τα υλικά και μεταφέρθηκαν μέχρι το ποτάμι. Γιατί τα χρόνια εκείνα, όπως είναι γνωστό, στη Δροσοπηγή δεν ερχόταν αυτοκίνητο παρά μόνο 2-3 μήνες το καλοκαίρι, τότε που λιγόστευε το νερό στο Σαραντάπορο. Έπρεπε λοιπόν από εκεί να μεταφερθούν στο χωριό με την πλάτη.

Στο κάλεσμα των δασκάλων ανταποκρίθηκαν με μεγάλη προθυμία οι φιλότιμοι Καντσιώτες. Ήταν πολύ συγκινητικό να βλέπεις να ανηφορίζουν από το ποτάμι μέχρι το χωριό κουβαλώντας στην πλάτη τους τα βαριά καδρόνια και τα άλλα υλικά.

Φωτογραφίες από την κατασκευή της σκηνής και στιγμιότυπο από την παράσταση "Ο αγαπητικός της βοσκοπούλας" του Δημήτρη Κορομηλά.

Οι συντελεστές και ο θίασος σε αναμνηστική φωτογραφία μετά την παράσταση.

Τα υλικά μεταφέρθηκαν όλα στο σχολείο και περάσαμε στη φάση της κατασκευής. Και πάλι οι Δροσοπηγιώτες τεχνίτες, τα βράδια γυρίζοντας από τον καθημερινό τους μόχθο, μαζεύονταν στο σχολείο και με το φως μιας χειρόλαμπας δούλευαν για να στήσουν τη σκηνή. Μετά από δουλειά μερικών εβδομάδων η σκηνή ήταν έτοιμη. Οι καλλιτέχνες του χωριού αδελφοί Τζιμούλη μας έκαναν και τρία πολύ ωραία σκηνικά και είχαμε ένα θαυμάσιο αποτέλεσμα που το καμαρώναμε όλοι και ήταν το στολίδι του σχολείου μας.

Σκεφτήκαμε τότε εμείς οι δάσκαλοι να ανταμείψουμε και να ευχαριστήσουμε τους Καντσιώτες για την προσπάθειά τους αυτή, διοργανώνοντας μια θεατρική παράσταση. Επιλέχτηκε το έργο «Ο αγαπητικός της βοσκοπούλας», γιατί ανταποκρίνονταν τότε πιο πολύ στην αγροτική και ποιμενική ζωή των χωρικών.

Ανάμεσα στους απλούς κατοίκους του χωριού ξεχωρίσαμε κάποια «ταλέντα» και μοιράστηκαν οι ρόλοι. Δυσκολία αντιμετωπίσαμε στους γυναικείους ρόλους, γιατί για την κλειστή κοινωνία του χωριού ήταν πολύ τολμηρό να παίξουν οι γυναίκες θέατρο. Όμως ξεπεράστηκε και αυτό το εμπόδιο μετά από πολύ συζήτηση με τα κορίτσια του χωριού, αλλά κυρίως γιατί η νηπιαγωγός του χωριού Ελένη Τσιρώνη ανέλαβε η ίδια έναν ρόλο.

Δεν μπορώ να μην αναφέρω με συγκίνηση το γεγονός ότι τους ρόλους οι «ηθοποιοί» τους μαθαίνανε πηγαίνοντας στο ποτάμι, όπου δούλευαν στο δρόμο που κατασκεύαζανε τότε για να ενωθεί η Ήπειρος με τη Μακεδονία μέσω Κόνιτσας.

Το βράδυ γυρίζοντας από τη δουλειά κατάκοποι, πριν ακόμη πάνε στις οικογένειές τους, μαζευόμαστε στο σχολείο για τις πρόβες.

Η παράσταση δόθηκε στο τέλος Ιουνίου και είχε εξαιρετική επιτυχία. Την παρακολούθησαν όλοι οι χωριανοί, αλλά και πολλοί άλλοι από τα γύρω χωριά. Έδωσε μια διαφορετική νότα στη μονότονη ζωή του χωριού και έκανε τη Δροσοπηγή το κέντρο συζήτησης για αρκετό καιρό σε ολόκληρη την περιοχή της Κόνιτσας.

Μετά την παράσταση ακολούθησε στην πλατεία τρικούβερτο γλέντι, που κράτησε μέχρι το πρωί.

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε. του Χαρητάκη Παπαϊωάννου

Παρουσίαση του έργου: "Η Κόνιτσα και τα χωριά της"

Πραγματοποιήθηκε με μεγάλη συμμετοχή κόσμου η εκδήλωση / παρουσίαση του έργου «Ανάδειξη, Διάδοση, Προβολή του Φυσικού Κάλλους και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Επαρχίας Κόνιτσας», με το διακριτικό τίτλο «Η ΚΟΝΙΤΣΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ». Το έργο αφορά μία σειρά εκδόσεων και παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού (ντοκιμαντέρ, διαφημιστικά spot και μουσικό CD) για την ευρύτερη περιοχή της Κόνιτσας.

Σκοπός του έργου είναι η ολοκληρωμένη και επιστημονικά τεκμηριωμένη παρουσίαση της πρώην Επαρχίας Κόνιτσας στην οποία συμπεριλαμβάνονται δύο Δήμοι (Κόνιτσας και Μαστοροχωρίων) και τρεις κοινότητες (Αετομηλίτσας, Διστράτου, Φούρκας), οι οποίες και από το επόμενο έτος θα αποτελέσουν τον ενιαίο Δήμο Κόνιτσας.

Στα δέκα προϊόντα που παρήχθησαν παρουσιάζονται λεπτομερώς και αναδεικνύονται διακριτικά όλα τα χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής της Κόνιτσας που αφορούν το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον (ιστορία, πολιτισμός). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα μοναδικά χαρακτηριστικά των τοπικών κοινωνιών που ανέδειξαν δεξιοτέχνες μαστόρους-χτίστες, ξυλογλύπτες και ζωγράφους, με την έκδοση αντίστοιχων βιβλίων, ενώ δεν παραλείπεται η αναφορά στην ιδιαίτερη μουσική παράδοση του τόπου με τη δημιουργία μουσικού CD. Στις εκδόσεις συμπεριλαμβάνονται ακόμα λεπτομερής Οδηγός για τον επισκέπτη, φωτογραφικό λεύκωμα που καλύπτει χρονικά και χωρικά ολόκληρη την περιοχή και μία σειρά τριών καλαίσθητων θεματικών φυλλαδίων με χάρτη.

Τέλος, το όλο έργο συμπληρώνεται με την παραγωγή τριών ντοκιμαντέρ υψηλών προδια-

γραφών και δύο διαφημιστικών σποτ, το καθένα από τα οποία δίνει έμφαση σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της περιοχής.

Το όλο έργο εκπονήθηκε από την «ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε.» για λογαριασμό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων και εντάσσεται στο Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Επαρχίας Κόνιτσας (Ε.Α.Π.Ε.Κ.).

Η εκδήλωση / παρουσίαση του έργου έγινε τη Δευτέρα, 14 Ιουνίου 2010 στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών (ΕΗΜ).

Στην εκδήλωση παρευρέθηκε πλήθος κόσμου από την περιοχή της Κόνιτσας και των Μαστοροχωρίων, εκπρόσωποι φορέων και σωματείων, ενώ χαιρετισμοί έγιναν από το Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Αλέξανδρο Καχριμάνη, το δήμαρχο Κόνιτσας κ. Χαράλαμπο Εξάρχου, το Δήμαρχο Μαστοροχωρίων κ. Κοσμά Σδούκο και τον Πρόεδρο της Κοινότητας Διστράτου κ. Κων/νο Παγανιά.

Η εκδήλωση άρχισε με την παρουσίαση του ιστορικού του έργου και μια σύντομη αναφορά στο σύνολο του από τον κ. Χαρητάκη Παπαϊωάννου, βιολόγο, στέλεχος της ΗΠΕΙΡΟΣ ΑΕ και την προβολή του ντοκιμαντέρ «Μεταξύ βουνών και ποταμών» του Βαγγέλη Ευθυμίου. Στη συνέχεια έγινε εκτενής αναφορά από διακεκριμένους ομιλητές στις παρακάτω εκδόσεις/παραγωγές:

- Βασίλης Νιτσιάκος, καθηγητής Κοινωνικής Λαογραφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Παρουσίαση του βιβλίου «Η Κόνιτσα & τα χωριά της, Πολιτισμού Ανατομή» καθώς και του μουσικού CD: «Κόνιτσα, Μουσική και μουσικοί»
- Γεωργία Κιτσάκη, Ιστορικός Αρχαιολόγος, στέλεχος της ΗΠΕΙΡΟΣ ΑΕ. Παρουσίαση του βιβλίου: «Μαστόροι Χτίστες, Από τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας» των Αργύρη Πετρονώτη & Βασίλη Παπαγεωργίου και του βιβλίου «Ζωγραφική & Ξυλογλυπτική στα Μαστοροχώρια: Χιονιάδες, Γοργοπόταμος» των Αικατερίνη Πολυμέρου- Καμηλάκη & Κων/νο Σκούρτη
- Χαρητάκης Παπαϊωάννου, Παρουσίαση του Οικοτουριστικού Οδηγού των Βασίλη Χρήστου και Χαρ. Παπαϊωάννου καθώς επίσης και των τριών θεματικών φυλλαδίων.

Η εκδήλωση έκλεισε από τον κ. Γεράσιμο Παπαηλία, Διευθυντή της ΗΠΕΙΡΟΣ ΑΕ., με μια σύντομη αναφορά στην πορεία υλοποίησης

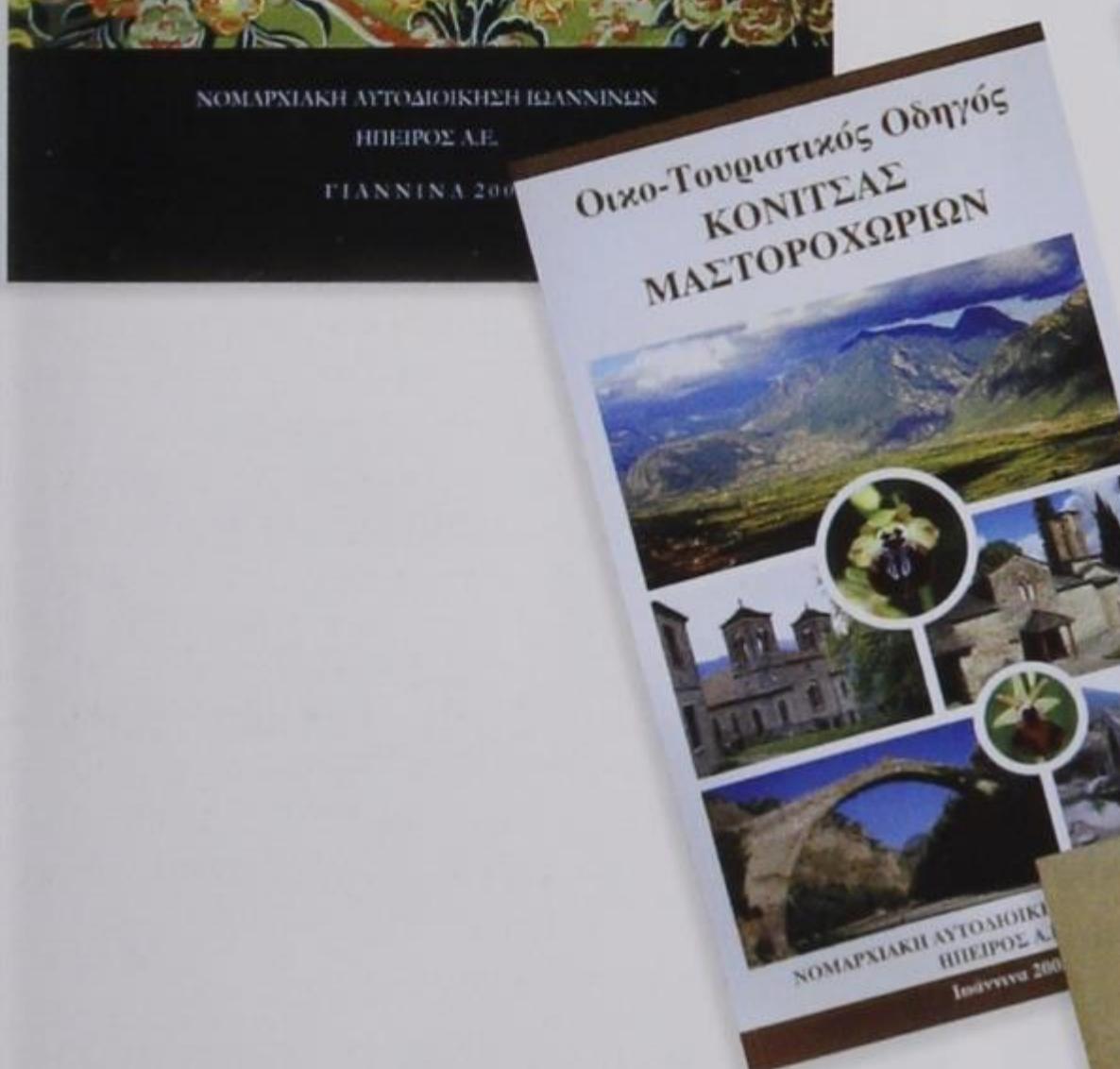
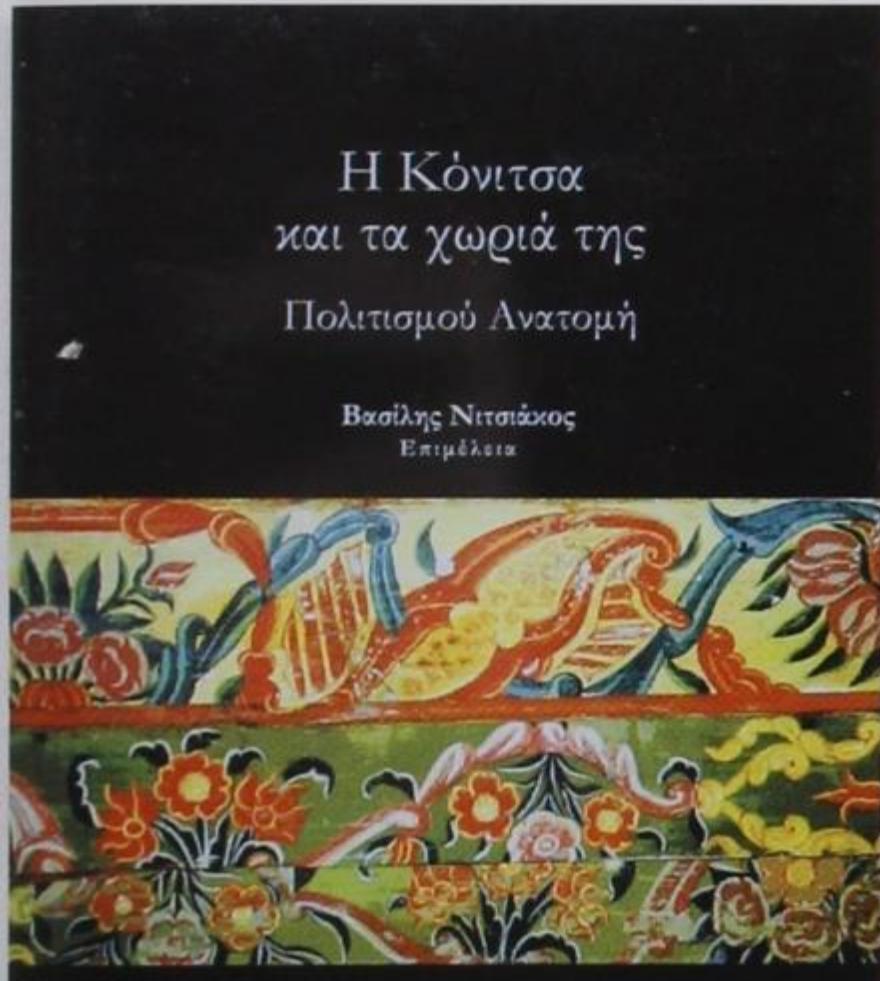
καθώς και στη σπουδαιότητα του έργου για τη διάσωση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της περιοχής.

Ακολουθεί κατάλογος με όλες τις επιμέρους εκδόσεις και παραγωγές στο πλαίσιο του έργου:

1. Βιβλίο με τίτλο: «Η Κόνιτσα & τα χωριά της, Πολιτισμού Ανατομή», σε επιμέλεια Βασίλη Νιτσιάκου και κείμενα των Β. Νιτσιάκου, Κων/νο Ζάχου & Βαρβάρας Παπαδοπούλου,
2. Φωτογραφικό Λεύκωμα στην ελληνική και αγγλική γλώσσα με τίτλο: «Κόνιτσα, Μεθόριο Κάλλος», σε επιμέλεια Αθανασίου Βακάλη και Χαρητάκη Παπαϊωάννου με φωτογραφίες των Χαρ. Παπαϊωάννου, Αθανασίου Βακάλη, Θωμά Καρανίκα, Σπύρου Βαγγελάκη και Βαγγέλη Καλύβα,
3. Βιβλίο με τίτλο: «Μαστόροι Χτίστες, από τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας», των Αργύρη Πετρονώτη & Βασίλη Παπαγεωργίου,
4. Διπλό μουσικό CD με συνοδευτικό έντυπο για τη μουσική παράδοση της Κόνιτσας με κείμενα των Βασίλη Νιτσιάκου & Γεωργίας Τέντα με τίτλο: «Κόνιτσα: Μουσική και μουσικοί», σε επιμέλεια Νίκου Διονυσόπουλου,
5. Βιβλίο με τίτλο: «Ζωγραφική & Ξυλογλυπτική στα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας: Χιονιάδες, Γοργοπόταμος», των Αικατερίνη Πολυμέρου- Καμηλάκη & Κων/νο Σκούρτη,
6. Οδηγός επισκέπτη σε διαφορετικές εκδόσεις στην ελληνική & αγγλική γλώσσα με τίτλο: «Οικοτουριστικός Οδηγός Κόνιτσας - Μαστοροχωρίων», σε επιμέλεια Πίνδος Περιβαλλοντική και με τη συνεργασία των Βασιλείου Χρήστου & Χαρητάκη Παπαϊωάννου,
7. Σειρά τριών θεματικών φυλλαδίων στην ελληνική και αγγλική γλώσσα με σχετικούς χάρτες για τη φύση, την ιστορία και τον πολιτισμό με τίτλους:
«Κόνιτσα, Περιήγηση στην αναλλοίωτη ομορφιά»,
«Κόνιτσα, Τα σημάδια του χρόνου» &
«Κόνιτσα, Ένα μοναδικό ταξίδι στη φύση».
8. Ντοκιμαντέρ και διαφημιστικό spot με έμφαση στο φυσικό περιβάλλον, με τίτλο: «Μεταξύ βουνών & ποταμών», του Βαγγέλη Ευθυμίου,
9. Ντοκιμαντέρ στην αγγλική γλώσσα με τίτλο:

«Inspired by nature», του Βαγγέλη Ευθυμίου,

10. Ντοκιμαντέρ και διαφημιστικό spot με έμφαση στην ιστορία και στον πολιτισμό, με τίτλο: «Η Κόνιτσα και τα χωριά της: Περιήγηση στον τοπικό πολιτισμό», του Νίκου Ταμιωλάκη.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) Κόνιτσας

της Κατερίνας Τσούβαλη*

Το ΚΠΕ Κόνιτσας ιδρύθηκε από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων το 1995. Από το 1996 βρίσκεται σε πλήρη λειτουργία και αναπτύσσει πολλαπλή δράση, όπως αυτή απορρέει από τις ιδρυτικές του αποφάσεις.

Υπηρετεί τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης και της ισορροπίας στο τρίπυχο Κοινωνία-Οικονομία-Περιβάλλον.

Στεγάζεται σε πτέρυγα της Μαθητικής Εστίας Κόνιτσας. Είναι άρτια εξοπλισμένο και οργανωμένο, έτσι όπως αρμόζει σε εκπαιδευτικές μονάδες υψηλών προδιαγραφών.

Οι εκπαιδευτικοί του ΚΠΕ προέρχονται από την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, έχουν επιμορφωθεί στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Π.Ε.). Προγραμματίζουν, σχεδιάζουν και υλοποιούν τα προγράμματα και τις δράσεις του Κέντρου.

Γεωγραφική εμβέλεια

Το ΚΠΕ Κόνιτσας απευθύνεται στους Νομούς Ιωαννίνων, Άρτας, Πρέβεζας, Θεσπρωτίας, Κέρκυρας, Αιτωλοακαρνανίας, Κεφαλλονιάς και Λευκάδας, από όπου δέχεται το 65% των σχολείων. Μπορεί να δεχτεί σε ποσοστό 35% σχολεία από την υπόλοιπη Ελλάδα.

Στα προγράμματα του ΚΠΕ Κόνιτσας έχουν συμμετάσχει ως τώρα περισσότεροι από 57.000 μαθητές-τριες και φοιτητές-τριες από όλη την Ελλάδα αλλά και από χώρες όπως η Αλβανία, Σουηδία, Γερμανία, Ιταλία, Τουρκία, Παλαιστίνη, Αφγανιστάν κ.α. Στα σεμινάρια του έχουν επιμορφωθεί στην Π.Ε. περισσότεροι από 7000 εκπαιδευτικοί.

Δράσεις του ΚΠΕ

- Υλοποίηση Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για μαθητές-τριες Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διάρκει-

ας 1 έως 4 ημερών με φιλοξενία στη Μαθητική Εστία Κόνιτσας.

- Ίδρυση και συντονισμός Θεματικών Δικτύων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης
- Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού
- Ανάπτυξη διεθνών και τοπικών συνεργασιών. Οργάνωση ημερίδων, συνεδρίων, εκθέσεων και δράσεων με στόχο την ευαισθητοποίηση των κοινωνικών ομάδων πάνω σε θέματα πολιτισμού, κοινωνίας, οικονομίας, περιβάλλοντος

Τα προγράμματα Π.Ε. του ΚΠΕ Κόνιτσας

Μία από τις βασικότερες λειτουργίες του ΚΠΕ Κόνιτσας είναι τα προγράμματα Π.Ε. για τα σχολεία:

Εθνικός Δρυμός Βίκου- Αώου (Προστατευόμενες περιοχές, καθεστώς λειτουργίας Εθνικών Δρυμών, από τους Εθνικούς Δρυμούς στα Εθνικά Πάρκα, δασικό και παραποτάμιο οικοσύστημα, βιοποικιλότητα, γεωλογικοί σχηματισμοί, ποτάμια, έλεγχος της ποιότητας των νερών, οικισμοί, γεφύρια και άλλα μνημεία της περιοχής, ανθρώπινες παρεμβάσεις, προστασία).

Διάρκεια: Μονοήμερο, τριήμερο, τετραήμερο

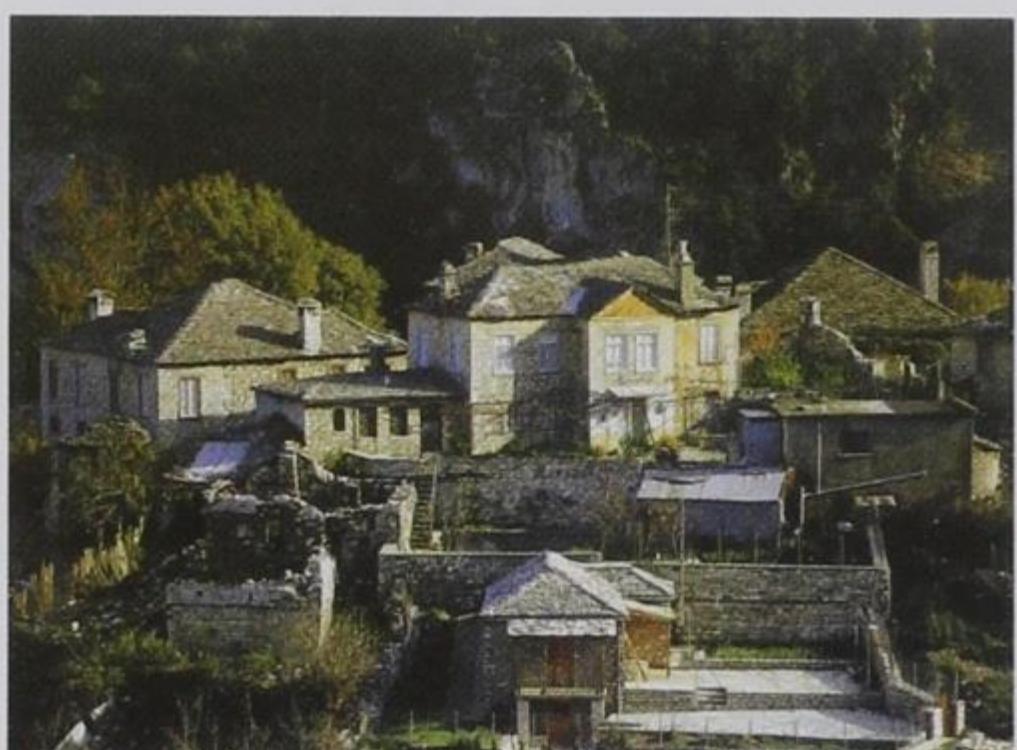

Τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας: Μελετώνται οι παραδοσιακοί οικισμοί σε σχέση με το φυσικό τους περιβάλλον. Σχέση φύσης και ανθρώπινων έργων, παραδοσιακές και σύγχρονες πρακτικές διαχείρισης φυσικών πόρων, σύγκριση παλιών και νέων οικισμών, το πολιτισμικό περιβάλλον των οικισμών, σύγχρονα προβλήματα.

Διάρκεια: Μονοήμερο, Τριήμερο

σμός, έλεγχος ποιότητας νερού, παραδοσιακή διαχείριση του νερού (μικρά υδροηλεκτρικά, νερόμυλοι, νεροτριβές κ.ά), περιβαλλοντικές πιέσεις, προστασία.

Διάρκεια: Μονοήμερο, Τριήμερο.

Παραδοσιακοί Οικισμοί και Φύση: Σχέση φυσικού με το πολιτισμικό περιβάλλον. Προσέγγιση των παραδοσιακών πρακτικών διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος στους χώρους μελέτης (Οικισμοί Επαρχίας Κόνιτσας και Ζαγοροχώρια) και προβολή τους στη σημερινή εποχή, με στόχο την ολοκληρωμένη και αξιοβίωτη ανάπτυξη. Το οικολογικό αποτύπωμα του χτες και του σήμερα.

Διάρκεια: Τετραήμερο

Το νερό-Το ποτάμι: Το νερό ως πηγή ζωής, χρήση και αειφορική διαχείριση του νερού, σχηματισμός ποταμών, η διαδρομή τους, παραποτάμιο οικοσύστημα, ποτάμι και πολιτι-

Το δάσος: Δάσος, έδαφος και νερό αλληλεπίδραση, δασικό οικοσύστημα, η ζωή στο δάσος, η προσφορά του στη ζωή του ανθρώπου, θετική και αρνητική επίδραση του ανθρώπου στο δάσος, βιοκεντρική άποψη για τη διαχείριση των φυσικών πόρων, η προστασία του.

Διάρκεια: Μονοήμερο, Διήμερο

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ιαματικές Πηγές Καβασίλων και Αμαράντου Κόνιτσας. Το γεωφυσικό περιβάλλον των λουτρών, αξιοποίηση της γεωθερμίας ως ανανεώσιμης πηγής ενέργειας, διαχείριση φυσικών πόρων (λάσπη, ατμοί κ.α.), ιστορική εξέλιξη των λουτρών, χρήσεις θερμού νερού στη σωματική και ψυχική υγεία, τρόπος λειτουργίας, φέρουσα ικανότητα του χώρου και ανάπτυξη.

Διάρκεια: Μονοήμερο, Διήμερο

Η Ιστορία της Περλίτας, της μικρής σταγόνας

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Αγωγής για την προσχολική ηλικία και τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου με θέμα το νερό και τη ρύπανση.

Διάρκεια : 5 ώρες.

Ο Κύκλος του Ψωμιού

Απευθύνεται σε παιδιά Νηπιαγωγείου και των πρώτων τάξεων του Δημ. Σχολείου με θέμα την ποιότητα της διατροφής.

Διάρκεια: 4 ώρες

Τα προγράμματα περιλαμβάνουν:

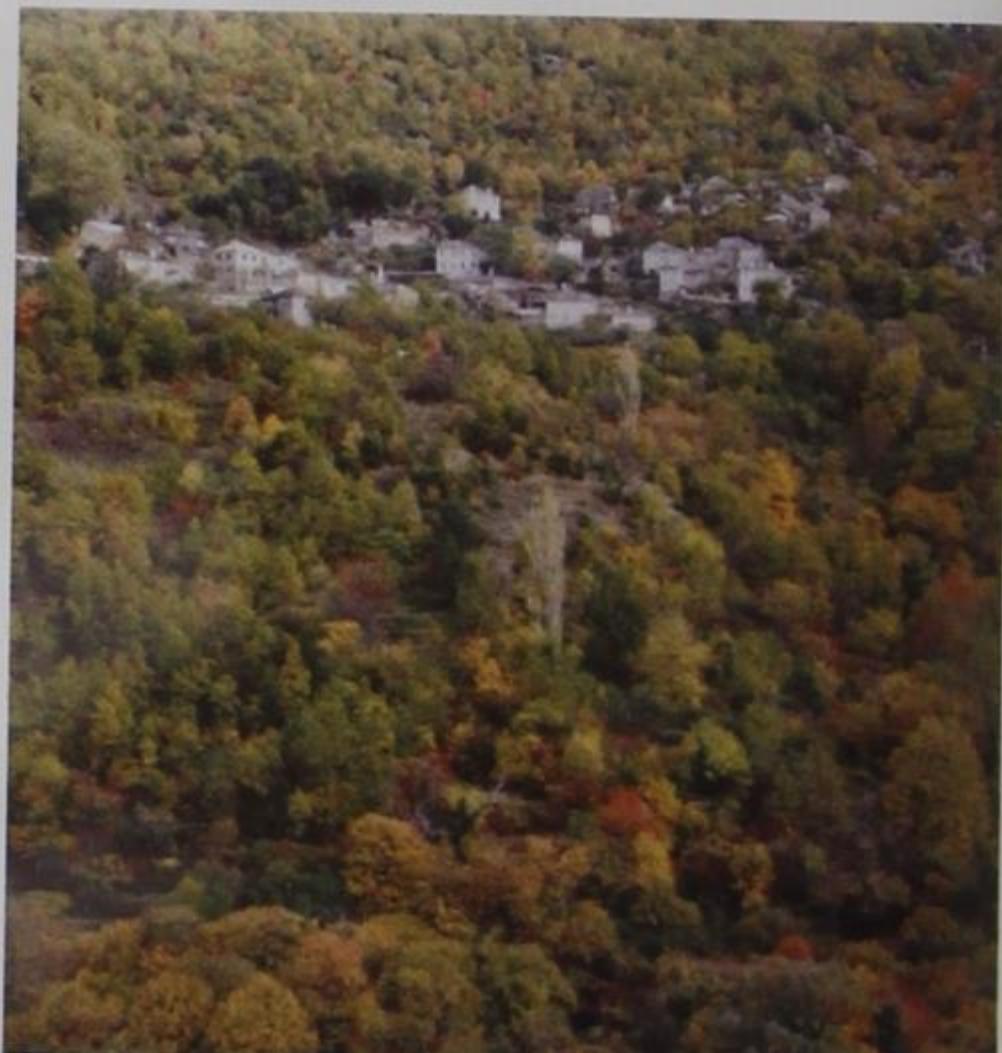
- Υποδοχή μαθητών και εκπαιδευτικών
- Παιχνίδι γνωριμίας και συνοχής των ομάδων
- Θεωρητικό μέρος με προβολές και εκπαι-

δευτικά παιχνίδια εντός του ΚΠΕ, εργασίες ομάδων, εργαστήρια.

- Περιβαλλοντικές διαδρομές, και εργασίες πεδίου για βιωματική προσέγγιση με ειδικό εξοπλισμό (βαλιτσάκια ανάλυσης νερών και εδάφους, πυξίδες, χάρτες, κιάλια, φωτογραφικές μηχανές, μεγεθυντικούς φακούς, αλτίμετρα, ΡΗμετρα, δημοσιογραφικά κασετόφωνα, φύλλα εργασίας, μπότες, αδιάβροχα κ.α.)
- Παρουσιάσεις των εργασιών των ομάδων.
- Αξιολόγηση προγραμμάτων και γιορτή λήξης.

Συντονισμός Δικτύου Π.Ε.

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας συντονίζει σε εθνικό επίπεδο το Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης «Παραδοσιακοί Οικισμοί και Φύση». Το δίκτυο αυτό ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 2000, από τα ΚΠΕ Αρναίας, Κόνιτσας και Μακρινίτσας. Συμμετέχουν 20 ΚΠΕ και 35 σχολεία από όλη την Ελλάδα.

Τοπικές συνεργασίες- Δράση στην τοπική κοινωνία-

Μέσα από τη δράση του στην τοπική κοινωνία και τη συνεργασία του με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τους τοπικούς φορείς, τα επιστημονικά ιδρύματα κ.α., το ΚΠΕ συμβάλλει, στην ανάδειξη των φυσικών πλεονεκτημάτων, του πολιτισμού και των θεμάτων της Επαρχίας Κόνιτσας.

Συμβάλλει επίσης στη δια βίου εκπαίδευση, στην ανάπτυξη της απασχόλησης, χάρη στην προώθηση της γνώσης, της ενημέρωσης σε θέματα εναλλακτικών μορφών τουρισμού, βιολογικών καλλιεργειών, αξιοποίησης των εναλλακτικών πηγών ενέργειας κ.α.

Αναφέρουμε ενδεικτική θεματολογία σεμιναρίων, ημερίδων, εκδηλώσεων και δράσεων του ΚΠΕ Κόνιτσας:

- Προστασία των δασών
- Η Ποιότητα του νερού
- Παραδοσιακή -Ολοκληρωμένη -Βιολογική Γεωργία και Κτηνοτροφία: ενημέρωση, εφαρμογές, αλληλεπιδράσεις
- Διαχείριση και προστασία Εθνικών Δρυμών Μείωση σχηματισμού και διαχείριση απορριμάτων. Ανακύκλωση
- Εναλλακτικές μορφές τουριστικής ανάπτυξης
- Ανάπτυξη και προστασία των ορεινών οικισμών
- Τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα
- Περιβάλλον και υγεία
- Περιβάλλον και Διατροφή
- Ειρήνη και Περιβάλλον

Ευρωπαϊκά και Εθνικά Χρηματοδοτικά προγράμματα για την ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης

Τα μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα του Πλανήτη - Κλιματικές αλλαγές

Εξοικονόμηση Ενέργειας και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Φυσικό Περιβάλλον και Ελληνικός πολιτισμός

Πάρκο Ανακύκλωσης

Με πρωτοβουλία του ΚΠΕ Κόνιτσας και τη συνεργασία του Δήμου Κόνιτσας από το Μάρτιο του 2010 λειτουργεί στην Κόνιτσα Πάρκο Ανακύκλωσης, το οποίο καλύπτει τις ανάγκες όλης της Επαρχίας.

www.kpekonitsas.gr

* Φιλόλογος - Υπεύθυνη του ΚΠΕ Κόνιτσας.

Το Κτίριο του Δημοτικού Σχολείου, στο σήμερα και οι προοπτικές του αύριο

του Γιώργου Κοτολούλη

Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες ανακαίνισης του κτιρίου του Δημοτικού Σχολείου του χωριού μας.

Στολίδι πραγματικό αρχιτεκτονικής και ιστορικής μνήμης, πολιτιστικό μνημείο.

Το 2000 από το Δήμο Μαστοροχωρίων γίνεται αλλαγή της στέγης από κεραμίδι σε σχιστόπλακα.

Από το 2002 τόσο η Αδελφότητα Δροσοπηγιών, όσο και ο Δήμος Μαστοροχωρίων έδωσαν ιδιαίτερο βάρος και έθεσαν ως πρώτο μέλημά τους την παραπέρα συντήρησή του.

Το καλοκαίρι του 2002 ο συγχωριανός μας μηχανικός κ. Καπλάνης Χρήστος συντάσσει αφιλοκερδώς την μελέτη αποκατάστασης και αξιοποίησής του.

Αυτή η μελέτη έμελλε να είναι ο καθοριστικός παράγοντας για την συνεχή, έστω και τμηματικά, χρηματοδότησή του και την τελική αποκατάσταση του κτιρίου.

Εντάσσεται κατ' αρχάς το 2003 στο πρόγραμμα «Περιβαλλοντική αξιοποίηση παλαιών κτισμάτων» του τότε Υπουργείου Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Είναι ένα από τα 15 εγκεκριμένα έργα πανελλαδικά και μοναδικό σε όλη την Ήπειρο. Παρότι αυτή η εγκριθείσα χρηματοδότηση δεν εκταμιεύθηκε ποτέ, λόγω κατάργησης του φορέα, ο σπόρος είχε πέσει και ο στόχος παρέμεινε μαχητός.

Με επιστολές προς τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας και τους Βουλευτές του Νομού τόσο από τον Δήμο όσο και από την Αδελφότητα η πίεση οδηγεί σε επερώτηση προς τον τότε Υπουργό κ. Σουφλιά από τον Βουλευτή Ιωαννίνων κ. Παντούλα και πάλι χωρίς αποτέλεσμα.

Τελικά μετά από νέες παρεμβάσεις των δύο φορέων το έργο εντάσσεται από την Νομαρχία Ιωαννίνων στο ειδικό πρόγραμμα ΕΑΠΕΚ (Β' ΦΑΣΗ) και χρηματοδοτείται με το ποσόν των 150.000 ευρώ.

Στη συνέχεια με παρέμβαση του κ. Σίρμου Δημήτρη από το Βόλο, φίλου του χωριού μας, τον οποίο και ευχαριστούμε θερμά, εγκρίθηκε το ποσό των 30.000 ευρώ από το Υπουργείο Εσωτερικών και τον τότε Υφυπουργό κο Νάκο.

Άλλα 30.000 ευρώ εγκρίθηκαν από το Υπουργείο Π.Ε.ΧΩ.ΔΕ και τον τότε Υφυπουργό, συμπατριώτη μας, κ. Καλογιάννη.

Σήμερα οι χώροι του κτιρίου είναι πλήρως λειτουργικοί και το κτίριο μέλλει να λειτουργήσει ως συνεδριακό και πολιτιστικό κέντρο.

Η επάνω αίθουσα έχει ήδη παραχωρηθεί από τον Δήμο στην Αδελφότητα για να στεγάσει τα γραφεία της, και οι υπόλοιποι χώροι περιμένουν πρωτοβουλίες και δράσεις όλων των φορέων για την αξιοποίησή τους.

Αυτό άλλωστε είναι και το μεγάλο στοίχημα

από εδώ και πέρα. Καλές είναι οι υποδομές αλλά χρειάζονται εμπλουτισμό με πολιτιστική δράση (εκθέσεις φωτογραφίας, συνέδρια, θεατρικές παραστάσεις κλπ.).

Η Αδελφότητα μπορεί να συμβάλλει σ' αυτό καθοριστικά με εκθέσεις φωτογραφίας και προβολή του αξιόλογου αρχειακού της υλικού, με συναντήσεις περιβαλλοντικών και εθελοντικών οργανώσεων, με σεμινάρια, θεατρικές παραστάσεις και γενικά με διάφορες πολιτιστικές δράσεις.

Άλλωστε είναι πλέον γνωστό ότι η Αδελφότητα εδώ και πολλά χρόνια έχει ξεκινήσει μία αξιόλογη προσπάθεια καταγραφής και συλλογής πλούσιου αρχειακού υλικού, όπως επίσης και εποικοδομητική συνεργασία με πολλούς αντίστοιχους φορείς που μπορούν να βοηθήσουν μελλοντικά σε κοινές πολιτιστικές εκδηλώσεις και δράσεις.

Εδώ ανακύπτει όμως το μεγάλο πρόβλημα. Η έλλειψη του Ξενώνα. Χωρίς υποδομή φιλοξενίας όλα τα παραπάνω φαντάζουν δύσκολα. Είναι πλέον επιτακτική ανάγκη, μέσα δυστυχώς στις τόσο δύσκολες οικονομικές συγκυρίες, να τολμήσουμε, συνδράμοντας υλικά και ηθικά την Αδελφότητα, στον μεγάλο της στόχο που είναι η ανέγερση του Ξενώνα.

Ήδη χωριανοί έδωσαν χρήματα με σημαντικό ποσό ανά άτομο, πάρα πολλοί είναι αυτοί που δήλωσαν παρόντες στην οικονομική στήριξη, τα ποσά των οποίων θα αποτυπωθούν μέσα στο καλοκαίρι στο χωριό, στο χρονιάτικο μαζικό αντάμωμα.

Το «κοινό μας σπίτι» μπορούμε να το κτίσουμε, και θα το κτίσουμε.

ΦΩΤΟΘΗΚΗ

Φωτογραφία του Δημήτρη και της Περιστέρως Ρέβα, γονείς Ιωάννου, Σταύρου, Παύλου, Όλγας (Κατσαμάνη) και Κυράτσως (Ζιώγα). Η φωτογραφία πιθανολογείται μέσα στη δεκαετία του '40, αφού η Περιστέρω απεβίωσε το 1949 ενώ ο πάππος Ρέβας σε βαθιά γεράματα το 1961.

Φωτογραφία του 1935 περίπου. Οι στρατιώτες (από αριστερά προς δεξιά) Τάκης Ζιώγας, Λάμπρος Σίμος και Σταύρος Ρέβας.

Το γένος «Ζιώγας» (πρώην Ζωγράφος ή Ζωγραφούλης) σε φωτογραφία του 1928.

Από αριστερά, καθιστοί: 1) ο προπάππος Ιωάννης Ζιώγας του Γεωργίου (= Ζιώγα), που απεβίωσε το 1930. Σπην αγκαλιά του κρατάει τον εγγονό του Σπύρο Ζιώγα του Θωμά, 2) η προγιαγιά Κυράπτω από το γένος Γαλάρα, δεύτερη σύζυγος του προπάππου Ιωάννη, 3) η Όλγα Ζιώγα του Θωμά, κατόπιν σύζυγος Δημητρίου Σίμου, 4) ο πάππος Θωμάς Ζιώγας του Ιωάννη που κρατάει σπην αγκαλιά του το στερνοπαΐδι του Κώστα Ζιώγα στου Θωμά, 5) η γιαγιά Θεοδώρα από το γένος Χαράλαμπου Κοτσίνα (Δασκαλάκη) σύζυγος του πάππου Θωμά, όρθιοι: 6) ο Νικόλαος Κουπουλούλης του Βασιλείου (Καραμπέρη), 8) ο Δημήτριος Ζιώγας του Θωμά, 9) ο Γεώργιος Ζιώγας του Θωμά, 10) η Ανθία Ζιώγα του Θωμά, κατόπιν σύζυγος του Χαράλαμπου Σίμου, 11) ο Βασιλείος Ζιώγας του Θωμά.

Νέα για τις δραστηριότητες της Αδελφότητάς μας

Η Αδελφότητα απόκτησε στέγη στο χωριό

Με το τέλος των εργασιών ανακαίνισης του κτιρίου του Δημοτικού Σχολείου και μετά από νέο αίτημα του Δ.Σ της Αδελφότητας, με ομόφωνες αποφάσεις τους ο Δήμος Μαστοροχωρίων και το Τοπικό Συμβούλιο του χωριού μας, παρεχώρησαν την επάνω αίθουσα του Σχολείου για αποκλειστική χρήση για γραφεία της Αδελφότητας, τους δε υπόλοιπους χώρους σε κοινή χρήση με το Τοπικό Συμβούλιο και το Δήμο.

Η Αδελφότητά μας ήταν ο μοναδικός Σύλλογος, μέχρι τώρα, από τα χωριά του Δήμου Μαστοροχωρίων που δεν διέθετε χώρο γραφείων στο χωριό του.

Οι δραστηριότητες της Αδελφότητας, ειδικά το καλοκαίρι, ο μεγάλος αριθμός των ενεργών μελών (295 ενεργά μέλη σήμερα), απαιτούσαν ένα χώρο –σημείο αναφοράς– για τα μέλη, τους χωριανούς και τους επισκέπτες.

Σας γνωρίζουμε ότι θέλουμε να δημιουργήσουμε, πέραν ενός γραφείου για τις συνήθεις ανάγκες λειτουργίας ενός Συλλόγου, έναν πολυχώρο όπου θα εγκαταστήσουμε μηχανήματα φωτοτυπικού, fax, computers που θα εξυπηρετούν όχι μόνο τις ανάγκες μηχανογράφησης της Αδελφότητας, αλλά θα υπάρχει και σύνδεση internet για τις ανάγκες των χωριανών, της νεολαίας μας και των επισκεπτών.

Ένα χώρο αναφοράς για τους όλο και περισσότερους επισκέπτες και χωριανούς της διασποράς, όπου θα μεταφέρουμε και θα εκθέσουμε το πλούσιο αρχειακό υλικό που κατορθώσαμε να συλλέξουμε με πολύ κόπο μέχρι τώρα, ένα χώρο στον οποίο θα λειτουργεί δανειστική βιβλιοθήκη με βιβλία που αναφέρονται στην ιστορία του τόπου μας και όχι μόνο.

Στο χώρο θα τοποθετηθεί μεγάλη οθόνη προ-

βολής (plasma) για να μπορούμε να δείχνουμε παλιές ταινίες που αφορούν εκδηλώσεις στο χωριό (γάμοι, πανηγύρια κλπ.) και να αξιοποιήσουμε έτσι το υλικό που μας παραχώρησαν ευγενικά οι συγχωριανοί μας.

Για την λειτουργία του γραφείου θα υπάρχει εξουσιοδοτημένο άτομο από την Αδελφότητα και θα είναι δε στη διάθεση κάθε χωριανού να τον εξυπηρετήσει οποτεδήποτε χρειασθεί. Θα υποδέχεται τους επισκέπτες, θα τους διανέμει έντυπο υλικό κλπ. Έτσι ώστε ο επισκέπτης να αποχωρεί με τις καλύτερες αναμνήσεις αλλά και γνώση της ιστορίας μας και της κουλτούρας μας.

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε τον Δήμο Μαστοροχωρίων και το Τοπικό Συμβούλιο του χωριού μας για την παραχώρηση του χώρου.

Με την απόφασή τους αυτή συμβάλλουν στην αποδοτικότερη και πιο εύρυθμη λειτουργία της Αδελφότητάς μας, στην εξυπηρέτηση των χωριανών και των επισκεπτών, στην φύλαξη και την αξιοποίηση των σημαντικών αρχείων της Αδελφότητας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Η Νεολαία Δροσοπηγής απόκτησε δικό της σήμα

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας θέλοντας να πριμοδοτήσει τις πρωτοβουλίες των νέων του χωριού μας για την οργάνωση εκδηλώσεων που προσβλέπουν στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ τους αλλά και τη συμμετοχή τους στα κοινά τους, προσφέρει ως δώρο το Σήμα - Λογότυπο που σχεδίασε ο Κ. Τζιμούλης, ώστε επικοινωνιακά να μπορούν να σηματοδοτούν τις δικές τους δραστηριότητες.

Θωμάς Αθανασίου Μουκούλης
Επίτιμος Πάρεδρος Π. I.

Καντσιώτικα Παραμύθια Δροσοπηγή Κόνιτσας

ΕΚΔΟΣΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Καντσιώτικα Παραμύθια

Κυκλοφόρησε από τις Εκδόσεις της Αδελφότητάς μας εδώ και λίγες μέρες ένα καλαίσθητο βιβλίο 288 σελίδων με τίτλο: «Καντσιώτικα Παραμύθια» του συμπατριώτη μας συγγραφέα και επίτιμου πάρεδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Θωμά Αθανασίου Μουκούλη.

Είναι μια συλλογή από είκοσι (20) μαγικών παραμυθιών, των οποίων η καταγραφή άρχισε πριν από το 1980. Η συλλογή περιλαμβάνει και Παράρτημα με θεωρητικές θέσεις του συγγραφέα για την αξία του παραμυθιού καθώς και μεθοδικές οδηγίες για το πώς πρέπει να διηγούμαστε ένα παραμύθι.

Το εξώφυλλο είναι έργο του ζωγράφου συγχωριανού μας Κώστα Τζιμούλη.

Ο συγγραφέας του βιβλίου, με επιστολή του προς το Δ.Σ. της Αδελφότητας μας γνωρίζει ότι δωρίζει στο Σύλλογό μας χίλια (1.000) αντίτυπα του βιβλίου, τα έσοδα από την πώληση των οποίων να διατεθούν για την ανέγερση του ΞΕΝΩΝΑ της Αδελφότητας καθώς και όλα τα πνευματικά δικαιώματα τόσο του βιβλίου, όσο

και το περιεχόμενο των ζωντανών αφηγήσεων (cd s), που θα εκδοθούν αργότερα.

Το Δ.Σ. σε έκτακτη συνεδρίασή του έκανε ομόφωνα αποδεκτή την προσφορά και με σχετική επιστολή ευχαρίστησε τον συγγραφέα τόσο για την προσφορά του αυτή όσο και για την επί πολλά χρόνια αμέριστη στήριξη –πνευματική και οικονομική– του έργου των Δ.Σ. της Αδελφότητας.

Του τόνισε επί πλέον πως η χειρονομία του αυτή αποτελεί ένα καλό παράδειγμα προς μίμηση για κάθε καλοπροαίρετο Καντσιώτη.

Το βιβλίο διανέμεται από την Αδελφότητα στην προστή τιμή των είκοσι (20) Ευρώ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Ακολουθεί η επιστολή του Δωρητή.

ΘΩΜΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΜΟΥΚΟΥΛΗΣ
Λάμπρου Κατοώνη 19
17236 ΔΑΦΝΗ
Τηλέφωνο: 2109750942

Δάφνη Αττικής, 28 Ιουνίου 2010

Προς
Το Δ.Σ. της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ
ΕΔΡΑ ΤΗΣ

Κόριε πρόεδρε

Με την παρούσα μου επιστολή σας κάνω γνωστό ότι, επιθυμώ να δωρίσω στην ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ μας χίλια (1000) αντίτυπα από την πρώτη έκδοση του βιβλίου μου: «ΚΑΝΤΣΙΩΤΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ», τα οποία μπορείτε να διαθέσετε κατά το δοκούν για τις ανάγκες ανέγερσης του «ΞΕΝΩΝΑ» στη Δροσοπηγή.

Παράλληλα, παραχωρώ στην Αδελφότητα και όλα τα πνευματικά μου δικαιώματα τόσο του βιβλίου, όσο και το περιεχόμενο των ζωντανών αφηγήσεων (cds), που το συνοδεύουν.

Η παραχώρηση αυτή ισχύει για όσο χρόνο υφίσταται η ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ. Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο πάψει να υφίσταται, τα πνευματικά αυτά δικαιώματα μεταβιβάζονται αυτομάτως και χωρίς άλλη διαδικασία στην Εκκλησία της Δροσοπηγής.

Διατελώ με πολλή εκτίμηση και παρακαλώ να κάνετε αποδεκτή τη μακρή μου αυτή προσφορά.

Όλος ιμέτερος

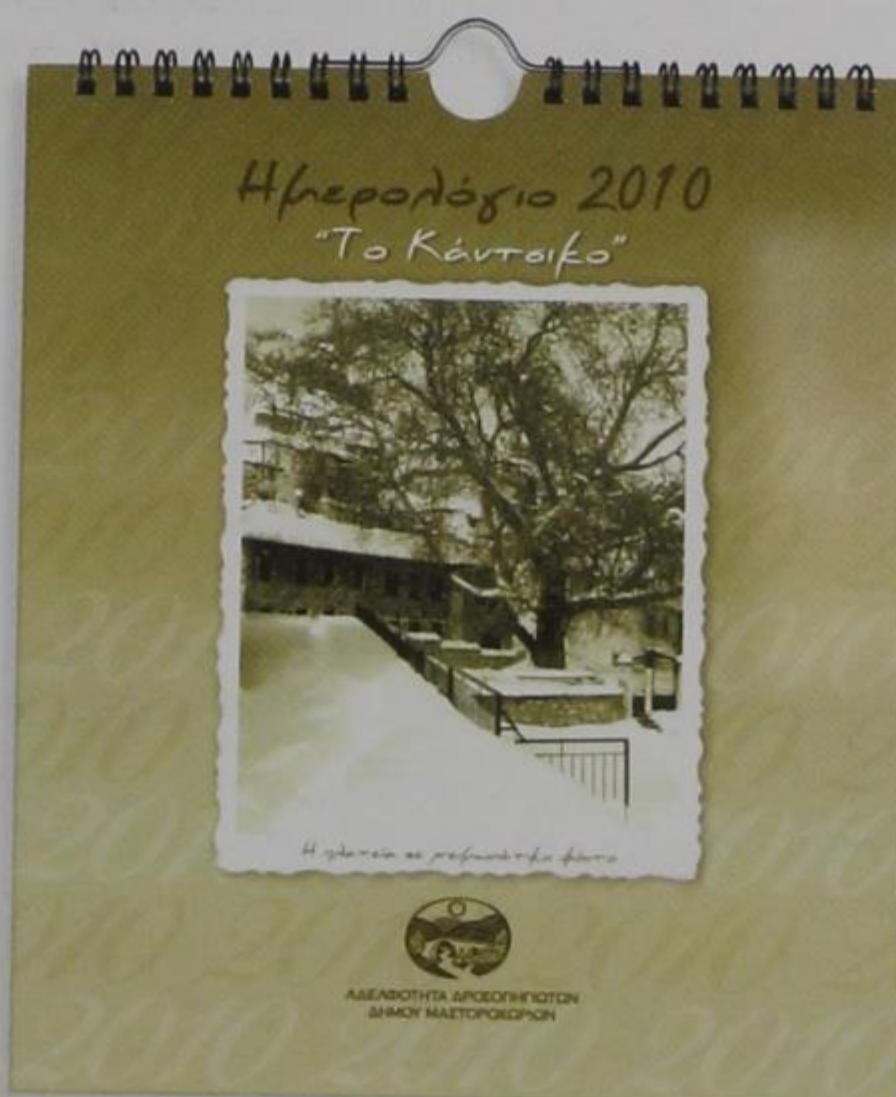
Θωμάς Αθανασίου Μουκούλης
Επίτιμος Πάρεδρος του Π. I.

Κυκλοφορία ημερολογίου 2010 & του 13ου τεύχους του περιοδικού

Επιμεληθήκαμε την έκδοση του ημερολογίου 2010 (εκτυπώθηκαν 650 ημερολόγια και πουλήθηκαν σχεδόν όλα) και με την βοήθεια της συντακτικής ομάδας εκδώσαμε και κυκλοφορήσαμε αρχές του 2010 το 13ο τεύχος του περιοδικού μας «Τα Καντσιώτικα», τα οποία και είχαν πάρα πολύ μεγάλη αποδοχή και καλές κριτικές από συγχωριανούς και φίλους του χωριού μας.

Βρισκόμαστε ήδη στην κυκλοφορία του 14ου τεύχους του περιοδικού μας. Μία αξιόλογη προσπάθεια σημαντική για το χωριό μας και το Δήμο μας ολόκληρο, που όχι μόνο ενημερώνει αλλά καταγράφει και αναδεικνύει την παράδοσή μας, την ιστορία μας, τα ήθη και τα έθιμά μας. Ήδη το περιοδικό μας εκτυπώνεται περίπου σε 1500 αντίτυπα και είναι γνωστό όχι μόνο στο Νομό Ιωαννίνων αλλά και ευρύτερα.

Καθοριστική συμβολή στην ύπαρξη αυτού του εντύπου έχει ο Κ. Τζιμούλης, ο οποίος με πρωσπικό και οικονομικό κόστος, έχοντας την γενική εποπτεία και ευθύνη της έκδοσης, βγάζει αυτό το υψηλού επιπέδου αποτέλεσμα.

Επικοινωνία

Απαντητική επιστολή και ευχαριστίες για την αποστολή του ημερολογίου 2010 και του 13ου τεύχους του περιοδικού μας «Τα Καντσιώτικα» έστειλαν:

- Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κάρολος Παπούλιας.
- Ο Βουλευτής Ιωαννίνων κος Τασούλας Κωνσταντίνος.
- Ο Βουλευτής Ιωαννίνων κος Καλογιάννης Σταύρος.
- Το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τράπεζας.
- Η 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων.
- Η Ηπειρωτική Εστία Θεσσαλονίκης.
- Η Υπεύθυνη του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Κόνιτσας κα Τσούβαλη Κατερίνα.
- Η Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών.

Χορός Αθηνών 2010

Το μεσημέρι της Κυριακής 7 Μαρτίου, πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο STANLEY ο ετήσιος χορός της Αδελφότητας στην Αθήνα. Παρά τη δυσμενή οικονομική συγκυρία, οι χωριανοί και οι φίλοι του χωριού έδωσαν για άλλη μια φορά το παρόν. Μπορεί βέβαια η συμμετοχή να ήταν μικρότερη από προηγούμενες χρονιές, ωστόσο το κέφι ήταν πολύ και η διάθεση ευχάριστη, με αποτέλεσμα ο χορός να κρατήσει αμείωτος μέχρι τέλους. Τη μουσική συνοδεία της εκδήλωσης, όπως κάθε χρόνο, είχε αναλάβει η εξαιρετή ορχήστρα του Ν. και Κ. Φιλιππίδη.

Αιμοδοσία

Στις 28/02/2010 πραγματοποιήθηκε ομαδική αιμοδοσία στο Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ Θεσσαλονίκης.

Αίμα έδωσαν οι: Μπιτσακτσής Ανδρέας (φύλος Ρέβα Γιάννη), Ρέβας Γιάννης, Κοτολούλης Γιώργος, Καθάριος Ευάγγελος, Σιγηνός Φώτης, Γκαμπράνης Νίκος, Κούρας Αθανάσιος, Ιωαννίδης Αλέκος, Μουκούλης Κήρυκος

Αίμα έδωσε επίσης τον Απρίλιο στο Νοσοκομείο Καστοριάς ο Καρράς Αθανάσιος.

Μέχρι σήμερα εξυπηρετήθηκαν όλοι οι συγχωριανοί μας που είχαν ανάγκη αίματος, χωρίς απολύτως καμία εξαίρεση.

Συγχαίρουμε και ευχαριστούμε θερμά τους αιμοδότες, γι' αυτή την υψηλής ευαισθησίας και ανθρωπιάς εκδήλωση, και ευχόμαστε αυτή η πρωτοβουλία τους να γίνει παράδειγμα προσφοράς και αλληλεγγύης σε όλους τους χωριανούς.

Θερμές Ευχαριστίες

Το Δ.Σ ευχαριστεί το Δήμο Μαστοροχωρίων για την οικονομική ενίσχυση του περιοδικού μας με το ποσό των 2.000 €.

Το Δ.Σ. ευχαριστεί επίσης τα παρακάτω μέλη και φίλους για την οικονομική ενίσχυση που προσέφεραν στην Αδελφότητα και στο περιοδικό μας.

- Τους Δασκάλους: Γουνόπουλο Χριστόδουλο για το ποσό των 50 € και Στασινό Δημήτριο για το ποσό των 50 €
- Την Δούκα Μαρία (από την Πυρσόγιανη) για το ποσό των 50 €
- Τον Κληματά Παύλο Αντιδήμαρχο του Δήμου Μαστοροχωρίων για το ποσό των 50 €
- Τον Κληματά Χαράλαμπο (από την Λαγκάδα) για το ποσό των 20 €
- Τον Νάτση Παναγιώτη, Πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου Λαγκάδας για το ποσό των 50 €
- Την Μπόροντα – Τσιγκούλη Σοφία συγχωριανή μας από τον Τύρναβο για το ποσό των 100 €
- Τους συγχωριανούς μας: Δημητρούλη Νίκο από τον Καναδά για το ποσό των 200 \$
- Την Συγχωριανή μας: Πλόσκα – Ρέβα Καλή για το ποσό των 50 €

- Τους καθηγητές του 43ου Γενικού Λυκείου Αθήνας, όπου Διευθυντής του Σχολείου είναι ο συγχωριανός μας Μουκούλης Αθανάσιος, οι οποίοι προσέφεραν το ποσό των 220 € στη μνήμη της Μουκούλη Όλγας.

- Τους συγχωριανούς μας Τσιγκούλη Χρήστο & Ελευθερία, για την οικονομική ενίσχυση του περιοδικού μας με το ποσό των 200 €. Εις μνήμη του Γιώργου Ζώτου 100 € και 100 € εις μνήμη των Αθανασίου Καπλάνη, Μιχαήλ Καπλάνη, Κώστα Κοτσίνα και Ανδρέα Κοτσίνα.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες

Οι παρακάτω συγχωριανοί μας, με την παραλαβή του ενημερωτικού φυλλαδίου, πρώτοι προσέτρεξαν να συνδράμουν οικονομικά την προσπάθεια του Δ.Σ της Αδελφότητας για την συλλογή χρημάτων για την ανέγερση του ξενώνα.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες αξίζουν λοιπόν στους:

- Ζιώγα Βασίλη του Θωμά που προσέφερε το ποσόν των 3.000 € και στον
- Σιούτη Βαγγέλη που προσέφερε το ποσόν των 1.000 €.

Το παράδειγμα των παραπάνω συγχωριανών μας ευελπιστούμε να ακολουθήσουν και πολλοί άλλοι χωριανοί μας στο αντάμωμα του καλοκαιριού όπως ήδη το έχουν δηλώσει.

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΞΕΝΩΝΑ

"Το Φοίνικας Ορατοί"

Και πάλι
τους ευχαριστούμε
θερμά.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ

Καλούνται οι χωριανοί να παρευρεθούν, το Σάββατο 14 Αυγούστου 2010 και ώρα 10:30 π.μ., στη Γενική Συνέλευση της Αδελφότητας, η οποία θα πραγματοποιηθεί στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας, προς εξέταση των παρακάτω θεμάτων.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Γενική ενημέρωση για τις δραστηριότητες και τους μελλοντικούς στόχους του Δ.Σ. της Αδελφότητας.
2. Οικονομικός απολογισμός για το χρονικό διάστημα Αύγουστος 2009 - Ιούλιος 2010.
3. Λήψη απόφασης για την συνολική εξόφληση των 3 τεχνικών έργων που εκτελέστηκαν τον Ιούλιο 2009 στο χωριό από τον εργολάβο κ. Βαζούκη Βασίλειο, με χρήματα από την ενοικίαση των ιδιόκτητων βοσκοτόπων.
4. Συζήτηση και λήψη αποφάσεων επί άλλων θεμάτων, που τυχόν θα προτείνει η Γενική Συνέλευση.

Η παρουσία όλων θεωρείται απόλυτα απαραίτητη.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Κοτολούλης Γεώργιος

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Καλείται η Νεολαία του χωριού μας σε συνάντηση με το Δ.Σ. της Αδελφότητας, το Σάββατο 14 Αυγούστου 2010 και ώρα 18:00 η οποία θα πραγματοποιηθεί στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας, προς εξέταση των παρακάτω θεμάτων.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Ενημέρωση για τις δράσεις και τους μελλοντικούς στόχους του Δ.Σ. της Αδελφότητας.
2. Ανταλλαγή απόψεων για την οργάνωση και την λειτουργία των γραφείων της Αδελφότητας σε αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου.
3. Συζήτηση για θέματα που απασχολούν την Νεολαία του χωριού μας.
4. Διερεύνηση τρόπων καλύτερης συνεργασίας Δ.Σ. και επιτροπής Νεολαίας σε θέματα λειτουργίας της Αδελφότητας, κοινών δράσεων (περιβάλλον, συλλογή & καταγραφή αρχειακού υλικού –συνεντεύξεις, μαρτυρίες γεγονότων–, κ.λ.π).

Η παρουσία όλων θεωρείται απαραίτητη.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Κοτολούλης Γεώργιος

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας παροτρύνει τους νέους του χωριού μας να συμμετάσχουν στην προσπάθεια συγκέντρωσης και καταγραφής ιστορικού, λαογραφικού και εν γένει πολιτιστικού υλικού μέσα από τις αφηγήσεις και μνήμες των παλαιοτέρων συγχωριανών μας, ώστε να δημιουργηθεί μια παρακαταθήκη μνήμης και αυτογνωσίας για τις νεότερες και μελλούμενες γενεές.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΔΡΟΣΟΠΗΓΙΩΤΩΝ
ΔΗΜΟΥ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ

Μάνου Κατράκη 28, 56533 Πολίχνη, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 587972, Fax: 2310 608957
www.drosopigi.com - email: info@drosopigi.com